

L'ABC  
DE L'ECONOMIA  
SOCIAL I SOLIDÀRIA  
ALS MUNICIPIS

ABRIL DE 2019

**XMESS** XARXA DE MUNICIPIS  
PER L'ECONOMIA  
SOCIAL I SOLIDÀRIA



## CRÈDITS

**Autoria i producció:** Xarxa de Municipis per l'Economia Social i Solidària (XMESS)

**Amb la participació del Grup de Treball de la Guia:**

Ajuntaments de: Badalona (*Susana Poblador*); Barcelona (*Marina Gilaberte*); Castellar del Vallès (*Esther Sáez*); Manresa (*Liz Massip*); Navàs (*Uriel Montesinos*); Sabadell (*Elisa Segués*); Salt (*Assumpta Badia*); Santa Margarida i els Monjos (*Txell Carbó*); Terrassa (*Marta Vilella*); Ulldecona (*Agus Juan-Camps*), Vilafranca del Penedès (*Daria Merino*), i Vilanova i la Geltrú (*Judith Fatjó*)

**Amb la col·laboració de:**

Ajuntaments de: Arbúcies (*Josep Maria Ribera*); Argentona (*Ana Alonso i Sergi Fernández*); Artés (*Sebastià Prat*); Badalona (*Rafa Gálvez*); Barberà del Vallès (*Xavi Cabrera*); Barcelona (*Edmund Ankomako, Ester Vidal, Pau Roldán i Xavier Rubio*); Cabriels (*Miguel Doñate*); Cardedeu (*Yago Calbet*); Celrà (*Esther Albert*); Cerdanyola del Vallès (*Jaume Sobrevals*); Consorci del Lluçanès (*Xavier Barniol*); El Prat de Llobregat (*Xavier Giménez*); Girona (*Albert Bosch i Christian Geis*); L'Hospitalet de Llobregat (*Pau Barba*); Manlleu (*Albert Güell, Betlem Parés i Núria Brachs*); Mataró (*Maria Ramos*); Montornès del Vallès (*Rosa Padilla*); Navàs (*Jordi Almiñana*); Palafrugell (*Roser Massaguer*); Palau-solità i Plegamans (*Verònica Gálvez*); Ripollet (*Joan Serrat*); Salt (*Andrea Ordóñez, Andreu Bover i Anna Palou*); Sant Adrià de Besòs (*Marcel Albornoz, Sandra Hernández i Sonia Paredes*); Sant Boi de Llobregat (*Sergi Frías*); Santa Coloma de Gramenet (*Encarna Díaz i Oriol Tuson*); Santa Perpètua de Mogoda (*Eva Jiménez, Maria Lluïsa Valle i Núria Leiva*); Tarragona (*David Gateu*)

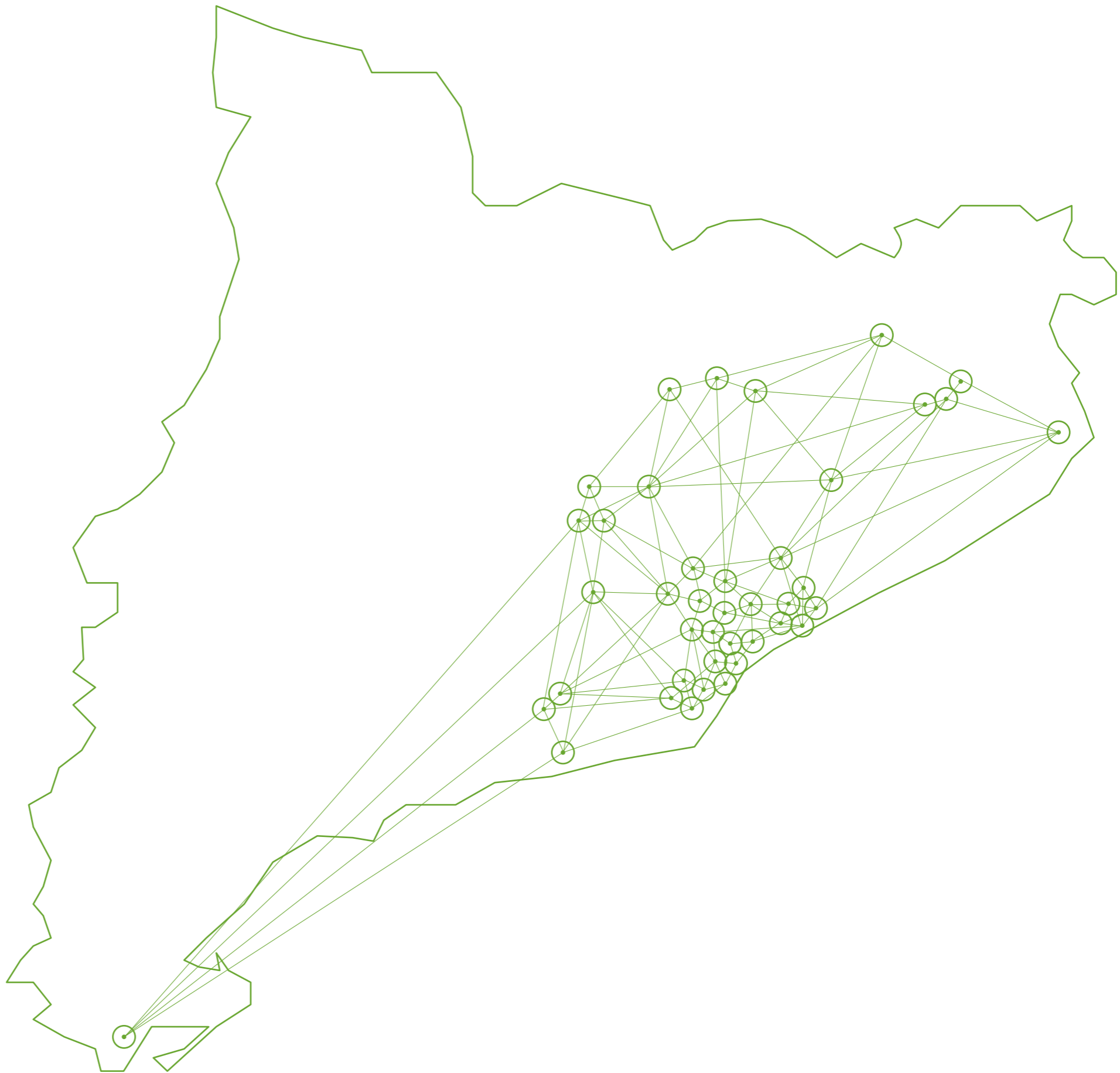
**Coordinació, redacció i revisió lingüística:** Labcoop, SCCL

**Disseny i maquetació:** La Clara Comunicació, SCCL

**Impressió:** Trivium Gestió Cultural S.L.

**XMESS**

Plaça Sant Jaume 1, Edifici Palau  
08002 Barcelona  
Tel. 93 401 20 42  
info@xmess.cat/presidencial@xmess.cat  
www.xmess.cat



# ÍNDEX

8	<b>Introducció</b>
10	<b>Quatre anys fomentant l'ESS als nostres municipis</b>
18	<b>Formació, competències, objectius i tasques i necessitats del personal tècnic en ESS</b>
22	<b>La regidoria o el servei municipal d'ESS</b>
24	<b>Eines de detecció, coneixement i mapatge de l'ESS</b>
30	<b>Experiències municipals d'ESS:</b>
31	<b>___ Accions de coneixement</b>
31	_____ Càlcul del valor social integrat de les entitats i empreses d'economia social del Prat de Llobregat (El Prat de Llobregat)
33	_____ Diagnosi i mapatge de l'economia social i solidària (Geoportal) (Castellar del Vallès)
35	_____ Diagnosi interna sobre desenvolupament local i ESS (Ajuntament de Montornès del Vallès)
37	_____ Marc d'acció en ESS i plans d'acció anuals (Ajuntament de Manlleu)
39	<b>___ Accions d'impuls</b>
39	_____ <b>Sensibilització</b>
39	_____ Àgora, Fira de l'Economia Social i Cooperativa (Ajuntament d'Ulldecona)
41	_____ Cooperativa de Joves de Sabadell (Ajuntament de Sabadell)
44	_____ Cultura empenedora a l'escola (Ajuntament de Sant Adrià de Besòs)
45	_____ Difusió de la forma jurídica cooperativa als instituts (Ajuntament de Santa Perpètua de Mogoda)
46	_____ Exposició d'economia social i solidària (Ajuntament de Cerdanyola del Vallès)
47	_____ Terrassa Cooperativa i Fira de l'Economia Social i Solidària (Ajuntament de Terrassa)
48	_____ Visita guiada a EINA, empresa d'inserció (Ajuntament de Ripollet)
50	_____ <b>Suport a la creació, la consolidació i el creixement</b>
50	_____ #CrèditBadalona (Ajuntament de Badalona)
51	_____ CoboLAB – Laboratori d'innovació social de Sant Boi de Llobregat (Ajuntament de Sant Boi de Llobregat)
54	_____ Cooperació publicoprivada per impulsar un supermercat cooperatiu (Ajuntament de Manresa)
56	_____ Cop de Coop al barri vell de Celrà (Ajuntament de Celrà)
57	_____ Llançadora de projectes d'economia social i solidària (Ajuntament de Mataró)
59	_____ Promoció de l'economia col·laborativa procomú (Ajuntament de Barcelona)
62	_____ Punt Coop Cardedeu (Ajuntament de Cardedeu)
63	<b>___ Accions d'ús</b>
63	_____ Constitució d'una cooperativa de serveis públics amb la incorporació de l'Ajuntament com a entitat sòcia (Ajuntament d'Arbúcies)
65	_____ Cuidem Lluçanès, SCCL (Consorci del Lluçanès)
67	_____ La grama, el projecte de la moneda local de Santa Coloma de Gramenet (Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet)
71	_____ Hortes Socials de Santa Eugènia (Ajuntament de Girona)
73	_____ Implementació i desenvolupament de la plataforma DECIDIM (Ajuntament de Salt)
75	_____ Iniciatives d'intercanvi (Ajuntament de Santa Margarida i els Monjos)
77	_____ Navàs Sobirania Alimentària (Ajuntament de Navàs)
80	_____ Prescripció Social (Ajuntament de Palafrugell)
81	_____ Pressupost participatiu (Ajuntament d'Argentona)
83	_____ Pressupostos participatius 2018-2019 (Palau-solità i Plegamans)
85	_____ Projecte Omplim els Buits! (Ajuntament de Cabrils)
87	_____ Projecte Vinyes per calor (Vilafranca del Penedès)
90	_____ Turuta, la moneda social i local de Vilanova i la Geltrú (Ajuntament de Vilanova i la Geltrú)

# INTRODUCCIÓ

## COM LA XMESS: UNA FITA I UN INSTRUMENT, AMB MOLT DE PRESENT I FUTUR!

Teniu entre les mans, o a les pantalles, una fita que a la vegada és un instrument: un conjunt de pràctiques de polítiques públiques per fomentar i enfortir l'economia social i solidària a Catalunya.

Una fita perquè és un compromís, un llegat i l'expressió de la forma de teixir de l'enxarxament que ha significat el trajecte de la XMESS, des de la guspira que la "concebí" (23 d'octubre de 2015, Barcelona, Trobada Internacional de Municipalisme i Economia Solidària) fins a l'Assemblea de Sabadell (10 d'abril de 2019). Sí, durant tres anys i mig els intercanvis entre les persones tècniques i polítiques dels ajuntaments membres, les trobades i reunions de treball, han fructificat en uns aprenentatges i bagatges que han contribuït a realitzar unes pràctiques concretes de polítiques públiques per a l'ESS, és a dir, per a les entitats, projectes i empreses dels nostres municipis i, per tant, adreçades a una ciutadania que cada vegada més pot viure amb l'ESS i, en menor mesura però també de manera creixent, de l'ESS.

I un instrument: perquè amb aquesta Guia podreu conèixer amb un grau de detall notablement exhaustiu trenta iniciatives concretes (dels centenars de desenvolupades), amb noms i cognoms, materialitzades als municipis de la XMESS. Així, aquest instrument, pretén "explicar amb fets" allò que són, allò que ja existeix, com a política pública local de foment i enfortiment de l'ESS; pretén també ser font d'inspiració per a noves polítiques als municipis de la XMESS i per als municipis catalans que no en formen part i que ja desenvolupen política pública o volen o voldran fer-ho. I això ha estat fet amb codi obert, amb *copyleft*, és a dir, manllevant el "codi hacker" del P2P (*peer to peer*), per ser copiat, estudiat, millorat i compartit, per, de nou, ser copiat, estudiat, millorat i compartit, per, de nou...

Finalment, és un ABC, perquè són les primeres lletres (modestament) d'un abecedari que vol ser elaborat, en un procés lent i constant i de forma cooperativa, en fases diverses de la XMESS i de les polítiques públiques locals. Un

ABC que pugui ser emprat per la diversitat de municipis i ajuntaments, comarques i consells comarcals del país, diversos en població, en territori, en dimensions de les administracions locals, en orientacions polítiques dels governs locals... Algunes es reconeixeran a l'A, d'altres a la B, d'altres a la C, d'altres en totes o en cap... o? De ben segur que "cooperant, perquè competir és un luxe que només pot permetre's l'1%" arribarem a la Z, i ens caldran, també emprar els nombres fins a arribar a l'infinit!

**Presidència de la Xarxa de Municipis  
per l'Economia Social i Solidària**

Abril de 2019

# QUATRE ANYS FOMENTANT L'ECONOMIA SOCIAL I SOLIDÀRIA ALS NOSTRES MUNICIPIS

## EL PROCÉS DE CONSTITUCIÓ (2015-2017)

L'àmbit d'iniciatives socioeconòmiques que anomenem economia social i solidària (ESS) ha crescut en aquests darrers anys, s'ha diversificat, ha exhibit un gran dinamisme i ha demostrat la seva capacitat per resoldre necessitats molt diverses de la ciutadania -del treball al consum o al crèdit- i per enfortir la qualitat de vida, la justícia social, la participació democràtica i la sostenibilitat.

En aquest context, la Xarxa de Municipis per l'Economia Social i Solidària (XMESS) es va crear el 17 de maig de 2017 gràcies al treball de moltes persones dels ajuntaments catalans, a més de les aportacions econòmiques que diferents municipis van efectuar. Aquesta manera cooperativa de treballar, que precisament caracteritza també l'economia social i solidària, va permetre culminar amb èxit el procés de constitució.

L'impuls per crear la XMESS es va iniciar a la I Trobada internacional de Municipalisme i Economia Solidària, organitzada pel Comissionat d'Economia Cooperativa, Social i Solidària i Consum de l'Ajuntament de Barcelona el 22 i 23 d'octubre de 2015. Durant la jornada es donà a conèixer el manifest titulat "Cap a una Xarxa de Municipis per l'Economia Social i Solidària", que ja va rebre llavors les primeres adhesions d'ajuntaments. Alhora, els ajuntaments de Badalona, Barcelona, Sabadell i Santa Coloma de Gramenet es constituïren en el Grup Impulsor de la XMESS. Aquestes administracions es van comprometre a posar durant el 2016 els mitjans tècnics i econòmics per constituir la Xarxa, incorporant una secretaria tècnica que donés suport al procés de constitució i organitzant una trobada al seu

municipi per anar madurant-lo. Així mateix, l'Ajuntament de Barcelona assumí l'assessoria jurídica per a l'elaboració dels estatuts i les tasques de comunicació. Per últim, s'acordà celebrar una propera trobada durant el primer semestre del 2016 i que l'organitzés l'Ajuntament de Badalona.

Al llarg del 2016, van tenir lloc tres trobades per definir com havia de ser la Xarxa.

La primera se celebrà el 16 de març a Badalona sota el títol "El foment municipal de l'economia social i solidària". Fins aquell moment ja s'havien adherit al manifest més de trenta municipis catalans de diferents territoris, colors polítics i dimensions. La jornada serví per acordar la fórmula jurídica que tindria la Xarxa -una associació-, la metodologia per tal que el procés de constitució fos el màxim de participatiu i el calendari. S'amplià el Grup Impulsor amb l'entrada dels ajuntaments de Girona, Manlleu, Manresa i Terrassa, i es decidí formar una segona comissió, la Comissió Promotora. Així, mentre que el Grup Impulsor, ara ampliat, seguia tenint com a objectiu liderar el procés de constitució de la Xarxa amb reunions mensuals i coordinant la secretaria tècnica, la Comissió Promotora s'encarregà d'elaborar una proposta d'estatuts de l'associació i una altra de pla de treball per als primers anys. Integraven aquesta nova comissió els ajuntaments d'Argentona, Cabriels, Cardedeu, Castellar del Vallès, Cerdanyola del Vallès, Collbató, Cornellà de Llobregat, Mataró, Mieres, Montornès del Vallès, Salt, Sant Adrià de Besòs, Santa Margarida i els Monjos, Vilafranca del Penedès i Vilanova i la Geltrú, a més dels vuit municipis que també formaven part del Grup Impulsor.

La segona trobada es va fer el 10 de juny a Sabadell, en el marc de la I Fira d'Economia Social del Vallès. Al llarg del matí, representants d'una quarantena de municipis van debatre la missió, la visió i l'estratègia de la futura associació. La jornada comptà amb les ponències de cinc persones expertes, que exposaren les seves tesis sobre com havien de ser les polítiques públiques municipals de foment de l'economia social i solidària dels propers anys. La tercera trobada tingué lloc el 30 de novembre a Santa Coloma de Gramenet. En aquesta s'aprovà definitivament el nom de l'entitat -Xarxa de Municipis per l'Economia Social i Solidària-, el municipi que seria la seu de l'associació i que, alhora, acolliria l'assemblea constituent -Barcelona- i el procediment electoral per escollir els representants de l'associació. Es van aprovar també les propostes provisionals de quotes i de pressupost de la futura associa-

ció per al 2017, com també d'estatuts i de pla de treball 2017-2019, tot pendent, però, de la seva aprovació definitiva en l'assemblea constituent.

Però en aquest període no sols es van organitzar trobades; entremig hi hagué un munt d'hores dedicades per persones -tècniques i polítiques- de molts ajuntaments a reunions del Grup Impulsor o de la Comissió Promotora per definir com havia de ser la Xarxa a grans trets, per elaborar els estatuts i el pla de treball per al 2017-2019, per preparar les diferents trobades, etc. Sense la seva aportació, hauria estat impossible constituir la XMESS.

Per últim, el 17 de maig de 2017 se celebrà a Barcelona l'assemblea de constitució de la XMESS, que partí inicialment de l'adhesió de 32 ajuntaments. Es tancava, així, la fase de constitució i la Xarxa començava a caminar.



## DOS ANYS EN PLE FUNCIONAMENT (2017-2019)

Un cop ja constituïda formalment, la XMESS va aprovar i començar a executar un pla de treball format per tres línies estratègiques d'actuació per al període 2017-2019.

La primera consistia a ajudar a enfortir l'ESS a cada municipi compartint recursos i treballant de manera conjunta entre els seus membres. En aquesta línia, es va crear un banc d'experiències municipals d'ESS disponibles al web, es va organitzar el 22 de febrer del 2019 una jornada sobre la compra pública responsable, juntament amb la Diputació de Barcelona, i es va publicar aquesta guia.

Les jornades tècniques (Barcelona, 12.07.17; Cardedeu, 06.09.17; Mataró, 22.11.17; Girona, 18.01.18; Manlleu, 12.04.18; Vilanova i la Geltrú, 28.06.18; El Prat de Llobregat, 18.10.18; Terrassa, 22.11.18; Barcelona, 28.02.19) van ser també

un espai per compartir experiències i treballar de manera conjunta. S'hi va tractar el pla de comunicació de la XMESS, el rol de l'administració pública respecte a l'ESS, com treballar transversalment l'ESS, la compra pública responsable, les activitats agroalimentàries, ecològiques i de proximitat, o com iniciar-se un Ajuntament en ESS.

La segona línia estratègica del pla de treball 2017-2019 perseguia incidir i relacionar-se amb altres agents. Es volia influir en les polítiques públiques d'ESS i d'altres àmbits relacionats, que duen a terme les administracions supramunicipals, i a més relacionar-se amb els agents i les xarxes representatives de l'ESS a escala nacional i internacional. En aquesta línia, les principals actuacions realitzades van ser participar a les fires d'economia solidària (FESC) de 2017 i 2018 orga-



nitzant una xerrada en cada una, l'assistència al GSEF'18 celebrat a Bilbao, la participació a la missió d'intercanvi CITIES amb Amèrica llatina i del nord, el contacte amb la Diputació de Barcelona, així com amb el Col·legi Oficial de Secretaris per tractar de la compra pública responsable i amb el Departament de Treball, Afers Socials i Famílies de la Generalitat per, entre d'altres aspectes, participar en el Consell Assessor del programa aracoop, que impulsa els ateneus cooperatius.

Finalment, la tercera línia d'actuació consistia a visibilitzar la Xarxa i les iniciatives relacionades amb l'àmbit per part dels seus membres. Per a això es van establir com a objectius comunicar i fer visible la XMESS i les seves accions; divulgar les experiències d'ESS fetes als municipis, i disposar del relat de la Xarxa sobre l'ESS. En aques-

ta línia, les principals actuacions realitzades van ser elaborar i engegar un pla de comunicació, actualitzar el web i activar les xarxes socials, a més de la participació a la FESC, ja explicada més amunt. El web s'ha reforçat com una eina de difusió i suport a les accions municipals en matèria d'ESS, facilitant un interactiu per difondre iniciatives municipals de suport a l'ESS, recollint les relacions que s'estableixen entre els municipis socis i oferint l'acompanyament de persones d'ajuntaments amb experteses i trajectòries en el desenvolupament d'ESS al seu municipi que vulguin compartir el seu bagatge amb d'altres ajuntaments.



Totes aquestes actuacions, i d'altres, van ser dutes a terme per la Comissió Tècnica de la XMESS i per diversos grups de treball (Relacions, Comunicació, Compra Pública Responsable, Guia i Relació amb la Generalitat) amb el suport de la secretaria tècnica.

Per últim, la direcció de la XMESS va correspondre a l'assemblea general i, entre assemblees, a la comissió executiva. En aquest sentit es van celebrar cinc assemblees generals, la primera, la constituent, a Barcelona (17.05.17); la següent va ser a Santa Margarida i els Monjos (30.11.17), en què es van aprovar el pla de treball i el pressupost per al 2018; la tercera va tenir lloc a Manlleu (12.04.18), en què es van aprovar la memòria tècnica i l'estat de comptes del 2017, entre d'altres acords; la quarta es va celebrar a Terrassa (22.11.18) i es va aprovar el pressupost del 2019 i es va ajustar el pla de treball, i la cinquena es va fer a Sabadell (10.04.19), en què es va aprovar la memòria tècnica i l'estat de comptes del 2018, entre d'altres acords. A més, la comissió executiva es va reunir nou vegades (09.06.17, 26.10.17, 10.11.17, 05.12.17, 02.03.18, 15.06.18, 26.10.18, 29.01.18 i 26.03.18) per revisar la marxa del pla de treball, preparar les assemblees i les jornades tècniques, així com també dur a terme les funcions que li atribueixen els estatuts de la Xarxa.

En finalitzar l'edició d'aquesta guia, eren membres de la XMESS els **40 ajuntaments** següents:

- Ajuntament d'**Arbúcies**
- Ajuntament d'**Argentona**
- Ajuntament d'**Artés**
- Ajuntament de **Badalona**
- Ajuntament de **Barcelona**
- Ajuntament de **Cabrils**
- Ajuntament de **Callús**
- Ajuntament de **Cardedeu**
- Ajuntament de **Castellar del Vallès**
- Ajuntament de **Celrà**
- Ajuntament de **Cerdanyola del Vallès**
- Ajuntament de **Collbató**
- Ajuntament de **Cornellà del Llobregat**
- Ajuntament de **Girona**
- Ajuntament de **l'Hospitalet de Llobregat**
- Ajuntament de **Manlleu**
- Ajuntament de **Mataró**
- Ajuntament de **Mieres**
- Ajuntament de **Montornès del Vallès**
- Ajuntament de **Navàs**
- Ajuntament de **Palafregell**
- Ajuntament de **Palau-solità i Plegamans**
- Ajuntament de **Prat de Llobregat**
- Ajuntament de **Prats del Lluçanès**
- Ajuntament de **Ripollet**
- Ajuntament de **Sabadell**
- Ajuntament de **Salt**
- Ajuntament de **Sant Adrià de Besòs**
- Ajuntament de **Sant Boi de Llobregat**
- Ajuntament de **Sta. Coloma de Gramenet**
- Ajuntament de **Sta. Margarida i els Monjos**
- Ajuntament de **Sta. Perpètua de Mogoda**
- Ajuntament de **Sobremunt**
- Ajuntament de **Terrassa**
- Ajuntament de **Ulldecona**
- Ajuntament de **Vilafranca del Penedès**
- Ajuntament de **Vilanova i la Geltrú**
- Ajuntament de **Vilassar de Dalt**
- Ajuntament de **Vilassar de Mar**
- Ajuntament de **Manresa**, com a municipi col·laborador



## FINALITAT I CAMPS D'ACTIVITAT DE LA XMESS

La Xarxa de Municipis per l'Economia Social i Solidària (XMESS) és una associació formada per municipis catalans que volen fomentar l'economia social i solidària als seus territoris. La finalitat de la XMESS és promoure, reforçar i consolidar aquest àmbit, fixant objectius i estratègies comunes, com també fomentant la cooperació i l'acció conjunta entre els seus membres, i fer-ho des del diàleg permanent amb els seus agents. Aquesta finalitat es duu a terme en el marc de les activitats recollides als estatuts de la Xarxa, que són:

- a. Ajudar els ajuntaments membres a desenvolupar polítiques d'economia social i solidària i enfocaments de desenvolupament local.
- b. Ajudar els ajuntaments a promocionar, difondre i enfortir l'economia social i solidària.
- c. Incidir en les polítiques públiques d'economia social i solidària i d'altres àmbits relacionats, dutes a terme per administracions supramunicipals.
- d. Relacionar-se amb els actors i les xarxes referencials a escala nacional i internacional de l'economia social i solidària.
- e. Fomentar i generar aliances territorials per demarcacions, projectes i realitats.
- f. Divulgar les experiències d'economia social i solidària fetes en els municipis.
- g. Fixar objectius i estratègies compartides en matèria d'economia social i solidària.
- h. Generar recursos i serveis (estudis, metodologies, indicadors, etc.).
- i. Intercanviar coneixements i experiències d'economia social i solidària entre els ajuntaments i consells comarcals membres de l'Associació.
- j. Comunicar i fer visible l'Associació i les seves accions.
- k. Formar i assessorar els equips municipals d'economia social i solidària.

## CRITERIS GENERALS D'ACTUACIÓ DE LA XMESS

A més, els membres de la Xarxa han aprovat els següents criteris generals d'actuació

- La XMESS entén l'ESS com el conjunt d'iniciatives socioeconòmiques, formals o informals, col·lectives però també individuals, que prioritzen la satisfacció de les necessitats dels seus membres i/o d'altres persones per sobre del lucre; quan són col·lectives, la propietat també ho és i la gestió és democràtica; actuen orientades per valors com l'equitat, la solidaritat, la sostenibilitat, la participació, la inclusió i el compromís amb la comunitat, i apunten cap a la transformació de l'economia i la societat; i són independents dels poders públics.
- L'economia ha de ser entesa en un sentit ampli i abastar tant el sector socioempresarial (cooperatives, societats laborals, associacions i fundacions del tercer sector social, mutualitats...) com el sector sociocomunitari (xarxes d'intercanvi, monedes socials, economia col·laborativa pel procomú, horts comunitaris, etc.).
- La XMESS ha de promoure una visió transformadora de l'ESS i no entendre-la com una economia de naturalesa marginal o assistencial. Les actuacions de la XMESS per impulsar l'ESS s'han d'orientar cap als objectius fixats i disposar d'indicadors per mesurar-ne l'assoliment.
- La XMESS ha de desplegar l'ESS en polítiques públiques municipals i comarcals que siguin transversals; no sols com una àrea més que necessita una política pública, sinó com un agent que impulsa el conjunt de polítiques públiques.
- La XMESS ha de tendir a no duplicar funcions, serveis i recursos existents, i a cercar la complementaritat amb altres institucions i/o espais.
- La XMESS ha de fomentar i generar aliances territorials entre les entitats locals i supramunicipals tenint en compte les diferents demarcacions, projectes i realitats.
- La XMESS ha de treballar conjuntament amb el teixit social i comunitari d'ESS, tenint en compte els ritmes i els processos d'autogestió i autodecisió.
- Els ajuntaments i consells comarcals adherits a la XMESS han de promoure, també internament, els principis i valors de l'ESS.
- La XMESS ha de treballar per una educació transformadora.

# FORMACIÓ, COMPETÈNCIES, OBJECTIUS I TASQUES I NECESSITATS DE LA PERSONA TÈCNICA EN ESS

Tot seguit proposem com haurien de ser el perfil i les competències, tasques i necessitats de la persona tècnica en economia social i solidària.

## A. FORMACIÓ

### A1. FORMACIÓ BÀSICA

El personal tècnic d'ESS haurà de tenir:

- una diplomatura, llicenciatura o títol universitari de grau o equivalent, a concretar especialitat, si cal, segons el lloc de treball concret
- nivell C1 de català

### A2. FORMACIÓ COMPLEMENTÀRIA

- formació en ESS

## B. COMPETÈNCIES

### B1. COMPETÈNCIES CLAU

1. Coneixement teòric i pràctic de l'ESS
2. Coneixement teòric i pràctic en economia feminista i/o feminismes
3. Acció comunitària
4. Emprenedoria col·lectiva
5. Gestió de projectes
6. Coneixement del teixit socioeconòmic del territori
7. Participació ciutadana
8. Orientació de servei a la ciutadania

### B2. COMPETÈNCIES QUALITATIVES TRANSVERSALS

1. Aprenentatge permanent
2. Capacitat de cooperació, facilitació i dinamització
3. Mediació (dintre l'administració i entre aquesta i l'ESS)
4. Actitud resolutiva
5. Visió global
6. Capacitat d'iniciativa i autonomia
7. Perseverança
8. Flexibilitat
9. Capacitat d'identificar oportunitats
10. Capacitat comunicativa
11. Capacitat d'anàlisi
12. Capacitat d'organització i planificació del treball propi i del treball en equip
13. Creativitat i capacitat d'innovació
14. Perspectiva d'interseccionalitat

### B3. COMPETÈNCIES BÀSIQUES INSTRUMENTALS

15. Competències digitals: coneixement de les aplicacions de les TIC que permetin gestionar la informació, coneixement dels sistemes i eines TIC generals (Internet, correu electrònic...) i específics de comunicació 2.0, i coneixement de les aplicacions ofimàtiques generals (full de càlcul, processador de textos...)
16. Nivell alt d'expressió oral i escrita en català i castellà

## C. OBJECTIUS I TASQUES

La persona tècnica en ESS d'un ens local ha de ser la seva referent en ESS. El seu objectiu ha de ser sensibilitzar, promoure i enfortir l'ESS.

Algunes de les tasques que pot desenvolupar són:

1. Elaborar o participar en la diagnosi de l'ESS al municipi i el seu cens i mapatge
2. Impulsar l'elaboració del Pla d'Acció d'ESS del municipi i fer-ne el seguiment
3. Coordinar-se amb la resta de personal tècnic per a la planificació, realització i seguiment de les diverses accions d'ESS en l'àmbit municipal i territorial
4. Promoure, acompanyar i assessorar projectes i entitats d'ESS del territori
5. Connectar les entitats de l'ESS entre elles
6. Detectar necessitats de les entitats d'ESS i organitzar-los formacions impartides per professionals experts
7. Elaborar projectes, cercar-los finançament, preparar memòries de sol·licitud i justificatives, recollir indicadors, etc.
8. Dissenyar i desenvolupar accions de sensibilització en ESS adreçades a la ciutadania i a les persones del mateix ajuntament o ens local
9. Fer d'altaveu de tot el que passa al territori relacionat amb l'ESS
10. Fer presentacions, xerrades o formacions sobre l'ESS a diverses entitats del territori (actes públics, reunions privades, escoles i instituts, etc.)
11. Dinamitzar taules i grups de treball amb entitats d'ESS
12. Organitzar i/o participar en esdeveniments d'ESS com jornades, fires, presentació de bones pràctiques, etc.
13. Fer accions de comunicació en matèria d'ESS en col·laboració amb la persona tècnica de comunicació i/o una empresa experta externa
14. Donar suport a la difusió de continguts divulgatius i de sensibilització en ESS a través de les xarxes
15. Donar suport a polítiques de foment del consum responsable
16. Donar suport tecnicojurídic i de secretaria tècnica a aspectes vinculats amb els àmbits de l'ESS
17. Cooperar amb altres agents públics i privats que també sensibilitzin, promoguin o enforteixin l'ESS

## D. NECESSITATS

La persona tècnica municipal en ESS ha de formar part de l'estructura interna de l'ens local i tenir, per tant, estabilitat laboral, un requisit per poder consolidar el desplegament de les polítiques d'ESS.



# LA REGIDORIA O EL SERVEI MUNICIPAL D'ESS

Perquè una administració local impulsi amb eficàcia l'ESS hi ha d'haver un motor intern que l'empenyi en aquesta direcció. Segons el context i les característiques de cada ens local (estructura i trajectòria prèvies, dimensió, voluntat política...), la materialització més idònia d'aquest motor serà una regidoria pròpia -la Regidoria d'Economia Social i Solidària-, o bé un servei adscrit a una regidoria més àmplia, preferentment de l'àrea econòmica i de desenvolupament local. Això sí, sigui regidoria o servei, haurà de disposar de dotació econòmica suficient i el nom d'economia social i solidària haurà d'aparèixer en l'organigrama municipal perquè contribuirà a donar-li l'estatus que necessita per dur a terme la seva tasca.

Correspondrà als representants polítics municipals liderar la política d'ESS tant dintre com fora de l'Ajuntament, i al personal tècnic tenir prou coneixement en ESS per concretar i executar els projectes i les actuacions, a més de fer de "memòria" de l'administració per orientar les persones representants polítiques noves.

La regidoria o el servei d'ESS promourà l'elaboració de la política municipal d'ESS, la qual pot cristal·litzar en un pla estratègic. A més, executarà la part de les actuacions municipals d'aquest àmbit que li pertoqui, sigui de manera exclusiva o de manera conjunta amb altres regidories o serveis.

S'ha de tenir present que sovint els projectes d'ESS són de naturalesa transversal i, per tant, han de portar-se a terme entre diversos serveis de l'Ajuntament, ja que tenen a veure alhora amb aspectes de promoció econòmica, participació ciutadana, drets socials, habitat-

ge, etc. La responsabilitat política en ESS dintre l'Ajuntament hauria d'aplanar el camí quan calgui treballar de manera conjunta amb altres serveis, una tasca que la proximitat espacial entre aquests serveis també facilita.

L'elaboració de la política municipal d'ESS, i la seva avaluació posterior, pertoca a la regidoria o al servei d'ESS, juntament amb personal tècnic i polític d'altres àrees de l'Ajuntament -entre aquestes, Gerència o Alcaldia- i les entitats d'ESS i la ciutadania. Els consells municipals d'ESS, allà on existeixin i en la mesura que agrupin tots aquests agents, podran complir aquestes funcions d'elaboració i avaluació. És molt important la retroalimentació constant de les actuacions municipals amb les opinions de l'ESS i la ciutadania, així com l'intercanvi d'experiències i el treball conjunt amb altres ajuntaments, en el si, per exemple, de la XMESS.

Finalment, un altre aspecte clau és l'estabilitat. Estabilitat en el sentit que el personal tècnic d'ESS aparegui en la relació de llocs de treball, en comptes de ser temporal, i en el sentit que es creïn estructures de treball estables, no subjectes a canvis cada quatre anys.

# EINES DE DETECCIÓ, CONEIXEMENT I MAPATGE DE L'ESS

Des del 2015 ençà, diversos ens locals i comarcals catalans han fet diagnòs i mapatges de l'ESS en els seus territoris. N'esmentem alguns dels més significatius.

Probablement, el treball pioner va ser l'informe "*L'economia social al Vallès Occidental 2015*", publicat per l'**Observatori del Vallès Occidental**. L'objectiu del treball era identificar els agents de l'economia social que desenvolupen la seva activitat a la comarca i, a més, saber-ne el pes relatiu i els sectors d'activitat on tenen més presència. Per recollir les dades, es va sol·licitar la informació de diferents registres administratius i d'estadística oficials, i seguidament es va sistematitzar i se'n va analitzar el contingut. El perímetre triat com a objecte d'estudi se cenyia al que anomenem la branca socioempresarial de l'ESS: cooperatives, societats laborals, fundacions i associacions del tercer sector, empreses d'inserció i centres especials de treball. Una de les moltes conclusions de l'informe va ser que Sabadell i Terrassa concentraven gairebé la meitat dels agents d'ESS de la comarca, seguits per Rubí i Sant Cugat del Vallès.

El mateix 2015, l'**Ajuntament de Sabadell** va elaborar un estudi per obtenir una fotografia actualitzada de l'economia social i solidària a la ciutat, les seves característiques, problemàtiques o deficiències i necessitats, així com conèixer les oportunitats que oferia l'entorn i les circumstàncies socioeconòmiques, recollir propostes del teixit i sistematitzar les línies de treball més adients per impulsar l'ESS al territori. Les formes jurídiques que es van incloure al cens van ser cooperatives, societats laborals, associacions sense ànim de lucre amb activitat econòmica, fundacions, centres especials de treball i empreses d'inserció. Per recollir les dades, es va

sol·licitar la informació de diferents registres administratius i d'estadística oficials, i seguidament es va sistematitzar i se'n va analitzar el contingut i elaborar un cens. Es van elaborar qüestionaris específics per a les diferents formes jurídiques per tal de recollir informació quantitativa, i dissenyar un grup de discussió entre representants del teixit per obtenir dades qualitatives. Una de les conclusions destacades de l'estudi va ser que fomentar l'ESS suposa fer una aposta decidida per aquest model de fer empresa i que l'element clau és considerar que les polítiques de promoció a favor de l'ESS s'han de gestionar com a sistema, reconeixent que hi ha entorns complexos i actors plurals, i no com a aplicació de mesures desconnectades.

El 2016, el Comissionat d'Economia Cooperativa, Social i Solidària de l'**Ajuntament de Barcelona** va presentar l'*Informe sobre Economia Social i Solidària a Barcelona*, escrit per Ivan Miró i Anna Fernández. L'informe radiografiava tots els sectors de l'ESS i els situava en els barris i districtes de la ciutat. L'estudi va indentificar 4.718 iniciatives d'ESS a la ciutat i incloïa tant les socioempresarials com les sociocomunitàries (gestió ciutadana i comunitària d'equipaments públics, finances ètiques, grups de consum agroecològic, mercats d'intercanvi, bancs de temps i horts urbans i comunitaris). A l'any següent, el 2017, també publicà, juntament amb ICG Marge, *Economies transformadores de Barcelona*, de Ruben Suriñach, un treball més analític sobre la incidència a la ciutat de les anomenades economies transformadores (i entre elles, l'economia social i solidària).

L'**Ajuntament de Manlleu**, amb la col·laboració de la Xarxa d'Economia Solidària, la cooperativa Opcions i l'Ateneu Cooperatiu de la Catalunya Central, i gràcies a una subvenció del Servei Públic d'Ocupació de Catalunya, va elaborar un informe diagnòstic de l'ESS a Osona i el Lluçanès. Els objectius del treball eren localitzar les iniciatives d'ESS de les dues comarques, identificar-les i mapar-les; fer-ne un diagnòstic socioeconòmic, dibuixant el nombre d'agents econòmics, la seva rellevància, els sectors d'activitat i l'abast del conjunt, així com detectar necessitats i oportunitats d'aquest àmbit i possibilitats d'articular-hi cadenes de valor.

El projecte va començar l'any 2017 amb una primera recollida de dades i un diagnòstic territorial, enfocat cap a les oportunitats econòmiques en ESS, i després va derivar a fer un catàleg de proveïdors d'empreses que funcionen sota criteris d'ESS per a la comarca d'Osona, basat en l'elaboració del balanç social per al 2018.

Les organitzacions que apareixen en aquest catàleg són diverses. Per formes jurídiques hi predominen les cooperatives de treball, les fundacions i les associacions. Quant a sectors d'activitat hi apareixen, sobretot, l'alimentació, els serveis de salut i cura a les persones, i la cultura i l'oci. A escala territorial, la majoria d'entitats són de Manlleu i la seva àrea d'influència.

Aquest treball es pot considerar com una primera prova pilot que donava continuïtat pràctica als treballs teòrics desenvolupats en el marc del grup de treball de l'OTEDE de la Diputació de Barcelona i concretats a la *Guia per mesurar l'economia social i solidària des dels ens locals* de què parlarem més avall. També

cal esmentar que, en la definició d'indicadors i la preparació de la metodologia, es va tenir en compte l'estudi de la **Universitat de Vic** titulat "Creació d'indicadors d'impacte i avaluació d'ESS", publicat l'any 2016.

L'**Ajuntament de Badalona** va fer una diagnosi de l'ESS a la ciutat que tenia com a principals objectius identificar i dimensionar la realitat de la xarxa local de les ESS per barris i districtes de Badalona, recollir les necessitats, demandes i prioritats de les ESS badalonines i definir possibles línies d'actuació futura en l'àmbit de les ESS a l'administració pública de Badalona.

L'informe es va publicar el 2018 amb el nom *Diagnosi i mapeig de les necessitats de les organitzacions de l'economia social i solidària a Badalona* i comptà amb el suport de la Diputació de Barcelona. El perímetre triat per a la recerca abastava dos tipus d'iniciatives. D'una banda, incloïa les iniciatives socioempresarials que apareixien registrades com a radicades a Badalona: cooperatives, societats laborals, associacions i fundacions del tercer sector social, centres especials de treball, empreses d'inserció i empreses socials. De l'altra, les iniciatives sociocomunitàries, és a dir, iniciatives impulsades per l'autoorganització ciutadana per resoldre necessitats quotidianes: grups de consum; bancs de temps; horts urbans, comunitaris i escolars, i equipaments públics gestionats de manera ciutadana i comunitària.

Com a part del treball de camp es van fer entrevistes i tallers amb diferents agents de l'ESS de la societat badalonina, la qual cosa va permetre conèixer cada entitat, el seu entorn i la seva relació amb l'administració, així com recollir les principals mancances que tenia i les oportunitats que detectava.

Un dels elements clau del procés diagnòstic de Badalona va ser la participació de la XES, tant per a l'acompanyament en la metodologia de l'estudi com per a la identificació i el contingut teòric dels diferents agents de l'ESS.

En ser l'ESS un àmbit tan dinàmic, l'informe té una durada en el temps relativa, i per això es continuen completant les diferents anàlisis que s'hi han fet i mantenint el contacte amb les empreses per estar atents a l'evolució d'aquest àmbit.

L'**Ajuntament de Vilanova i la Geltrú** va elaborar, també el 2018, un diagnòstic-mapatge per conèixer i identificar les iniciatives i activitats socioeconòmiques en ESS a la seva ciutat, seguint el model de la guia de la Diputació de Barcelona. Els principals objectius eren conèixer, posar en valor i difondre l'ESS com un moviment social transformador i, a partir del coneixement del territori, dissenyar un pla d'acció per promoure l'àmbit. El projecte disposava d'una subvenció de la Diputació i això va permetre contractar una persona encarregada de tirar-lo endavant.

L'**Ateneu Cooperatiu Terres Gironines** realitzà l'estudi *Diagnosi i visibilització de l'economia social i cooperativa a les comarques de Girona*, elaborat pel Pam a Pam amb el suport de la Diputació de Girona. Es presentà a l'octubre de 2017 i incloïa el Catàleg de Bones Pràctiques. Les conclusions d'aquest estudi es van obtenir gràcies a les entrevistes efectuades a un total de 59 iniciatives de l'ESS de tota la demarcació de Girona (exceptuant la comarca de la Cerdanya, que no correspon a l'àmbit territorial de l'Ateneu Cooperatiu Terres Gironines). A l'octubre de 2018, l'Ateneu Cooperatiu va celebrar a la seu de la Generalitat a Girona la 'Presentació de Bones Pràctiques en Economia Social'. La

diagnosi realitzada va incloure 49 entitats del territori, constituïdes en diferents formes jurídiques, que se sumen a les 59 detectades l'any anterior. Amb la informació obtinguda durant el treball, es va elaborar un recull de fitxes de cada entitat recollides en el *Catàleg de Bones Pràctiques de l'Economia social a terres gironines 2017-2018*.

Durant el 2018 i gràcies al suport de la Diputació de Girona, l'**Ajuntament de Salt** va elaborar el Pla d'acció en ESS, coproduït amb els agents socials de la ciutat. Els resultats de l'estudi recullen l'anàlisi i la diagnosi de l'ESS a Salt i inclou propostes i un catàleg de 53 d'accions en 16 àmbits diferents. Així mateix, es detecten els sectors econòmics potencials i es recullen les mesures, tot prioritant algunes accions concretes amb més detall per ser iniciades per l'Ajuntament ja en l'annualitat 2019.

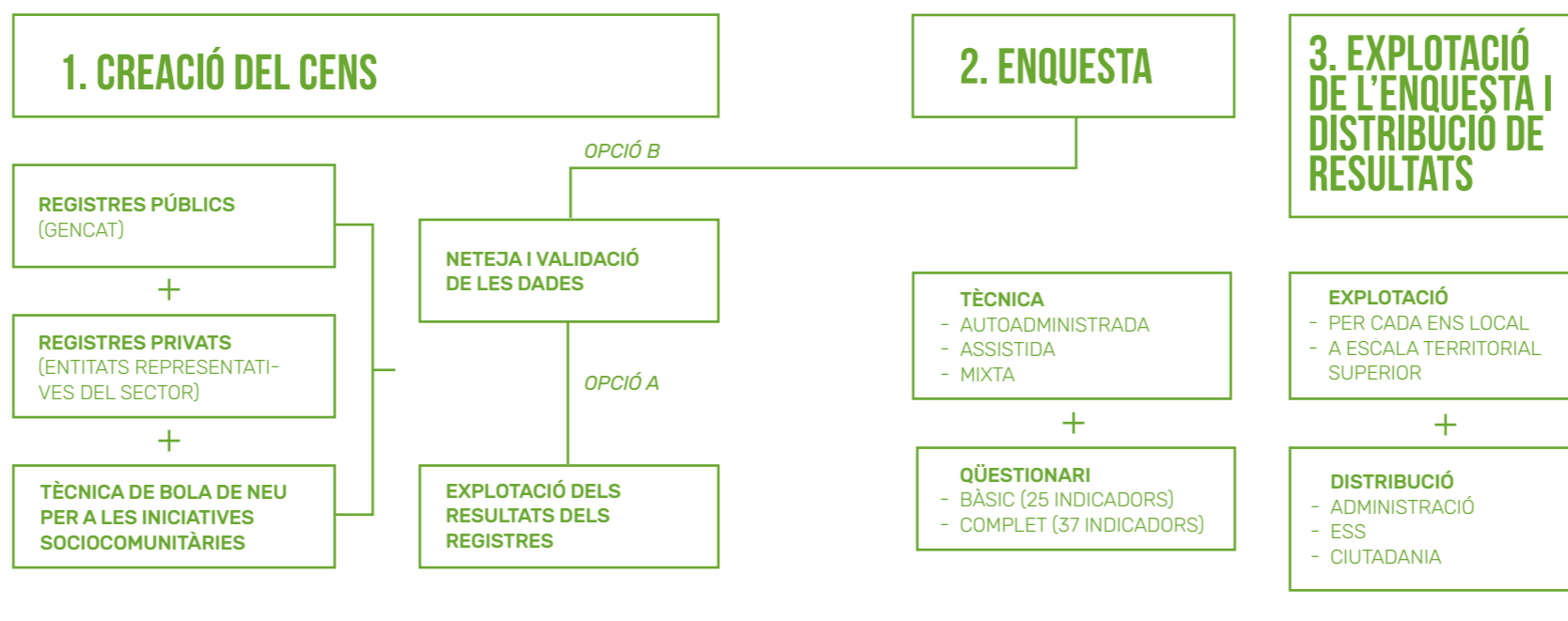
L'**Ajuntament de Castellar del Vallès** ha fet també un procés de diagnosi i mapatge, el Geoportal. Aquesta actuació l'expliquem més extensament a l'apartat d'Experiències Municipals d'Economia Social i Solidària.

Tal com s'ha esmentat més amunt, una eina de referència per a detectar, conèixer i mapar l'ESS en els territoris és la *Guia per mesurar l'economia social i solidària des dels ens locals*, editada per la **Diputació de Barcelona** a l'any 2017. Aquesta guia és fruit del treball cooperatiu entre una vintena de tècnics i tècnics d'ajuntaments i d'observatoris de desenvolupament econòmic local, dinamitzats per Jordi Garcia i Joan Manel Sánchez. La guia fa una proposta de tipologia d'aquelles entitats que es poden considerar, d'entrada, pertanyents a l'economia social i solidària, i proposa també una metodologia per mesurar-la (vegeu la figura següent).

El primer pas metodològic que es proposa consisteix a definir un univers inicial d'iniciatives sobre la base, per un cantó, dels registres oficials (cooperatives, mutualitats, societats laborals, associacions, fundacions, confraries de pescadors, societats agràries de transformació, empreses d'inserció i centres especials de treball) i, per l'altre, utilitzant la tècnica coneguda com a bola de neu per detectar les iniciatives sociocomunitàries. Una vegada es disposa d'un primer cens, aleshores es tracta de polir-lo per mitjà de cerques a internet, consultes telefòniques, etc., abans d'explorar-ne les dades i difondre-les.

Tanmateix, la guia recomana fer un pas més enllà i conèixer millor les entitats, en concret, el grau de compliment dels criteris de l'ESS, administrant-los una enquesta amb indicadors de caràcter social, laboral i ambiental. L'estudi ofereix triar entre una enquesta més bàsica, que consta de 25 indicadors, i una altra de més completa, amb 37. Cal dir que, en l'elaboració d'aquesta guia, han tingut un pes especialment important el balanç social i el Pam a Pam, dues eines impulsades per la Xarxa d'Economia Solidària que permeten la recollida de dades per mesurar i avaluar diferents criteris de funcionament de les organitzacions de l'ESS. Més concretament, els indicadors es corresponen amb la versió bàsica del balanç social, de manera que l'elaboració d'aquest balanç per part de les entitats permet aparèixer en un eventual cens local d'ESS.

**ESQUEMA METODOLÒGIC PROPOSAT A LA GUIA PER MESURAR L'ECONOMIA SOCIAL I SOLIDÀRIA DES DELS ENS LOCALS PER DELIMITAR I MESURAR L'ESS EN UN TERRITORI**



I acabem comentant, precisament, aquesta altra eina de detecció i visibilització de les entitats d'ESS en el territori, que és el Pam a Pam. El Pam a Pam és el mapa cooperatiu que mostra iniciatives de consum responsable per afavorir la compra a entitats de l'ESS. Es tracta d'una iniciativa nascuda el 2013 de l'associació **Setem**, però que més endavant esdevé un projecte conjunt amb la **Xarxa d'Economia Solidària**. Els seus objectius són, d'una banda, donar visibilitat a les alternatives econòmiques que pot consumir la ciutadania, i de l'altra, trobar formes per articular iniciatives de l'ESS al territori, conèixer-les millor i saber com poden treballar plegades.

En un primer moment, el Pam a Pam tan sols mostrava iniciatives d'alimentació, roba i banca, i que estiguessin radicades a la ciutat de Barcelona. Després s'anà ampliant a totes les activitats i a tot Catalunya. En aquests moments, el mapatge es fonamenta en la feina descentralitzada de moltes persones voluntàries (les "xinxetes taronges") que mapen iniciatives d'ESS en el territori català mitjançant entrevistes presencials a partir d'un qüestionari de compliment de criteris. Així, al mateix temps que es va establint un registre d'experiències, les persones que fan les entrevistes i les entitats entrevistades es van formant en els criteris de l'ESS.

Al mapa del Pam a Pam es poden trobar iniciatives de quinze sectors econòmics. Totes han estat entrevistades en profunditat seguint un qüestionari que conté quinze criteris amb els quals s'avalua la pertinença o no a l'economia social i solidària.

Pam a pam ha pogut créixer gràcies al finançament públic, i recentment ha començat a generar ingressos propis a partir del treball amb ajuntaments per a l'elaboració de diagnòstics territorials.

A la data de publicació d'aquesta guia hi havia més de set-cents punts penjats al mapa del Pam a Pam. Els diferents usos d'aquest mapa, especialment en la seva vessant de dinamització local de l'ESS, fan que tant xarxes locals d'ESS com ajuntaments (Girona, Mataró, Santa Coloma de Gramenet...) estiguin implicades en el seu ús.

Intentant extreure algunes conclusions de totes aquestes experiències, podem afirmar que alguns elements clau per fer una bona feina de detecció, coneixement i mapatge de l'ESS són disposar de dotació econòmica; partir d'un concepte ampli de l'ESS com el proposat a la guia de la Diputació de Barcelona; intentar mesurar l'impacte social de les iniciatives, ni que sigui amb un qüestionari molt bàsic, per començar; combinar l'obtenció de dades del registre i el contacte personal amb les entitats; aconseguir la participació de la Xarxa d'Economia Solidària local, si existeix, així com la implicació directa del personal de l'ajuntament per convèncer les empreses que emplenin el qüestionari i ajudar-les, si és el cas, i tenir ben present que caldrà monitorar periòdicament el territori per actualitzar les dades.

# EXPERIÈNCIES MUNICIPALS D'ECONOMIA SOCIAL I SOLIDÀRIA

## ACCIONS DE CONEIXEMENT

Podem classificar les polítiques públiques d'ESS en cinc tipus: de coneixement i planificació, normatives, de fertilització, d'impuls i d'ús.

Les polítiques de coneixement i planificació estan formades pel conjunt d'actuacions dedicades a conèixer, mesurar i avaluar l'ESS i les polítiques públiques que hi donen suport. Les polítiques normatives estableixen el marc legal i fiscal en què han d'actuar les iniciatives d'ESS. Les polítiques de fertilització són a llarg termini i tenen com a objectiu adobar el terreny social perquè neixin noves iniciatives. Les polítiques d'impuls consisteixen en actuacions tant de sensibilització, com de suport a la creació, la consolidació i el creixement d'iniciatives d'ESS. Per últim, les polítiques d'ús són aquelles que recorren a l'ESS per resoldre tota mena de necessitats socials: l'habitatge, l'energia renovable, la mobilitat, les cures, l'alimentació sana, etc.

Les 31 experiències que us presentem en aquesta guia són accions referides a tres d'aquest cinc tipus: polítiques de coneixement, d'impuls i d'ús.

## CÀLCUL DEL VALOR SOCIAL INTEGRAT DE LES ENTITATS I EMPRESSES D'ECONOMIA SOCIAL DEL PRAT DE LLOBREGAT

Ajuntament del Prat de Llobregat

### DESCRIPCIÓ I OBJECTIUS

Ens cal un instrument per mesurar la utilitat i l'impacte social de les empreses i entitats d'economia social i, alhora, per avaluar el suport que l'Ajuntament del Prat els dona.

El valor social integrat (VSI) és una de les metodologies més consistentes i transparents per al càlcul del valor social d'una organització. Es tracta d'un nou model de comptabilitat social que té per objectiu permetre a les organitzacions identificar, quantificar i monetitzar el valor social que generen des de la perspectiva dels seus grups d'interès.

Aquesta metodologia compta amb el reconeixement d'institucions acadèmiques de renom. Algunes universitats i escoles de negoci que donen suport a la metodologia VSI són el Global Center for Sustainable Business de Deusto, l'Ethics in Finances and Governance de la Universitat del País Basc i l'ESCI International Business de la Universitat Pompeu Fabra.

Ens proposem fer el càlcul del VSI de les 11 principals entitats i empreses d'economia social del Prat per tal de disposar de dades mesurables i continuades sobre l'aportació que aquesta economia fa al conjunt de la ciutat.

El projecte, ara en desenvolupament, treballa amb les dades de 2018 per oferir resultats sobre aquest any, però preveu que les empreses i entitats el vagin calculant cada any per poder



observar-ne l'evolució. A la vegada, treballem amb la perspectiva d'incorporar-hi altres entitats que avui són més petites o que puguin iniciar una nova activitat a la ciutat. Es tracta d'un projecte innovador en el sentit de calcular el VSI del conjunt de les empreses d'un territori i no sols el d'una d'aquestes, com és més habitual.

### FUNCIONAMENT

S'ha contractat una consultoria per ajudar les entitats i empreses a la quantificació del valor social integrat. Aquesta consultoria proposa un itinerari en dues fases:

- Formació-acció i treball grupal on les entitats i empreses podran adquirir el coneixement teòric i pràctic per al càlcul del VSI.
- Acompanyament i suport individual a les entitats en fases clau del càlcul. Aplicació efectiva amb un assessorament expert que assegurí el resultat òptim.

Les fases que hem acomplert fins avui i els propers passos són:

A la tardor de 2018 es va fer la conceptualització del projecte, la definició de la metodologia del procés i els contactes previs amb les entitats participants. Es va elaborar un mapa de l'economia social i cooperativa del Prat i se'n van extreure les principals iniciatives, sigui pel seu volum de moviment econòmic, per l'impacte de la seva activitat o per la incidència en d'altres empreses de menor volum.

El novembre de 2018 es va fer una jornada informativa per a les onze principals entitats locals que participen al projecte.

La formació conjunta s'inicià el 15 de febrer de 2019 i dura fins al juliol. S'articula en cinc blocs formatius de 3-4 hores cadascun. L'objectiu és aportar les eines necessàries per tal que aquestes onze principals entitats del sector local puguin elaborar amb els seus propis mitjans el càlcul del VSI amb l'assessorament personalitzat de la consultora.

### ENTITATS I EMPRESES LOCALS PARTICIPANTS

- Cooperativa Obrera de Viviendas SCCL
- Fundació Cívica Esperanzah
- Associació Gats
- Som Connexió SCCL
- Associació i Empresa d'inserció Saó Prat
- Centre de Promoció Social Francesc Palau
- Fundació Espigoladors
- Fundació Rubricatus
- Fundació Cassià Just - Cuina Justa
- Fundació Catalana de l'Esplai
- Uikú Coworking del Prat SCCL

Es preveu per al mes de novembre de 2019 la presentació d'uns resultats conjunts.

### RECURSOS

Recursos econòmics: l'Ajuntament del Prat assumeix la despesa de pagament de l'empresa consultora, amb un cost aproximat de 5.000 € per entitat. També s'ha encarregat la producció d'un audiovisual que reculli el procés i la realitat d'aquestes entitats i empreses.

Recursos humans: un tècnic d'economia social ha coordinat les tasques amb la consultora.

### IMPACTE I REPTES DE FUTUR

Es tracta d'un projecte en marxa, que ha generat molt bones expectatives en les empreses. Alhora està incrementant el coneixement mutu de les empreses i entitats, l'aparició de nous projectes conjunts, etc. A partir de la presentació de dades podrem seguir fent altres valoracions.

### CONTACTE

**Ajuntament del Prat de Llobregat**  
Àrea de Promoció Econòmica, Comerç i Ocupació

Carrer Les Moreres, 48  
08820 El Prat de Llobregat  
Tel. 934 786 878

## DIAGNOSI I MAPATGE DE L'ECONOMIA SOCIAL I SOLIDÀRIA (GEOPORTAL)

Ajuntament de Castellar del Vallès

### DESCRIPCIÓ I OBJECTIUS

El Geoportal és un mapa interactiu desenvolupat sobre la cartografia municipal que es construeix damunt de diferents capes i mapes temàtics. Recentment s'ha incorporat un nou mapa que permet geolocalitzar la majoria d'iniciatives d'ESS del municipi i donar-les a conèixer entre la ciutadania, així com fomentar el consum responsable i de proximitat.

S'hi poden trobar associacions, fundacions i grups estables de persones, cooperatives, societats laborals limitades, centres especials de treball, i tot allò relacionat amb el consum responsable i de proximitat. De totes aquestes entitats, en el mapa es poden consultar les dades identificatives, incloent-hi les seves xarxes socials.

L'objectiu, per tant, és doble. D'una banda, serveix com a eina de consulta i de foment i, de l'altra, permet fer una diagnosi de l'ESS al municipi en un moment determinat.

### FUNCIONAMENT

La posada en marxa d'aquesta eina va constar de diverses fases:

1. Recopilació de dades: es van agafar les dades de totes les entitats del municipi (associacions i grups estables) i les diferents formes jurídiques (cooperatives, fundacions, centres especials de treball).

- Anàlisi de les dades: es va trucar una per una a cada entitat per conèixer de primera mà quina activitat feien concretament i si es podia englobar d'alguna manera en l'ESS.
- Alta en el Geoportal: Mitjançant una eina específica, i a través d'una empresa externa, es van introduir les dades de les entitats.
- Investigació: Després de fer un primer estudi de totes aquelles entitats que es creia que feien ESS, es va ampliar el cercle cap al consum responsable i de proximitat.

Convé tenir present que els criteris emprats per decidir si una entitat s'havia d'incloure dins del mapa d'ESS eren bastant fets a mida. És a dir, no es podia partir de criteris tan amplis com els del Pam a Pam en un municipi de 24.000 habitants, perquè, si no, moltes no hi haurien sortit. Es va decidir incloure totes les formes jurídiques representatives de l'ESS com són les cooperatives, fundacions o centres especials de treball. Sobre les associacions i grups estables, els criteris van ser més laxos; per exemple, si una associació havia fet en un any una activitat benèfica, es va decidir que feia ESS.

## RECURSOS

S'ha utilitzat una partida important en la implementació de l'eina, ja que es va haver de contractar una empresa externa.

Els recursos personals emprats han estat un arquitecte de l'Ajuntament, així com la tècnica d'activitats i la d'ESS.

## IMPACTE I REPTES DE FUTUR

Com a aspecte positiu, cal assenyalar el fet de poder visualitzar en un únic lloc totes les activitats, ja siguin econòmiques o no, que apareixen al web del Geoportal i fan d'una manera o altra ESS. A més, la població pot accedir-hi en qualsevol moment que vulgui fer una consulta d'aquest tipus.

Com a aspecte negatiu, es ressalta la manca d'informació amb què es troben en moltes ocasions. D'altra banda, l'Ajuntament no va fer la difusió que li corresponia. Aquest és, precisament, l'aspecte a millorar: més i millor difusió.

## CONTACTE

Promoció Econòmica. Àrea d'Economia Social i Solidària

## DIAGNOSI INTERNA SOBRE DESENVOLUPAMENT LOCAL I ESS

Ajuntament de Montornès del Vallès

### DESCRIPCIÓ I OBJECTIUS

Els objectius de la diagnosi interna han estat:

- Conèixer en quin grau l'Ajuntament de Montornès incorpora i treballa amb i des dels valors de l'economia social i solidària.
- Focalitzar aquesta diagnosi a l'Àrea Social i, concretament, al Departament de Promoció Econòmica.
- Treballar internament els resultats de la diagnosi i transversalitzar-los a altres àrees i departaments municipals.
- Treballar la idea de desenvolupament local, descentralitzant-la del Departament de Promoció Econòmica i amb l'ideari i els valors de l'ESS.

### FUNCIONAMENT

- Creació d'un grup impulsor per treballar l'ESS a l'Ajuntament amb l'objectiu d'elaborar un pla de treball d'ESS. El Grup Impulsor (GI) el formen personal tècnic i polític de l'Ajuntament. Aquest GI té com a objectiu establir les línies de treball del projecte "Impuls de l'Economia Social i Solidària a l'Ajuntament de Montornès del Vallès". El GI crea també una comissió tècnica. Un objectiu del pla de treball és saber el punt de partida, tenir una diagnosi.
- Contractació d'un servei extern al qual es demana ajuda per fer la diagnosi. L'entitat a qui se li encarrega és a la cooperativa LabCoop.

### • LabCoop ens proposa fer la diagnosi en tres fases:

- Revisió del material i els plans estratègics d'actuacions en diferents àmbits i àrees de l'Ajuntament, com el Pla d'Actuació Municipal 2016-2019, el Pla Director d'OPEC (Oficina de Promoció Econòmica i Comerç), el Projecte Educatiu de Ciutat i el Pla Igualtat.
  - Elaboració d'una guia metodològica que aborda diferents aspectes de la feina que realitza el Departament de Promoció Econòmica. Aquests són els què, qui, com i perquè del desenvolupament local, tenint en compte l'encàrrec polític, la visió tècnica, la metodologia que es fa servir i les necessitats del municipi. El GI es reuneix diverses vegades per treballar els ítems oberts de la guia metodològica, tenint en compte tant els acords com els desacords en els plantejaments exposats (el contingut d'aquesta guia metodològica es pot ampliar)
  - La tercera fase va consistir a entrevistar entitats del municipi relacionades amb l'ESS per saber quines necessitats tenien i iniciar algun tipus d'interacció i cooperació entre elles. D'aquesta fase es va fer un informe amb les entrevistes realitzades amb possibles línies de futur per seguir. També es va decidir fer una fira d'ESS al municipi.
- Realització de diverses entrevistes a les persones membres del GI i a personal tècnic del Departament de Promoció Econòmica.
  - Presentació de l'informe final a la Comissió Tècnica d'ESS i propostes de treball.
  - Ampliació de la diagnosi interna amb un recull de visions ciutadanes a l'entorn de l'economia social i solidària i organització de la Fira d'Economia Social i Solidària (FESS).

## RECURSOS

- Partida pressupostària de promoció econòmica que s'ha destinat bàsicament a sufragar les despeses de la diagnosi.
- Personal tècnic (Grup Impulsor): 1 persona responsable de l'Àrea Social, 1 persona responsable de Promoció Econòmica, 3 persones tècniques del Departament d'Ocupació i 1 persona tècnica de Participació.
- Personal tècnic de diversos departaments (Comissió Tècnica): tècnica d'Igualtat, tècnic de Cooperació, responsable de Serveis Socials, tècnica de Cultura, cap de l'Àrea de Ciutadania, personal tècnic del Departament de Compres, tècnica de Medi Ambient.

## IMPACTE I REPTES DE FUTUR

- **Positius:** Encàrrec polític. Posar en comú els diversos coneixements sobre què és el desenvolupament local, com treballem, quins són els nostres principis i objectius, què és l'ESS. Creació d'un pla de treball general. Generació d'un bon ambient de treball. Transversalització d'idees i de treball conjunt. Avançar en les idees. Primera avaluació del pla de treball al primer semestre de 2019.
- **Negatius:** Dificultat per abordar els desacords, lentitud del procés i dels resultats. Sensació de dificultat per avançar.
- **Millores:** Treballar la resiliència entre el personal tècnic implicat. Aconseguir subvencions.
- **Reptes:** Reformular el pla de treball (nous objectius incorporant personal tècnic d'altres departaments) i aconseguir executar el pla de treball consensuat d'Impuls de l'Economia Social i Solidària (segon semestre de 2019). En aquests moments encara estem en la fase d'elaboració d'aquest nou pla de treball.

## CONTACTE

**Anna González,** responsable de l'Àrea Social. Tel. 93 566 70 04.

**Estanis Arman,** cap del Departament d'Ocupació. Tel. 93 566 70 04

**Rosa Padilla,** tècnica d'Intermediació Laboral. Tel. 93 568 81 27

**Marga Bernárdez,** tècnica d'Educació (en el moment de la diagnosi, tècnica de Participació). Tel. 93 566 70 04

**Helena Ollé:** regidora de Cultura. Tel. 93 572 11 70

**Jordi Delgado Mengual:** regidor delegat de l'Àrea d'Acció Social, regidor d'Ocupació, Promoció Econòmica i Comerç, Noves Tecnologies i Habitatge. Tel. 93 572 11 70

## MARC D'ACCIÓ EN ESS I PLANS D'ACCIÓ ANUALS

Ajuntament de Manlleu

### DESCRIPCIÓ I OBJECTIUS

El Marc d'Acció en Economia Social i Solidària (ESS) per a Manlleu és el full de ruta que ha de seguir l'Ajuntament de Manlleu, i més concretament l'Àrea de Serveis a les Persones i Promoció Econòmica (ASPPE) com a responsable del desenvolupament local manlleuenc, per desplegar una línia de treball coherent i sostinguda a mitjà-llarg termini (entre dos i quatre anys) en matèria d'ESS.

Aquest marc d'acció, amb una vigència de quatre anys, estableix una proposta metodològica per abordar, a través de la concreció de plans d'acció anuals relacionats, l'assoliment dels objectius que persegueixen les línies estratègiques i les actuacions.

Els plans d'acció anuals es basen en cinc línies estratègiques, a partir de les quals s'han plantejat divuit actuacions, les quals abracen un àmbit concret dins de cada línia estratègica i, al seu torn, constitueixen el marc en què es formularan un conjunt d'activitats o projectes específics que han de permetre aconseguir els objectius establerts en la línia estratègica en qüestió. Cada pla acció anual estarà format per les fitxes tècniques descriptives d'aquests diferents nivells.

### LÍNIES ESTRATÈGIQUES

#### LE1: Coneixement i reconeixement

Actuacions

1. Donar suport a la creació de xarxes i a la intercooperació entre iniciatives de l'ESS
2. Sensibilitzar i informar de l'ESS

#### LE2: Compromís amb l'entorn i creació d'ecosistema

Actuacions

1. Mobilitzar recursos endògens del territori
2. Crear espais de diàleg entre actors
3. Aproximar el teixit empresarial a l'ESS
4. Donar suport a la creació i consolidació d'iniciatives sociocomunitàries

#### LE3: Acció pública interna

Actuacions

1. Formar l'equip humà de l'Ajuntament en aquells àmbits vinculats als principis i valors de l'ESS
2. Afavorir la contractació i compra pública responsable
3. Transversalitzar l'ESS en les accions de l'Ajuntament

#### LE4: Intercooperació supramunicipal

Actuacions

1. Participar en espais d'intercanvi i intercooperació
2. Seguir participant activament en la XMESS

#### LE5: Generació i manteniment d'ocupació

Actuacions

1. Donar suport i formació a persones emprenedores en l'ESS
2. Donar suport a l'ocupació en l'ESS
3. Donar suport a iniciatives i projectes socioempresarials
4. Identificar projectes socioempresarials
5. Donar suport a la creació de capacitats emprenedores en la gent jove i els infants
6. Seguir amb l'impuls i la dinamització del Lab de Manlleu

## FUNCIONAMENT

La redacció del Marc d'Acció s'ha desenvolupat en tres fases:

### 1. Fase inicial. Elaboració del document base de treball

Fase prèvia per redactar un document de treball que va servir com a punt de partida per portar a terme el procés d'elaboració del document final, el contingut del qual proposava un marc d'acció de l'ESS a Manlleu. Fase de contextualització i esborrany de marc teòric de la proposta per desenvolupar. Hi va participar la responsable de l'ASPPE.

### 2. Fase d'obertura. Cap al marc d'acció

Aquesta fase ha consistit en un treball inclusiu i obert que ha ajudat a generar un marc compartit amb els diferents agents implicats, encara que el treball s'ha centrat majoritàriament en l'equip tècnic de l'ASPPE. Hi va participar el personal tècnic de l'ASPPE, la Xarxa d'iniciatives d'ESS de Manlleu i diversos actors/es de reconeguda experiència o implicades en el desenvolupament local.

### 3. Fase de tancament.

#### Redacció del document final

Aquesta última fase ha consistit a reformular i/o ajustar el document a partir de les observacions dels representants polítics. Hi van participar diversos regidors/es de l'equip de govern municipal.

El document del Marc d'Acció va ser aprovat per unanimitat per tots els grups polítics en el Ple municipal de l'Ajuntament de Manlleu.

Per a la redacció dels plans d'acció anuals es pretén seguir un procés similar, concretat a l'apartat de reptes i aspectes per millorar d'aquesta fitxa.

## RECURSOS

### Per a la redacció del Marc d'Acció:

S'ha comptat amb el suport tècnic i l'acompanyament de LabCoop. L'assistència ha estat valorada amb un import d'uns 8.400 €, comptant honoraris d'execució, despeses de desplaçament i despeses de gestió (financeres i de gestió).

### Per a la redacció dels plans d'acció anuals:

El Pla d'Acció anual el redacta el personal de l'Ajuntament de Manlleu, fent partícips tant els diversos serveis involucrats en el desenvolupament local com, de manera informal, les iniciatives de la Xarxa d'ESS de Manlleu. La redacció dels plans d'acció anuals no suposa cost econòmic, ja que s'assumeix amb personal propi. Tanmateix, els fons que possibiliten el seu desplegament són múltiples i diversos segons les característiques de cada actuació.

## IMPACTE I REPTES DE FUTUR

Per una banda, en termes d'efectes positius, l'experiència ha possibilitat l'ordenació i racionalització de l'estratègia d'impuls de polítiques públiques per al foment de l'ESS a l'ASPPE en concret, i a l'Ajuntament de Manlleu en general. Així mateix, també ha possibilitat l'assumpció d'aquesta estratègia per part de la resta de personal tècnic que integra els diversos serveis de l'ASPPE, en el sentit d'haver-los fet partícips en l'elaboració i desplegament de les accions.

Per l'altra banda, no es considera que l'experiència hagi comportat efectes negatius. En tot cas, sí que existeixen aspectes per millorar i expectatives d'evolució encara no consolidades.

El fet de no fonamentar l'estratègia d'impuls de l'ESS en convocatòries concretes de subvenció que obliguen a cenyir-se a terminis de presentació de sol·licitud, ha comportat

# ACCIONS D'IMPULS

## SENSIBILITZACIÓ

### ÀGORA, FIRA DE L'ECONOMIA SOCIAL I COOPERATIVA

Ajuntament d'Ulldesona

#### DESCRIPCIÓ I OBJECTIUS

La fira Àgora es va celebrar els dies 13 i 14 d'abril de 2018, a partir d'una idea de l'Ateneu Cooperatiu de les Terres de l'Ebre, pensada per donar a conèixer l'economia cooperativa, social i solidària a la població del nostre territori, que de sempre ha relacionat les cooperatives amb l'agricultura i a qui li costa identificar experiències d'economia social i solidària.

Així mateix, també tenia com a objectiu el coneixement entre les mateixes entitats del sector, a les quals també els costa conèixer-se i trobar-se.

#### FUNCIONAMENT

La fira la va començar a pensar l'Ateneu a principis d'any i es va crear un equip liderat per treballar-hi, començant de zero i amb poc temps. L'equip el formaven els mateixos tècnics de l'Ateneu, l'Ajuntament (que és entitat agrupada) i alguna de les altres entitats agrupades.

Per donar-li una mica més de cos, aquesta primera edició es van fer coincidir algunes accions d'estructura de l'Ateneu, com una taula territorial del tercer sector i un *networking* de la Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya. Aquestes accions professionals i no obertes al públic es van celebrar el divendres 13 d'abril, mentre que la Fira oberta al públic va fer-se el dissabte 14 d'abril.

retards en la concreció dels plans d'acció anuals. Aquests haurien de ser aplicables a l'inici d'any, fet que comporta una planificació més acurada en la seva coconstrucció.

Es preveu que el procés de coconstrucció d'aquests plans d'acció anuals pugui formalitzar-se en el marc de la Taula d'Economia Social i Transformadora, entesa, aquesta, com un espai de diàleg, coconstrucció i concertació de polítiques públiques i actuacions d'impuls de l'ESS al municipi entre l'Administració i les iniciatives i agents sectorials del cens municipal. En aquest sentit, es preveu que, a la convocatòria de juny, es comencin a treballar propostes, les quals haurien de ser validades a la convocatòria de desembre. El repte serà, també, disposar de partida concreta i corrent per destinar a aquest procés.

El document preveu que el Pla d'Acció anual s'organitzi en tres nivells de fitxes (línies estratègiques, actuacions i activitats). Això no obstant s'ha prescindit del segon nivell, ja que no s'han considerat necessàries per al desplegament del Pla, amb la qual cosa s'eviten redundàncies i se simplifiquen els documents obtinguts.

#### CONTACTE

Ajuntament de Manlleu

Àrea de Serveis a les Persones i Promoció Econòmica (ASPPE)

Plaça de Dalt Vila, 1  
08560 Manlleu (Barcelona)  
93 851 50 22  
[www.manlleu.cat](http://www.manlleu.cat)

Cada persona o entitat organitzadora es va fer responsable d'una part de la Fira; una va parlar amb els diferents ponents per preparar les xerrades que es feien mentre la fira era oberta, l'Ajuntament es va fer càrrec de la infraestructura i dels mitjans materials, mentre que el personal de l'Ateneu va fer les gestions per contactar expositors i definir programa i actes de l'espai firal.

Després de la Fira, es van seguir celebrant reunions de coordinació (com s'havia fet els mesos previs) i es va valorar el que s'havia dut a terme, al mateix temps que es van buscar els punts de millora, que han estat el punt de partida per a l'organització de la segona edició, en la qual ja estem treballant i repetim un funcionament molt similar.

L'experiència ha estat molt profitosa i tots els actors l'hem valorat positivament, sobretot tenint en compte que estem a un territori on es parla poc d'economia social i solidària i qualsevol acció que es pugui fer té un efecte molt gran.

## RECURSOS

El cost econòmic directe ha estat baix. La partida econòmica més quantiosa s'ha destinat a costejar la participació de persones especialistes en els diferents àmbits que es tractaven a les conferències i les sessions de treball del divendres. Molt s'ha fet aprofitant el material de l'Ajuntament, i la mateixa brigada municipal s'ha encarregat de fer tot el muntatge i desmuntatge, amb un equip de quatre persones durant dos dies de feina per muntar i un dia per desmuntar, materials com les carpes exteriors, les taules tant per a expositores com per al dinar, cadires, plafons, plataformes i equips de so i il·luminació.

L'Ateneu hi ha dedicat una tècnica més o menys en exclusiva durant uns dos mesos i dues tècniques més de forma puntual, a banda dels dies de la Fira. La resta de tècnics d'entitats han prestat suport puntual, però és difícil valorar-ne les hores, potser uns deu dies de jornada completa si es comptabilitzen totes les gestions i reunions.

Donat que les entitats agrupades que conformen l'Ateneu són de diferents sectors, molts dels recursos no es van contractar a externs: es va comptar amb l'agència de comunicació professional Surtdeca, que va promocionar la fira per molts canals, i també va tenir un paper molt rellevant la Fundació Ulldecona, que va gestionar els càterings durant la jornada.

## IMPACTE I REPTES DE FUTUR

Pensem que els efectes positius han estat molt importants. En primer lloc, s'ha fet visible a una part important de la població que existeix un altre model econòmic que de vegades té dificultats per entrar en l'imaginari social. S'ha treballat molt sobre temes de consum responsable, participació, etc. i l'acollida ha estat molt bona i ha donat resultats immediats per a alternatives de consum, per exemple.

També ha estat molt positiu per a l'Ateneu, que ens hem donat a conèixer com un òrgan important de foment de l'ESS a les Terres de l'Ebre, fet que ens ha aprofitat a persones amb projectes que contempen la seva constitució com a empresa cooperativa.

L'impacte que busca tenir l'Àgora es ampliar el coneixement sobre les opcions o mètodes que tenim les persones per a fer les coses, i quins impactes tenen sobre el nostre entorn. És un objectiu difícil de quantificar que pensem que

podrem valorar en les properes edicions si cada cop hi ha més persones amb interès per aprendre i conèixer.

Com a reptes per a futures edicions, ens hem marcat l'objectiu de consolidar l'assistència de públic, millorar també alguns aspectes d'infraestructura que no van acabar de funcionar bé i crear més espais comuns on poder seguir amb els debats una vegada finalitzades les xerrades o perquè els mateixos expositors es puguin conèixer millor i fer contactes per enriquir els seus projectes o crear-ne de nous.

La previsió és seguir celebrant la Fira Àgora anualment; ja s'està treballant en la segona edició i es pretén consolidar-la, agafant el format d'un sol dia, però intentant reforçar-lo per atreure més visitants i aconseguir més efecte en les dinàmiques que s'hi creen.

## CONTACTE

**Ateneu Cooperatiu de les Terres de l'Ebre:**  
**Judit Jornet Bel**

Tècnica en Emprenedoria Social  
C/ Barcelona, 73, 43870 Amposta  
Tel. 977 09 94 25

**Ajuntament d'Ulldecona:**  
**Agus Juan-Camps Castell**

Tècnic de dinamització econòmica  
C/ Major, 49, 43550

## COOPERATIVA DE JOVES DE SABADELL

Ajuntament de Sabadell

### DESCRIPCIÓ I OBJECTIUS

Les cooperatives juvenils de serveis són iniciatives formatives i laborals d'apoderament juvenil, nascudes i ja consolidades al Quebec (Canadà), creant una cooperativa de treball autogestionada pel mateix jovent durant els mesos de juliol i agost. És un projecte d'emprenedoria cooperativa que permet a les persones joves, que hi participen voluntàriament, viure l'experiència d'aprendre a gestionar una empresa cooperativa, desenvolupar la seva autonomia, iniciar-se en la gestió empresarial cooperativa, preparar-se per al món laboral i desenvolupar-se professionalment; alhora que els permet formar-se i viure una experiència col·lectiva, familiaritzar-se amb el funcionament democràtic, la participació activa i el treball cooperatiu, establir una xarxa de relacions entre iguals arran de la vivència i convivència amb altres joves i implicar-se en el territori i amb els seus agents, participant així en la consolidació de la cohesió social.

L'any 2018 s'han dut a terme dues proves pilot a casa nostra d'aquesta mena de cooperatives, a Barcelona i a Sabadell, amb l'objectiu d'avaluar-ne la viabilitat i les possibilitats de transferibilitat i/o replicabilitat, en el context social, econòmic i legal català. Ambdues proves pilot han rebut el suport de *La Fabrique Entrepreneuriale*, l'ens que impulsa i coordina les CJS del Quebec, i han estat coordinades per la cooperativa L'Esberla. En el cas de Sabadell ha estat possible gràcies al cofinançament de la Diputació de Barcelona.

A Sabadell han passat per alguna de les fases de la prova pilot prop de vint joves de perfil plural i divers, d'entre 16 i 25 anys. D'aquestes persones s'ha consolidat un grup de sis joves de 16 anys que s'ha format, ha ideat i "constituït" una CJS, "CopJoves", i ha dissenyat una activitat laboral a oferir als casals de gent gran locals, concretament un taller d'ús de telèfons mòbils. La cooperativa s'ha "constituït" el mes de desembre del 2018, i durant el primer semestre del 2019 té previst desenvolupar la seva activitat laboral. Les joves han desenvolupat totes les fases del procés d'emprenedoria cooperativa (idear i crear la cooperativa, idear i desenvolupar els productes i serveis per oferir, procés de màrqueting i testeig, etc.) i així han pogut adquirir les competències necessàries per viure una primera experiència laboral i de treball col·lectiu.

## FUNCIONAMENT

El projecte s'ha dut a terme en diferents fases:

En una **primera fase** (de març a juny de 2018) es crea el Comitè Local, que és el principal òrgan de coordinació del projecte, el qual té la funció d'arrelar la CJS a la comunitat i assegurar la perdurabilitat del projecte, i l'objectiu comú de facilitar que les joves es facin càrrec de la seva empresa, enxarxant-les amb la comunitat i buscant recursos per fer-ho possible. A Sabadell, el Comitè Local està format pel Programa d'ESS i l'Oficina Jove de l'Ajuntament de Sabadell, la XES local (el Teler Cooperatiu) i entitats del Tercer Sector Social local amb experiència en lleure educatiu i formació per a la inserció laboral de persones joves. Ha acompanyat el Comitè Local en tot moment la cooperativa L'Esberla, encarregada de coordinar les dues proves pilot i fer la transferència de materials de *La Fabrique*.

En una **segona fase** (de juny a juliol), el Comitè Local defineix el projecte i l'itinerari formatiu, i concreta el perfil de joves, que en el cas de Sabadell correspon a joves de 16 a 18 anys amb interès per formar-se en l'ESS i que tinguin disponibilitat per assistir a la formació. També s'han seleccionat les facilitadores que els haurien d'acompanyar i s'ha dissenyat la campanya de comunicació.

En una **tercera fase** (setembre i octubre), s'ha fet la comunicació del projecte i la selecció de les joves. Prèviament les facilitadores han rebut una formació sobre CJS per part de *La Fabrique*. La comunicació s'ha fet mitjançant sessions informatives promogudes pels integrants del Comitè Local, fent difusió a diferents entitats educatives, associacions, educadores i referents d'espais de participació juvenil de Sabadell, susceptibles de fer derivacions, així com mitjançant *flyers* informatius. Al mateix temps s'ha adaptat l'itinerari formatiu al calendari i al perfil de joves, sobre la base del material facilitat per *La Fabrique*.

La **quarta fase** (novembre i desembre) és la d'implantació de la prova pilot, amb el desenvolupament de l'itinerari d'acompanyament i formació aplicada amb joves de 16 anys; definició del model de negoci i obertura de la CJS "CoopJoves" de Sabadell, activitats prospectives i de màrqueting per donar a conèixer el servei que ofereix la cooperativa i realització del servei. Les dificultats per aconseguir joves que es comprometessin amb el projecte va obligar a reconduir-lo i començar amb l'itinerari formatiu un mes i mig més tard del previst, així com reduir-ne la durada, que estava pensada per tres mesos, adaptant-lo al model del Quebec, més curt, i a les particularitats del col·lectiu de joves participant. Malgrat

tot, la CJS ha estat finalment constituïda per un grup de sis joves de 16 anys usuaris d'una UEC (Unitat d'Educació Compartida). L'activitat econòmica oferta ha estat un taller d'utilització de *smartphones*, pensat per al col·lectiu de gent gran.

Finalment, es du a terme l'avaluació, tancament i redefinició del procés. Aquesta és la fase en què actualment ens trobem, atès que la Coopjoves encara està viva i ofereix tallers a diferents casals de gent gran de la ciutat.

## CRITERIS PER TENIR EN COMPTE

És imprescindible fer una bona comunicació entre els diferents agents socials i econòmics de la ciutat, prèvia al procés de selecció de les joves, i paral·lela al procés de cerca de recursos per dur a terme la prova pilot.

En el nostre cas, ha estat clau disposar del suport de l'Ajuntament de Barcelona pel que fa a poder accedir als materials, formació i suport de *La Fabrique* Entrepreneuriale. Per tant, el treball en xarxa resulta imprescindible per dur a terme un projecte d'aquestes característiques.

## RECURSOS

Els recursos econòmics dedicats a l'experiència han estat aproximadament de 21.000 €: 15.600 per a la contractació de serveis externs (acompanyament al Comitè Local, transferència de materials, coordinació de la implantació pedagògica de la prova pilot, dues facilitadores amb una dedicació mitjana de 10h/setmana durant 4 mesos) i aproximadament 5.000 de dedicació de personal tècnic propi amb una mitjana de 22 h al mes durant tot el procés, de març a desembre. Aquesta dedicació ha estat compartida entre les dues persones del Programa d'ESS.

## IMPACTE I REPTES DE FUTUR

### Efectes positius:

- Donar a conèixer de forma vivencial els valors de l'ESS, i més concretament el cooperativisme, a un grup de joves, fomentant la creació simulada d'una cooperativa de treball autogestionada.
- Generar una experiència de treball en equip, treball en comissions i gestió democràtica que ha acabat sent aplicada en tallers per a la gent gran.
- Apoderar un col·lectiu vulnerable com és el de joves en risc d'abandonament escolar.
- Fomentar la cura de l'equip.

### Efectes negatius:

- El primer procés de captació no va sortir bé, tant pel que fa a la difusió (baixa assistència a les xerrades informatives), com a generar motivació (baix compromís amb el projecte).
- El fet que l'inici de l'itinerari formatiu s'endarrerís, i la necessària reconducció del projecte i reducció de la seva durada, ha limitat les possibilitats de fer sortides i visites a cooperatives, que haurien enriquit el procés.

### Aspectes per millorar

- Millorar els processos de comunicació i de "captació" de joves interessades a viure una experiència de creació d'una cooperativa.
- Aconseguir més implicació de la XES local amb el projecte, Teler Cooperatiu, que passa per comptar amb més recursos o redistribuir aquells de què es disposa.
- Generar espais de trobada entre les joves de la CJ de Sabadell i la de Barcelona.
- Assegurar recursos estables. Estudiar com encaixar el projecte de les CJS en el marc de polítiques públiques d'abast supramunicipal.

**CONTACTE****Elisa Segués Peña**

Programa d'Economia Social i Solidària

Promoció Econòmica de Sabadell

Tel: 93 745 31 61 (Ext. 5122)

Correu: esegues@ajsabadell.cat

**CULTURA EMPRENEDORA A L'ESCOLA****Ajuntament de Sant Adrià de Besòs****DESCRIPCIÓ I OBJECTIUS**

El programa fomenta la cultura emprenedora i les competències bàsiques en el cicle superior d'educació primària.

**FUNCIONAMENT**

Durant el curs escolar, l'alumnat crea i gestiona una cooperativa amb el suport de la comunitat educativa, l'administració i altres agents socials de la seva localitat. L'experiència s'inicia amb el curs escolar i els alumnes munten una cooperativa que els fa prendre decisions consensuadament com ara el nom, els estatuts, el capital social, els càrrecs i la producció.

**RECURSOS**

És un projecte impulsat per la Diputació de Barcelona; hi treballen els tècnics que atenen les persones emprenedores.

**IMPACTE I REPTES DE FUTUR**

Els alumnes s'autogestionen prenent decisions amb conseqüències reals, s'apoderen en el món real i viuen les conseqüències del risc que comporta qualsevol decisió. Són més competents per a la participació d'un altre projecte que és el Concurs d'Idees de Negoci a les Escoles a partir de quart d'ESO.

**CONTACTE**

**Àrea de Promoció Econòmica. Secció de Desenvolupament Econòmic Local**

**DIFUSIÓ DE LA FORMA JURÍDICA COOPERATIVA ALS INSTITUTS****Ajuntament de Santa Perpètua de Mogoda****DESCRIPCIÓ I OBJECTIUS**

S'ofereix als instituts la possibilitat de fer un taller per acostar el model cooperatiu a l'alumnat.

Els actuals estudiants són els futurs emprenedors i emprenedores i s'espera que en el moment de donar forma als seus projectes el tinguin en consideració.

En aquests tallers es parla de què és una cooperativa, quins són els seus valors, què les fa diferents de les altres formes jurídiques, i si tenen futur en el teixit empresarial i social actual.

**FUNCIONAMENT**

En una primera fase, es decideix el contingut i l'estructura de la sessió. Hi pot haver variacions d'un any a l'altre, en funció de diferents condicionants. En general, la durada de la sessió és de 55 minuts, tenint en compte l'organització horària dels instituts (es poden ampliar, si la seva disponibilitat horària ho permet).

L'Ajuntament de Santa Perpètua de Mogoda presenta a finals de maig un catàleg amb tota l'oferta d'activitats complementàries que els professors poden demanar per als alumnes i s'hi incorpora aquest taller. Una vegada els professors els fan les peticions (normalment al mes de setembre), es contacta amb ells per adaptar els continguts al nivell, les especificitats del grup i l'horari disponible.

**RECURSOS**

Es necessita un/a tècnic/a amb coneixements especialitzats i experiència sobre els avantatges i dificultats d'aquesta forma societària i els recursos disponibles.

**IMPACTE I REPTES DE FUTUR**

L'impacte és variable, a llarg termini i difícil de quantificar. Varia molt en funció dels interessos i el temps disponible dels professors que cada any estan als Instituts.

Un repte és aconseguir que la cultura del cooperativisme impregni la societat, començant per l'entorn educatiu.

**CONTACTE****Unitat d'Empreses - Emprenedoria**

Servei de Desenvolupament Local

Ajuntament de Santa Perpètua de Mogoda

## EXPOSICIÓ D'ECONOMIA SOCIAL I SOLIDÀRIA

Ajuntament de Cerdanyola del Vallès

### DESCRIPCIÓ I OBJECTIUS

L'exposició d'economia social i solidària (ESS) consisteix en vuit *rollup* que ofereixen una visió panoràmica de l'ESS, se'n destaquen els trets essencials i es mostren força exemples de bones pràctiques.

Aquesta exposició ha estat impulsada dins el projecte intermunicipal Llavors, format pels ajuntaments de Montcada i Reixac, Ripollet, Cerdanyola del Vallès i Barberà del Vallès.

L'objectiu de l'exposició és difondre les pràctiques, principis i valors de l'economia social i solidària. Pel seu format, tant pot exposar-se durant uns dies dins un equipament com servir de suport en un acte específic d'ESS.

### FUNCIONAMENT

Vam observar que circulaven algunes exposicions que tractaven aspectes concrets com ara el comerç just o la banca ètica, però trobàvem a faltar una exposició que recollís l'ESS en el seu conjunt. A partir d'aquesta constatació, vam acordar realitzar-ne una.

Havia de ser clara i permetre diferents nivells de lectura, de manera que amb dos o tres minuts es pogués fer una idea del contingut, però que també se li pogués dedicar entre deu minuts i un quart d'hora per aprofundir-hi més i poder-hi reflexionar. També havia de ser lleugera i fàcil de transportar i muntar. Per això vam triar el format *rollup*.

De la conceptualització, disseny i confecció se'n va encarregar la cooperativa L'Apòstrof.

### RECURSOS

La conceptualització i el disseny han costat 4.380,20 euros i la confecció dels vuit *rollup*, 694,54 euros. Un membre de l'equip tècnic ha coordinat tot el procés.

### IMPACTE I REPTES DE FUTUR

La realització en si de l'exposició no té més història. L'important és que circuli i pugui ser vista en molts llocs. Per això és a disposició dels ens que els pugui ser útil en les seves actuacions d'ESS.

Durant els pocs mesos que circula, no hem detectat cap aspecte negatiu ni s'ha malmès cap *rollup*.

Hem constatat que, quan hem fet una visita guiada, l'interès del públic ha augmentat considerablement i s'ha generat un diàleg intens i ric. Això ens fa pensar en la possibilitat d'elaborar una guia didàctica per cedir junt amb l'exposició.

### CONTACTE

Actualment, de la gestió de la cessió s'encarrega el Servei de Treball i Promoció Econòmica de l'Ajuntament de Cerdanyola del Vallès.

**Jaume Sobrevals** • [sobrevalspj@cerdanyola.cat](mailto:sobrevalspj@cerdanyola.cat)

## TERRASSA COOPERATIVA I FIRA DE L'ECONOMIA SOCIAL I SOLIDÀRIA

Ajuntament de Terrassa

### DESCRIPCIÓ I OBJECTIUS

El Servei d'Emprenedoria i Economia Social de l'Ajuntament de Terrassa, conjuntament amb les cooperatives, associacions, fundacions i diferents iniciatives d'economia social i solidària de la ciutat, a més de la Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya i la Xarxa d'Economia Solidària de Catalunya, celebra anualment el programa Terrassa Cooperativa i la Fira d'Economia Social i Solidària.

Amb aquest programa s'ofereix un seguit d'activitats per a informar, fomentar i mostrar els avantatges i les potencialitats de les formes d'economia social i solidària que aporten valor econòmic i social a la ciutat. Es posen en valor les finalitats socials i col·lectives que l'economia social i les cooperatives persegueixen i com aquestes repercuteixen positivament en la ciutadania i en el territori.

Els objectius d'aquest programa són:

- Sensibilitzar sobre els valors socials i els beneficis de l'ESS en general.
- Difondre i visibilitzar els béns i serveis produïts per l'ESS a la ciutat, tant entre professionals com entre la ciutadania.
- Generar un espai de trobada entre professionals de l'ESS.

Les activitats, que s'adrecen al món educatiu, professional i a la ciutadania, són de tipologies diverses. En les darreres edicions, s'han organitzat visites a les diferents entitats del municipi, xerrades, representacions teatrals,

programes de ràdio, formacions, etc. A més, en el mateix marc del programa Terrassa Cooperativa, se celebra la Fira d'Economia Social i Solidària de Terrassa, que compta amb un programa específic per mostrar, conèixer i visibilitzar les diferents iniciatives del territori.

### FUNCIONAMENT

El novembre de 2018 es va celebrar la quarta edició del Terrassa Cooperativa i la tercera Fira d'Economia Social i Solidària del municipi. Concretament, pel que fa a aquesta última edició, es van realitzar 39 activitats, en les quals van participar més de 800 persones. La Fira, que es va celebrar el 24 de novembre, va comptar amb la participació de 42 entitats i empreses del municipi i de més de 1.400 persones.

Per al disseny, l'organització i el desenvolupament tant de les activitats del programa com de la Fira, es disposa del suport tècnic d'una empresa d'ESS que es contracta ad hoc, així com amb un grup impulsor d'entitats i empreses de l'ESS del municipi. Es treballa presencialment, amb reunions de treball així com amb eines en línia, per facilitar la participació d'aquelles entitats i/o persones que no ho puguin fer al grup motor. Aquesta participació permet elaborar un programa de manera col·laborativa amb tots els agents de l'ESS que hi volen participar.

La implicació de les entitats no és tan sols en el disseny, sinó també en la difusió, l'organització i l'avaluació del programa. Resulta especialment rellevant la realització de la Fira, també de la mà de les diferents entitats de l'ESS, que esdevé clau per a l'èxit del programa.



## RECURSOS

Aquesta última edició del Terrassa Cooperativa s'ha dut a terme amb la dedicació parcial d'una persona tècnica del Servei d'Emprenedoria i Economia Social, l'equip de suport tècnic contractat i la participació de les diferents entitats. La despesa total d'aquesta última edició, que fa referència a la despesa d'infraestructura, secretaria tècnica, difusió, comunicació, activitats del programa i la mateixa fira, ha estat de 48.520,49 €.

## IMPACTE I REPTES DE FUTUR

El programa mostra una evolució molt satisfactòria respecte a les edicions anteriors, tant en participació de les entitats en el disseny i l'organització, com d'entitats i ciutadania en les activitats i la Fira. L'increment respecte a l'any anterior del 36% d'entitats participants del programa d'activitats, així com del 54% respecte a la Fira, i l'increment del 81% d'assistència a les activitats i del 87% a la Fira, demostren l'entusiasme que aquest programa genera entre la ciutadania i les entitats de l'ESS de Terrassa.

No obstant això, per a edicions futures, se seguirà perseguint ampliar el ventall d'entitats i iniciatives de l'ESS representades tant al programa com a la Fira i, per tant, del nombre d'entitats que hi participen, per donar a conèixer la diversitat de l'ESS a la ciutat. Caldrà treballar per millorar la comunicació i difusió del programa, fent èmfasi en la construcció d'un relat comú que ens identifiqui i ens permeti reconèixer-nos com a ESS.

## CONTACTE

**Servei d'Emprenedoria i Economia Social, de l'Àrea de Desenvolupament, Indústria i Ocupació de l'Ajuntament de Terrassa**

## VISITA GUIADA A EINA, EMPRESA D'INSERCIÓ

Ajuntament de Ripollet

### DESCRIPCIÓ I OBJECTIUS

EINA és una empresa d'inserció amb centre de treball ubicat a un dels PAE de Ripollet que desenvolupa dues línies de treball: destrucció confidencial de documents i gestió d'arxius de Catalunya amb l'objectiu social d'ajudar en la inserció sociolaboral de joves tutelats i ex-tutelats. [www.eina-insercio.org](http://www.eina-insercio.org)

Aquesta és una de les entitats integrades a la Taula d'Entitats d'ESS, impulsada durant el 2018 dins del projecte intermunicipal Llavors, format pels ajuntaments de Barberà del Vallès, Cerdanyola del Vallès, Montcada i Reixac i Ripollet.

Entre les diferents actuacions de suport efectuades al llarg de l'any amb les entitats, es va dissenyar aquesta acció consistent a facilitar la presentació de la seva activitat (finalitat social, serveis que ofereixen i procediments de treball) a empreses i entitats de les poblacions de Ripollet i Montcada i Reixac, amb l'objectiu de difondre l'ESS –valors i pràctiques– entre les empreses mercantils i promoure la cooperació amb un rerefons de responsabilitat social empresarial.

### FUNCIONAMENT

L'actuació ha implicat:

1. Elaborar un cartell amb el contingut detallat de la proposta adreçada a empreses mercantils i també a altres entitats d'ESS amb activitat propera.

2. Fer difusió via correu electrònic al Cens d'empreses de Ripollet i al Cens d'entitats d'ESS del Projecte Llavors i el seguiment telefònic per aclarir dubtes i confirmar l'assistència.

3. Acompanyar el dia 17 de desembre de 2018 durant 2 hores a les 11 empreses i entitats assistents a la presentació realitzada a les instal·lacions d'EINA a càrrec del seu gerent, el qual va fer una explicació completa de la finalitat, les característiques del col·lectiu de persones treballadores, la història i les característiques dels serveis que presten. A més, es va recórrer el centre de treball per comprovar els estàndards de qualitat amb què treballen (certificat de destrucció confidencial, certificat de compliment de la Llei orgànica de protecció de dades 15/1999, certificat de reciclatge de residus sobrants i de bones pràctiques mediambientals i certificat de contractació de persones en risc d'exclusió).

4. Fer el seguiment i la valoració de l'acció entre tots el participants.

## RECURSOS

Per a aquesta actuació no ha estat necessari cap recurs econòmic, més enllà del temps destinat per part dels dos tècnics que van participar en la seva organització: un tècnic del Servei d'Empresa i ESS de Ripollet i un tècnic d'empresa de Montcada i Reixac.

## IMPACTE I REPTES DE FUTUR

L'acció va ser un èxit, limitat quant al nombre de persones que van poder participar per una qüestió de l'espai disponible a EINA, però amb una excel·lent valoració tant del gerent

de l'empresa d'inserció com de tots els representants de les empreses i entitats que van fer la visita (valoració global de 9/10).

Com a resultat, s'ha arribat a acords de col·laboració amb cinc de les empreses visitants i és previsible que, durant el 2019, s'ampliï el nombre. També són rellevants les vies de col·laboració obertes amb dues entitats emblemàtiques com són Engrunes i Andròmines.

Pensem que una actuació d'aquest tipus és senzilla, però pot donar molts fruits. De fet, és previst d'ampliar el format durant el 2019 a una fórmula de *networking* mixt entre ESS i empresa mercantil. També es tracta d'una experiència transferible a qualsevol altre territori.

## CONTACTE

**Servei d'Empresa i ESS de l'àmbit de Desenvolupament Econòmic-Patronat Municipal d'Ocupació de l'Ajuntament de Ripollet**

## SUPORT A LA CREACIÓ, LA CONSOLIDACIÓ I EL CREIXEMENT

### #CRÈDITBADALONA

Ajuntament de Badalona

#### DESCRIPCIÓ I OBJECTIUS

L'objecte d'aquest programa va ser la promoció de l'autoocupació, la creació noves empreses i el seu finançament inicial, com també el suport a les empreses existents que generin nova ocupació al municipi de Badalona.

L'objectiu i la finalitat d'aquest acord va ser la posada en marxa d'una actuació integrada de promoció activa de l'ocupació a Badalona, que va comptar amb una dotació de 270.000 euros per a la concessió de préstecs retornables, conjuntament amb el disseny i la realització d'un itinerari específic de formació, suport i acompanyament tècnic a projectes empresarials que impulsin la creació i el manteniment de l'ocupació.

El finançament d'aquest programa es va realitzar de conformitat amb la subvenció extraordinària atorgada per l'Ajuntament de Badalona a la Fundació Privada Acció Solidària contra l'Atur (ASCA), com a entitat col·laboradora, segons preveu la Llei general de subvencions.

#### FUNCIONAMENT

Aquest préstec sense aval, ni comissió d'estudi i/o obertura, tenia un import màxim de 25.000 €, un tipus d'interès del 0%, possibilitat de quotes reduïdes els sis primers mesos i un termini màxim de devolució a tres anys.

#### FASES

**29 de desembre de 2016.** Signatura del conveni de col·laboració entre l'Ajuntament de Badalona i la Fundació Acció Solidària contra l'Atur (ASCA).

**31 de març de 2017.** Dictamen de la resolució i obertura de la convocatòria pública en règim de concurrència competitiva per un període comprès entre el 06.04.2017 i el 06.07.2017 per a la presentació de sol·licituds i projectes en el marc del programa de promoció activa de l'ocupació a Badalona, i en els termes del conveni signat entre l'Ajuntament de Badalona i la Fundació Privada Acció Solidària Contra l'Atur (ASCA) el 29 de desembre de 2016.

**3 d'abril de 2017.** Anunci de la convocatòria.

**6 d'abril de 2017.** Presentació del programa de finançament i signatura de l'adhesió d'entitats.

**14 de setembre de 2017.** Reunió de la Comissió de Gestió, d'acord amb el que disposa el conveni esmentat per emetre un informe-proposta de valoració de les sol·licituds. Aquesta proposta va ser comunicada a les persones sol·licitants en data 22 de setembre de 2017 i s'establí un termini de 10 dies (6 d'octubre de 2017) com a tràmit d'audiència prèvia per possibilitar la presentació d'al·legacions.

Es van presentar 26 sol·licituds, que representaven un total de 475.250 €.

## COBOILAB LABORATORI D'INNOVACIÓ SOCIAL DE SANT BOI DE LLOBREGAT

Ajuntament de Sant Boi de Llobregat

#### DESCRIPCIÓ I OBJECTIUS

CoboiLAB és el Laboratori d'Innovació Social públic de Sant Boi de Llobregat. CoboiLAB busca funcionar com a plataforma perquè els diferents agents socioeconòmics del territori explorin modalitats de col·laboració per detectar reptes socials i abordar-los a través de la coideació, el codisseny, el prototipatge i el testeig de solucions innovadores, amb vocació que aquestes siguin replicables i transferibles.

CoboiLAB vol convertir-se en una eina pública de referència que inspire, motivi i faciliti noves formes de fer política pública, involucrant la ciutadania, el teixit empresarial, els centres de coneixement i l'administració pública per generar oportunitats que contribueixin a construir un entorn més saludable i sostenible amb i per a les persones, arribant més lluny del que podrien fer cadascun d'aquests agents de forma individual.

Les funcions del CoboiLAB es divideixen en tres grans pilars:

a) **Plataforma relacional:** CoboiLAB actua com una plataforma relacional que busca atraure, inspirar i dinamitzar els actors socioeconòmics del territori per abordar col·laborativament reptes socials.

b) **Eines metodològiques:** CoboiLAB acompanya iniciatives del territori al llarg del seu procés de desenvolupament a través de l'adaptació i el disseny d'eines metodològiques des de l'enfocament de la innovació i l'impacte social.

A partir d'aquest moment es va iniciar el procés de selecció d'aquestes sol·licituds, que va consistir en l'anàlisi dels plans d'empresa i en una entrevista per ampliar i contrastar el contingut del pla i per conèixer i valorar les aptituds empresarials dels sol·licitants. Un dels factors a l'hora de decidir l'aprovació del crèdit va ser la creació d'ocupació. Finalment es va aprovar la concessió de 14 crèdits per un import total de 270.000 €.

#### RECURSOS

S'ha destinat una dotació de 270.000 €; també l'acompanyament dels sis tècnics de la Unitat de Foment Empresarial i la valoració de personal de la Fundació Acció Solidària Contra l'Atur.

#### IMPACTE I REPTES DE FUTUR

Entre els aspectes positius cal destacar que ha estat un projecte que ha comptat amb una bona acollida per part de les microempreses i les persones emprenedores de la ciutat, ja que es van presentar un total de 26 sol·licituds d'abril a octubre de 2017. Finalment, aquesta actuació va permetre posar en marxa 14 noves línies de treball o activitats econòmiques a la ciutat.

Entre els aspectes per millorar podem esmentar que s'hauria d'haver planificat d'una forma més clara la metodologia de seguiment de les empreses que han obtingut el préstec i preveure com trobar solucions als possibles impagaments.

#### CONTACTE

Àrea de Promoció Econòmica

Ajuntament de Badalona

Tel. 93 460 52 00

[www.impo.cat](http://www.impo.cat)

c) **Espai laboratori:** CoboLAB facilita un espai públic com a punt de trobada i experimentació on prototipar i testejar iniciatives amb vocació d'impacte al territori.

## FUNCIONAMENT

**Naixement:** Coboï neix el 2013 com a Laboratori d'Emprenedoria i Economia Social. A través d'un procés liderat per Participació Ciutadana de l'Ajuntament, es busca dotar d'una nova funció un espai en desús al Casal de Casablanca. Hi ha una idea clara: l'espai ha de ser codissenyat i cocreat de manera col·laborativa. Finalment, més de vuitanta persones participen en aquest procés, les quals compten amb la col·laboració i l'acompanyament de diferents professionals durant el procés de coideació de l'espai (continent i contingut!).

**Consolidació:** De 2015 a 2017, Coboï organitza 4 llançadores d'emprenedoria i economia social (65 projectes acompanyats, 178 persones ateses) i acull 5 llançadores d'ocupació (61 participants) amb la col·laboració de l'entitat Acción Contra el Hambre (Fundación Vives). Durant aquest període, Coboï va evolucionant, adaptant-se a les realitats i necessitats del mateix servei i incorporant constantment diferents tipologies d'actors, més enllà de la ciutadania emprenedora (com, per exemple, el teixit empresarial, universitats i altres administracions públiques). Aquestes accions i dinàmiques permeten a Coboï posicionar-se com un referent de l'ESS al Baix Llobregat.

**Evolució:** Des de finals del 2017 i durant el 2018, Coboï es capbussa en un període de replantejament dels seus serveis i del seu paper al territori. Coboï es planteja si

s'ha de conformar amb un servei específic consolidat o si, com a laboratori que és, té el deure d'enfrontar-se i adaptar-se als canvis socioeconòmics del seu entorn. Com a fruit d'aquest replantejament, Coboï es converteix en el nou Laboratori d'Innovació Social de Sant Boi de Llobregat (CoboLAB) el 2019 i pren la innovació social com el nou paraigua d'actuació. D'aquesta manera, l'emprenedoria social passa de ser el focus principal d'atenció a ser integrada dins d'una estratègia de desenvolupament socioeconòmic integral de la ciutat (articulada des de Promoció de la Ciutat), que busca generar un impacte al territori a través d'abordar reptes socials. El nou Coboï treballa per escoltar i incorporar els principals actors socioeconòmics del territori implicats en aquests reptes socials, i esdevenir així una plataforma relacional que aposta per una nova manera de fer política pública des d'una lògica d'impacte social.

Els criteris que s'han tingut en compte són:

- Impacte social al territori
- Innovació social
- Voluntat política
- Noves formes de participació ciutadana amb visió de promoció de la ciutat
- (Co)disseny social
- Adaptabilitat (als nous paradigmes)
- Visió estratègica de ciutat
- Apoderament
- Facilitació (davant del paternalisme) des de l'Administració Pública
- Aposta per les economies emergents
- Transcendir el concepte d'emprenedoria
- Assumir una màxima: "si no és social, no és"

## RECURSOS

El pressupost destinat a despeses d'activitats i accions de Coboï en el darrers cinc anys ha estat de 35.000 € de mitjana anual (sense comptar recursos immobles). Com a equip motor, Coboï va comptar amb la tasca d'un agent d'ocupació i desenvolupament local (AODL) del 2015 al 2017, i d'una AODL i d'un tècnic responsable de 2018 a 2019. A més a més, Coboï ha tingut el suport del tinent d'Alcalde i la directora de l'Àrea de Territori i Desenvolupament Econòmic, i del cap del Servei de Promoció de la Ciutat.

## IMPACTE I REPTES DE FUTUR

### Com a efectes positius:

- Inspirar una conceptualització i un canvi cultural des de l'Administració Pública a l'hora de concebre una estratègia de desenvolupament econòmic enfocada a l'economia social
- Coboï com a referent territorial de l'emprenedoria amb impacte al territori
- Esdevenir una nova eina estratègica per a l'administració pública local
- Enfocament multilateral a l'hora d'aproximar-se als diferents actors socioeconòmics del territori
- Consolidació de la definició de Coboï com un servei amb un rol específic dins del territori

### Com a efectes negatius:

- Dificultat per gestionar les expectatives respecte al rol que es (pre)suposa a l'Administració Pública
- Dificultat en el mesurament i la valoració de l'impacte real de les iniciatives emprenedores acompanyades

### Com a efectes per millorar:

- Comunicació de l'evolució de Coboï
- Enfortir els vincles emocionals amb la ciutadania en general
- Consolidar una comunitat activa i estable a l'òrbita de Coboï
- Consolidar recursos humans i econòmics estables per treballar a mitjà i llarg termini

### L'evolució prevista:

- Aconseguir més projecció i consolidació amb socis i potencials finançadors internacionals (UE)
- De l'emprenedoria social a la iniciativa ciutadana amb impacte social
- De projectes individuals a ecosistemes d'innovació social
- D'oferir programes específics a treballar per reptes de ciutat
- Inspirar, motivar i testejar noves maneres de fer política pública

## CONTACTE

### Isabel Sarrate

Directora de l'Àrea de Territori i Desenvolupament Econòmic

Ajuntament de Sant Boi de Llobregat

[isarrate@santboi.cat](mailto:isarrate@santboi.cat)

## COOPERACIÓ PUBLICOPRIVADA PER IMPULSAR UN SUPERMERCAT COOPERATIU

Ajuntament de Manresa

### DESCRIPCIÓ

Fa temps que, com a diverses poblacions de Catalunya, hi ha moviment per part de l'ESS per intentar impulsar un supermercat cooperatiu. A Manresa, les reformes fetes els darrers anys al mercat Puigmercadal, que és el principal mercat municipal de la ciutat, i la sortida de l'antic supermercat que hi havia dins de les instal·lacions, han deixat un espai lliure en el mateix mercat. L'existència d'aquest espai va portar al primer diàleg de la cooperativa MengemBages amb l'Ajuntament sobre la possibilitat d'establir-hi un supermercat.

Durant la setmana de la Mostra d'ESS de Manresa, es va organitzar un acte per intentar involucrar les cooperatives de consum i la ciutadania en general a treballar en aquesta idea i proposta. Amb la projecció del documental *Foodcoop* i el debat posterior dinamitzat per Toni Lodeiro, es va voler portar la pre-proposta a la població. L'acte va tenir molt bona acollida i, a partir d'allà, es va crear un grup motor que ha anat definint el projecte, les necessitats, etc.

Actualment, s'està en una fase molt embrionària on el grup promotor elabora la proposta que concreti com ha de ser el supermercat cooperatiu.

La cooperació de l'Ajuntament amb el projecte ha estat, doncs, la següent:

- Coorganització, juntament amb l'Ateneu Cooperatiu de la Catalunya Central, de l'acte de debat ciutadà a l'entorn de la proposta.
- Acompanyament per part del CEDEM (servei d'emprenedoria de l'Ajuntament) al projecte, concretant el projecte empresarial.
- Cessió d'espais per al grup promotor.

### OBJECTIUS

- Que es creï un supermercat cooperatiu a la ciutat, viable econòmicament i que vengui a preus assequibles productes de proximitat i ecològics.
- Ajudar els productors locals a vendre el seu producte en l'entorn immediat.
- Generar models de consum responsable que siguin fàcils per als consumidors.

### FUNCIONAMENT

En un moment inicial es va projectar el documental *Park Slope Food Coop* i es va obrir un petit debat sobre models de consum, supermercats i productes de proximitat. Aquell acte va servir també per reclutar persones que volguessin constituir un grup promotor.

Posteriorment es van crear grups de treball per concretar diferents aspectes del projecte. Els grups creats són: a) model d'empresa (i de cooperativa) i fórmules jurídiques, b) comunicació del projecte, c) model de supermercat (i viabilitat del projecte empresarial), d) estudi de possibles localitzacions del supermercat (incloent-hi l'opció del mercat municipal), i e) contacte amb agents i fórmules de governança (incloent-hi els productors).

De moment hi participen productors, cooperatives de consum, l'Ateneu Cooperatiu, l'Ajuntament de Manresa, l'associació de paradistes del mercat municipal i, sobretot, moltes persones a títol individual. Els grups de treball estan elaborant les seves propostes. Es pretén que a mitjà termini (abans d'acabar el 2019) estiguin ja consensuades.

Sobre els treballs que s'estan prioritzant són, sobretot, assolir un consens sobre missió i valors i un estudi dels mínims condicionants que cal complir per tal que el projecte empresarial sigui viable, sobretot saber quins productes s'han de vendre (que siguin de proximitat i ecològics, però també coherents amb les pautes de consum actuals) i unes mínimes dades sobre costos fixos i facturacions per copsar els punts morts i d'equilibri econòmic del projecte.

### RECURSOS

De moment hi ha simplement un equip de treball força ampli que va concretant la proposta. No es tracta només de persones voluntàries, sinó que també hi ha quatre persones expertes que aporten coneixement sobre funcionament de mercats, plans d'empresa, consolidació de grups i comunicació.

### IMPACTE I REPTES DE FUTUR

El projecte està en fase embrionària, per la qual cosa és difícil avaluar impactes. El que sí que es pot destacar és la dificultat inherent del projecte en dos sentits: la seva viabilitat i el calendari d'implementació. Pel que fa a la viabilitat, cal posar damunt la taula que són projectes complexos que necessiten una situació mot madura de la població local per tal d'implicar-la en un supermercat cooperatiu, sobretot si la fórmula de col·laboració vol anar més enllà que la de simple consumidor

que compra. Cal tenir propostes molt treballades, on quedi molt clara la contraprestació, estudiar bé que aquesta sigui assumible pels potencials participants, i a més comunicar-la molt bé. Sobre el calendari, aquest és un gran repte perquè, en ser una proposta complexa i on cal molt treball relacional, reclama temps per madurar-la, però alhora s'ha d'executar amb certa rapidesa, perquè si es dilata molt en el temps no es poden captar més usuaris sinó tot el contrari, es perden persones que es cansen d'esperar i deixen de col·laborar amb la iniciativa.

És clar que, si té èxit, serà una política que tindrà un impacte clar i gran. Pot generar un recurs molt pràctic per als productors locals i per a potencials consumidors que podrien accedir a un producte de qualitat a un preu assumible. A més, té un efecte demostració important, perquè mostra que un consum més responsable és possible. També seria una pràctica clara de col·laboració publicoprivada, ja que, malgrat que l'aportació pública pugui facilitar el projecte, és clar que, si no compta amb una sòlida base comunitària, no tindrà èxit.

### CONTACTE

Servei de promoció de la ciutat de l'Ajuntament de Manresa

Liz Massip: [lmassip@ajmanresa.cat](mailto:lmassip@ajmanresa.cat)

## COP DE COOP AL BARRI VELL DE CELRÀ

Ajuntament de Celrà

### DESCRIPCIÓ I OBJECTIUS

Projecte desenvolupat entre l'Ajuntament i una entitat amb experiència en promoció del cooperativisme per complir amb un doble objectiu:

1. Dinamitzar el barri vell de Celrà, ocupant els locals comercials buits.
2. Promocionar i facilitar la creació de cooperatives.

### FUNCIONAMENT

- Mapatge de locals disponibles al Barri Vell del poble
- Selecció dels equips que tinguin un encaix amb els espais identificats
- Un mes de formació en temes vinculats al cooperativisme, la gestió d'equips i el projecte econòmic
- Acompanyament en la creació del pla de viabilitat econòmica
- Acompanyament en el procés de constitució de la cooperativa i l'encaix en el barri

### RECURSOS

Els recursos econòmics amb què s'ha comptat han vingut principalment per una subvenció del Programa Singulars de la Generalitat de Catalunya per un valor de 19.920 € d'un total elegible de 22.345 €. Aquesta subvenció s'ha destinat a quatre professionals, dos de la plantilla tècnica de l'Ajuntament, de l'Àrea de Promoció Econòmica, i els altres dos de l'entitat "L'engranatge cooperatiu".

També s'han contractat sis empreses/professionals amb experiència en formació de cooperatives.

### IMPACTE I REPTES DE FUTUR

Els efectes positius han estat l'actualització de locals buits i el contacte amb propietaris/àries. També la cohesió aconseguida entre el grup de persones que han participat en el projecte, que han iniciat sinergies de suport mutu. I, en tercer lloc, s'ha aconseguit atreure una cooperativa que s'ha ubicat a la plaça de l'Església, al cor del barri vell.

En un futur proper es preveu que es constitueixin dues cooperatives més a la zona, per bé que no és segur que s'ubiquin al barri vell pel preu de lloguer.

Un aspecte negatiu per al futur del projecte és la dificultat d'aconseguir més finançament per assegurar el necessari acompanyament a les persones emprenedores que estan en el moment clau de necessitar suport en assessorament.

### CONTACTE

Àrea de Promoció Econòmica i Desenvolupament Local de l'Ajuntament de Celrà

## LLANÇADORA DE PROJECTES D'ECONOMIA SOCIAL I SOLIDÀRIA

Ajuntament de Mataró

### DESCRIPCIÓ I OBJECTIUS

La Llançadora de projectes d'economia social i solidària està impulsada per la Direcció d'Ocupació i Promoció Econòmica de l'Ajuntament de Mataró amb l'objectiu de promoure i impulsar l'economia social i solidària a Mataró.

Es tracta d'una iniciativa d'acompanyament a projectes col·lectius, basats en lògiques de col·laboració i amb valors de l'economia social i solidària. En aquest acompanyament s'ofereixen sessions formatives, eines pràctiques, seguiment i assessorament individual a cada projecte participant per tal d'accelerar la seva iniciativa pel que fa al contingut i viabilitat, i consegüentment contribuir a generar ocupació de qualitat al territori.

L'objectiu general d'aquest projecte és promoure l'ocupació de qualitat i la cohesió social a Mataró oferint un projecte d'acompanyament a iniciatives de l'economia social i solidària ajudant-les en la seva consolidació, així com de manera transversal activant una xarxa de treball entre iniciatives de l'economia social i solidària existents al territori que ajudi a enfortir-les i generar les condicions necessàries per a l'aflorament i l'èxit de noves experiències.

### FUNCIONAMENT

Les fases que se segueixen per dur a terme la Llançadora de projectes d'ESS són:

1. Publicació de les bases
2. Sessions informatives i de difusió
3. Selecció de projectes participants

### 4. Llançadora de projectes d'ESS:

**a) Coconstrucció i incubació de projectes:** proporcionar la formació necessària per capacitar les persones participants, evolucionar i enriquir les idees de negoci amb impacte social, potenciar el desenvolupament de models de negoci sostenibles, identificar i potenciar els factors clau d'èxit dels projectes de la Llançadora, preparar les iniciatives per al seu llançament i potenciar la participació, la col·laboració i la coconstrucció.

**b) Acompanyament al llançament:** per abordar les necessitats individuals de cada iniciativa, maximitzar l'impacte social dels projectes, validar el model de sostenibilitat econòmica plantejat, llançar iniciatives d'economia social i solidària als barris de Mataró i potenciar sinergies amb actors referents de l'economia social i solidària mitjançant sessions d'acompanyament individuals per a cada projecte (el nombre de sessions i la durada dependrà de les necessitats concretes de cada projecte, tot i que s'estimen un total d'unes vuit).

**c) Visibilitat i networking:** per propiciar el treball en xarxa entre les iniciatives de la Llançadora, potenciar sinergies amb actors referents de l'economia social i solidària, maximitzar l'impacte social dels projectes i enfortir la sostenibilitat econòmica de les iniciatives mitjançant sessions de *networking*, trobades estratègiques amb actors referents i identificació de vies de finançament.

La tècnica de l'Ajuntament és l'encarregada de desenvolupar les fases 1, 2 i 3. La fase 4 està liderada per l'empresa externa, encara que la figura de la tècnica fa el seguiment del grup amb l'empresa i intenta estar al màxim en les sessions grupals, de manera que és un referent molt important per a les iniciatives.

La tercera edició de la Llançadora va ser diferent, perquè era la llançadora de projectes d'economia social i solidària a barris. Va ser força diferent en el sentit que es va acostar als barris (on la situació socioeconòmica és complexa) i es va fer una detecció d'iniciatives en un estat força embrionari que encaixarien perfectament en el marc d'un projecte d'economia social i solidària, però que no n'havien sentit parlar mai. Es tracta d'una aposta important de fer política pública i arribar a tots els col·lectius de la ciutat. El fet d'acollir iniciatives als barris va convertir aquesta llançadora en totalment femenina i intercultural, molt diferent dels participants de llançadores anteriors, demostrant com l'economia social i solidària pot ser una solució i una oportunitat per a dones que tenen dificultats per accedir a un mercat laboral molt competitiu i basat en una lògica capitalista. L'estructura de la Llançadora va ser la mateixa, per bé que es van haver de reforçar l'acompanyament i el *coaching*, ja que la tasca d'empendre, per les situacions socioeconòmiques de les participants, era complexa. Pel que fa als continguts, es van haver d'emmarcar una mica més i adaptar-los, però van ser els mateixos.

## RECURSOS

Les tres edicions de La Llançadora de projectes d'economia social i solidària s'han realitzat en el marc de Projectes Innovadors i Experimentals del Servei d'Ocupació de Catalunya. Per tant, s'ha obtingut finançament per poder contractar una empresa externa per desenvolupar les tasques de formació i acompanyament dels projectes, conjuntament amb les tasques desenvolupades per la tècnica de l'Ajuntament.

A continuació exposem un quadre dels recursos econòmics destinats per cada edició de la Llançadora:

	CONTRACTACIÓ EXTERNA	TÈCNICA DE L'AJUNTAMENT
Edició 2016	16.000	12.455
Edició 2017	16.000	12.455
Edició 2018	18.000	21.059

En referència als recursos d'infraestructura, cal disposar d'una sala polivalent on desenvolupar les sessions grupals, a més de despatxos o sales petites per desenvolupar les sessions individuals d'acompanyament. En el nostre cas, la Llançadora d'Economia Social i Solidària s'ha fet al Cafè de Mar, l'espai de la Fundació d'Unió de Cooperadors destinat al foment del cooperativisme a la ciutat, on es troba el viver d'empreses de l'economia social, així com l'Ateneu Cooperatiu del Maresme i la tècnica d'economia social de l'Ajuntament de Mataró. És important destacar aquest fet, ja que fa que les iniciatives que formen part de la Llançadora facin xarxa amb altres iniciatives ja en funcionament, i formin part de l'ecosistema de Cafè de Mar.

## IMPACTE I REPTES DE FUTUR

Tenint en compte les tres edicions:

- S'ha impulsat i acompanyat 21 projectes col·lectius.
- S'ha ampliat la xarxa d'economia social i solidària de la ciutat de Mataró.
- S'ha fet un gran treball de difusió i sensibilització relacionat amb l'economia social i solidària, ja que s'han fet diverses xerrades explicant la Llançadora.

## PROMOCIÓ DE L'ECONOMIA COL-LABORATIVA PROCOMÚ

Ajuntament de Barcelona

### DESCRIPCIÓ I OBJECTIUS

Promoure l'economia col·laborativa procomú sobre la base de prioritzar models de producció col·laborativa entre iguals a partir de plataformes amb sistema de governança democràtica i accessibles com a bé comú (sota llicències de codis oberts). Potenciar l'ús de noves tecnologies que contribueixin a una economia col·laborativa, basades en codi obert -programari lliure- i que ajudin a desenvolupar iniciatives locals.

Definir model, estratègies de ciutat i promoció econòmica d'empreses i projectes de l'economia col·laborativa procomú, i a més articular un discurs comú en les diferents àrees i departaments de l'Ajuntament, a partir de taules interdepartamentals.

Promoure la cocreació de la política en l'àmbit de les economies col·laboratives de Barcelona (BarCola), així com articular una col·laboració activa amb la universitat i el món de la recerca universitària. També es donarà visibilitat a les economies col·laboratives a partir de jornades locals i internacionals.

### FUNCIONAMENT

A partir dels objectius i amb el suport de l'àmbit es van desenvolupar els projectes següents:

**La Comunicadora:** Programa d'impuls per a projectes d'economia col·laborativa amb enfocament procomú en què s'ofereix un itinerari que inclou formació, assessorament especialitzat i espais participats i de col·laboració entre projectes. Es treballa l'oportunitat de salt

- S'ha constituït 5 cooperatives.
- S'han constituït 7 associacions.

Els projectes no constituïts estan en fase de formació més específica i millora del projecte o, en algun cas, han estat parats per diferents variables.

Totes les iniciatives de la Llançadora han valorat de manera molt positiva l'experiència tant personalment com professionalment, fins i tot aquelles que han deixat el seu projecte en *stand-by*. La Llançadora permet fer una immersió teòrica i pràctica en el món de l'economia social i solidària en un temps curt i amb un acompanyament i assessorament molt individualitzat.

Cal destacar com a punt positiu la relació directa amb el territori i les sinergies creades entre la xarxa d'ESS d'aquest.

Alguns dels reptes que es volen abordar en futures llançadores, com per exemple en la d'enguany, és acollir un ventall més ampli d'iniciatives, incloent-hi iniciatives no estrictament col·lectives sinó d'innovació social: projectes que tinguin impacte social i amb voluntat de treballar col·laborativament.

És important que, un cop hagi finalitzat la Llançadora, les iniciatives tinguin clar a quins serveis es poden dirigir per continuar amb el desenvolupament del seu projecte: ateneus, consells comarcals, etc.

## CONTACTE

### Promoció Econòmica

Cafè de Mar [promocioeconomica@ajmtaro.cat](mailto:promocioeconomica@ajmtaro.cat)

d'escala dels projectes i d'aprofitament de recursos, la qual cosa possibilita l'adopció de les tecnologies digitals, sense perdre de vista el marc ètic de l'economia social i solidària i del procomú. Es pretén generar competències organitzatives, tècniques, comunicatives i societàries de les persones i els equips, principalment a través de formacions, tallers de capacitació, assessorament individualitzat i personalitzat, suport tècnic específic, així com trobades de treball col·laboratiu.

**Conjuntament:** Programa de finançament col·lectiu (*matchfunding*) a projectes de desenvolupament econòmic de proximitat, d'emprenedoria social, d'economies comunitàries o col·laboratives procomuns. Una de les particularitats d'aquesta campanya de *crowdfunding* és que, per a tots els projectes que van participar a la convocatòria, a més de la recaptació aconseguida mitjançant la plataforma i gràcies al suport econòmic de la ciutadania, l'Ajuntament es comprometia a doblar el que havien aconseguit per tal de donar un impuls econòmic important a cadascuna de les iniciatives participants.

**eReuse:** Aquest projecte està liderat per l'àmbit, i l'Administració el va cofinançar a partir d'un conveni de cessió d'equipaments informàtics a l'entitat per tal de promoure l'economia circular a Barcelona, així com lluitar contra l'esclètxa digital que es produeix a la ciutat. En general, es vol promoure l'economia circular, fomentar la inclusió digital, promoure recursos lliures i oberts, crear economia social i solidària i fomentar el consum responsable, entre altres qüestions.

**Guies pràctiques de plataformes digitals (consum i laboral):** Confecció de dues guies pràctiques sobre les plataformes digitals, una de més dirigida al consum i l'ús de les plataformes, i l'altra adreçada al món de treball. La primera guia tècnica pretén donar a conèixer els conceptes bàsics de l'economia col·laborativa i l'economia de plataforma, així com informar les persones consumidores del que s'ha de tenir en compte, de quina manera poden fer respectar els seus drets i quines obligacions tenen en l'ús de les plataformes digitals, a més de difondre bones pràctiques i conceptes bàsics d'economia col·laborativa entre la ciutadania.

Pel que fa a la segona, vol donar a conèixer la nova realitat del treball en els models de negoci emergents en el marc de les tecnologies digitals, així com possibles actuacions de l'Administració pública local.

**InnoBA:** Equipament de Barcelona Activa que ofereix activitats, serveis especialitzats, recerca, formació i espais d'experimentació i incubació, en l'àmbit de l'economia social i solidària i la innovació socioeconòmica. A més de brindar formació bàsica en economia social i solidària, vol ser un espai de desenvolupament de projectes.

## RECURSOS

En general, els recursos humans han consistit en una persona de l'Ajuntament de Barcelona i una altra de la Direcció Operativa d'Innovació Socioeconòmica de Barcelona Activa, si bé en moments puntuals ha calgut més participació.

Pel que fa als recursos econòmics, de manera orientativa s'exposen a la taula següent:

<b>LA COMUNIFICADORA</b>	<b>40.000 €</b>
<b>EREUSE</b>	No computa com a recurs econòmic, perquè els equips cedits ja estaven amortitzats per l'ens municipal
<b>CONJUNTAMENT</b>	<b>136.000 €</b>
<b>GUIES</b>	<b>35.000 €</b>
<b>INNOBA</b>	<b>35.000 €</b>

## IMPACTE I REPTES DE FUTUR

Mantenir l'impuls i la promoció de les iniciatives i projectes de l'economia col·laborativa procomú i les cooperatives de plataforma de la ciutat de Barcelona. També s'assumeixen els compromisos i els principis comuns per la sobirania ciutadana relacionats amb l'economia de plataforma a partir de la declaració signada per les ciutats presents a la cimera internacional, Sharing Cities Summit, celebrada el novembre del 2018. A més, es crea un grup de treball que, pel que fa a la ciutat de Barcelona, es localitzaria a l'equipament InnoBA; aquest grup es dedicarà a donar suport i continuïtat a les comunicacions i col·laboracions entre les ciutats interessades en l'economia col·laborativa. Es tracta, en definitiva, de portar a la pràctica la declaració del Sharing Cities Summit que va signar la ciutat de Barcelona.

### LA COMUNIFICADORA

En les tres edicions portades a terme, el programa ha impulsat i acompanyat més de **40 projectes**

### EREUSE

Donació de més de **800 equips informàtics**

### CONJUNTAMENT

Finançament a 22 projectes, que van aconseguir una recaptació total de **231.336 €**, dels quals **135.336 €** van ser donacions ciutadanes (a partir d'un total de **2.629 aportacions**)

### GUIES

Data prevista de la publicació: **març de 2019**

### INNOBA

Encara no tenim indicadors, inauguració al desembre de 2018

## CONTACTE

### Direcció de Serveis d'Economia Cooperativa, Social i Solidària i Consum

Departament d'Economia Social i de les Cures i Polítiques Alimentàries Urbanes

**Xavier Rubio** xrubio@bcn.cat

**Marina Gilaberte** mgilaberte@bcn.cat

**Pau Roldan** proldan@bcn.cat

<https://ajuntament.barcelona.cat/economia-social-solidaria/ca>

### Direcció Operativa d'Innovació Socioeconòmica de Barcelona Activa

[www.barcelonactiva.cat/barcelonactiva/cat/que-es-barcelona-activa/qui-som/noves-opportunitats-d-ocupacio/index.jsp](http://www.barcelonactiva.cat/barcelonactiva/cat/que-es-barcelona-activa/qui-som/noves-opportunitats-d-ocupacio/index.jsp)

**Ernest Pons** ernest.pons@barcelonactiva.cat

## PUNT COOP CARDEDEU

Ajuntament de Cardedeu

### DESCRIPCIÓ I OBJECTIUS

Programa públic i permanent d'assessorament en economia social i solidària.

Està adreçat a projectes incipients, empreses consolidades i emprenedors/es que desitgen constituir-se com a iniciativa amb activitat econòmica (empresa, associació...), que desitgen millorar el seu funcionament o bé que volen fer el pas d'empresa mercantil a empresa de l'ESS.

### FUNCIONAMENT

Qualsevol persona pot contactar amb l'Ajuntament de Cardedeu per demanar hora per a aquest programa. Se li pregunta sobre els dubtes i la intenció de la visita telefònicament i, si escau, es fa una primera visita de rebuda. Un cop feta aquesta primera fase, es continua l'assessorament amb assessors/es especialistes en l'àmbit de projectes econòmics d'ESS.

En l'actualitat, es compta amb la cooperativa FACTO per realitzar aquests assessoraments més especialitzats.

Cada usuari/ària compta amb una borsa, flexible, de vuit hores per poder gaudir del programa d'assessorament.

Totes les trobades es fan al CSETC - Ajuntament de Cardedeu.

### RECURSOS

Inicialment aquest projecte es va finançar amb els fons del projecte singular de teixit productiu de la Diputació de Barcelona sobre l'impuls de l'ESS i el tercer sector. Actualment es finança a través dels fons de centres locals.

Val a dir que, durant els primers mesos d'existència en el 2018, l'Ateneu Cooperatiu del Vallès Oriental va oferir els assessoraments i era el mateix Ateneu qui els finançava.

### IMPACTE I REPTES DE FUTUR

Els efectes positius són l'acompanyament i la situació en el context del món empresarial de l'ESS a persones i projectes incipients. Cal dir que molts assessors/es convencionals desconeixen i, per tant, desaconsellen fórmules jurídiques com les cooperatives. En aquest sentit, comptar amb experts en aquest àmbit és un forma de facilitar la creació d'aquest tipus d'iniciatives.

Un aspecte a tenir en compte, però, és que cal un seguiment constant dels projectes perquè l'assessorament sigui continuat en el temps. En altres paraules, perquè el projecte funcioni és necessari una difusió adequada i contactar sovint amb els actors interessats.

### CONTACTE

**CSETC (Centre de Suport Empresarial i Tecnològic de Cardedeu)**

Desenvolupament Local  
Ajuntament de Cardedeu  
Yago Calbet Domingo  
yagocd@cardedeu.cat  
650 739 814

## ACCIONS D'ÚS

### CONSTITUCIÓ D'UNA COOPERATIVA DE SERVEIS PÚBLICS AMB LA INCORPORACIÓ DE L'AJUNTAMENT COM A ENTITAT SÒCIA

Ajuntament d'Arbúcies

### DESCRIPCIÓ I OBJECTIUS

L'any 2012, l'Ajuntament d'Arbúcies impulsa, conjuntament amb el SOC, l'elaboració de l'estudi titulat "Detecció de les necessitats de la gent gran", treball que es desenvolupa durant sis mesos amb la col·laboració d'una tècnica auxiliar geriàtrica que recull dades, les elabora i redacta les conclusions del treball.

L'estudi està adreçat a persones majors de 65 anys i parteix d'un univers total de 1.050 homes i dones majors de 65 anys al municipi. D'aquestes persones, 635 participen en el projecte i 432 contesten personalment una enquesta que la tècnica encarregada del projecte els porta a domicili.

Els resultats de l'estudi incorporen a l'acció municipal diferents dades que han de permetre generar nous recursos per a la població arbucienca amb especial èmfasi en la gent gran i les persones en situació de dependència.

Una de les dades més repetides és l'impacte de la depressió entre la gent gran, sobretot la que viu sola i no disposa d'una xarxa familiar sòlida.

Prenent les dades de l'estudi i la radiografia de serveis existents, l'Ajuntament d'Arbúcies dirigeix les seves actuacions bàsicament a dos àmbits: la millora i ampliació del SAD (Servei d'Ajuda a Domicili) i la creació d'un centre de dia públic, atès que existeixen només cinc

places públiques en centre de dia a Arbúcies, enquadrades en una reserva feta dins del centre geriàtric privat del municipi.

El Servei d'Ajuda a Domicili (SAD) és un conjunt organitzat i coordinat d'accions que es realitzen bàsicament a la llar de la persona i/o família, dirigides a proporcionar atencions personals, ajuda a la llar i suport social a aquelles persones i/o famílies amb dificultats de desenvolupament o d'integració social o manca d'autonomia personal.

### Els objectius del SAD són els següents:

- Desenvolupar tasques assistencials, preventives i educatives habilitadores per a la vida autònoma.
- Atendre les persones que no poden mantenir-se autònomament al seu domicili mentre no siguin ateses íntegrament pels serveis socials especialitzats quan així ho requereixin.
- Donar suport a aquelles persones i/o famílies que es trobin en situació de vulnerabilitat i/o risc social o siguin susceptibles de trobar-s'hi, a causa de mancances i/o dificultats personals, familiars i/o socials (violència de gènere i/o familiar, risc d'exclusió social, etc.).

El primer dels projectes a realitzar afecta el SAD (actualment ja està en funcionament) i el segon està en fase inicial d'elaboració tècnica i urbanística del projecte de centre de dia públic.

Els objectius que poden assolir-se mitjançant el model de cooperativa per a la gestió per la prestació de serveis públics són que la població pugui gaudir de més serveis públics com la implantació d'un centre de dia. Per altra banda, consolidar el Servei d'Ajut Domiciliari (SAD), en aquest moment molt ben valorat pels usua-



ris i el conjunt de la ciutadania. Aquest servei creix dia a dia i gaudeix d'un enorme prestigi entre les famílies usuàries i els mateixos treballadors i treballadores del servei. Amb unes xifres d'hores, usuàries i treballadores triplicades en tres anys.

#### Objectius del projecte:

- Establir un servei de proximitat a l'usuari que permeti arribar a més persones que ho necessiten.
- Generar llocs de treball en un sector econòmic a l'alça, el tercer sector, donades les dades d'envelliment de la població.
- Promocionar i impulsar l'economia social i solidària en l'àmbit de l'atenció a les persones.
- Disposar d'una empresa especialitzada en l'atenció a la dependència.

#### FUNCIONAMENT

**Actuacions:** Analitzar la viabilitat de crear una cooperativa que tingui per objecte social la prestació de serveis públics, integrant en el si de la seva organització de caràcter essencialment privat, la mateixa administració pública titular del servei públic.

**Involucrats:** Ajuntament d'Arbúcies, Col·lectiu Ronda, Ateneu Comarques Gironines, Generalitat de Catalunya.

**A tenir en compte:** Contingut del procediment administratiu, adjudicació del contracte de concessió de serveis, les àrees d'activitat empresarial integrades,

#### MISSIÓ I VISIÓ

Disposar de capacitat de millora socioeconòmica del territori, atès que ja parteix amb la base del SAD actual ja municipalitzat, i pretén generar un nou recurs públic, el Centre de Dia, que promourà la creació de llocs de treball i d'un nou servei també per als pobles del voltant.

Compleix també el criteri definit com a vocació de continuïtat. Estem parlant de serveis, en el cas del SAD, que vénen determinats per la mateixa llei de serveis socials, i que tenen continuïtat en el temps, a causa de la demanda del servei i de la seva proximitat a l'usuari.

La proposta compleix també l'imput inclòs com a possibilitat de transferibilitat a altres llocs de la demarcació. En el cas del centre de dia públic, estem oferint un recurs que beneficia poblacions del voltant com Sant Feliu de Buixalleu, Hostalric, Breda i tota la xarxa de nuclis agregats i disseminats que inclou el terme municipal d'Arbúcies.

Per últim, cal destacar que el servei actual ja està gestionat per l'Ajuntament i una empresa de l'economia social (en aquest cas, una cooperativa). La voluntat del projecte és impulsar la gestió pública per mitjà de l'economia social amb la creació d'una cooperativa de titularitat municipal.

#### RECURSOS

Subvenció integrada en el Projecte Singulars. Normalment estem treballant en el projecte, dos tècnics i un regidor, i hi participa l'equip quan és necessari.

#### IMPACTE I REPTES DE FUTUR

**Positiu:** La implicació i l'interès comú, l'expectativa de com evoluciona el projecte.

**Negatiu:** Estem en una fase de bloqueig des de la part administrativa del registre de la cooperativa.

**A millorar:** La fluïdesa de les parts administratives, com jurídiques.

#### CONTACTE GENÈRIC

**Ajuntament d'Arbúcies**

Regidoria d'Atenció a les Persones.

**Ajuntament d'Arbúcies**

Promoció Econòmica.

## CUIDEM LLUÇANÈS, SCCL

Consorci del Lluçanès

#### DESCRIPCIÓ I OBJECTIUS

Cuidem Lluçanès, SCCL, és una cooperativa de consum que neix amb el suport del Consorci del Lluçanès per tal d'oferir treballs de qualitat i dignes relacionats amb les cures i el suport a la llar.

Els objectius principals són cobrir demandes laborals que fins al moment es cobreixen a través de l'economia submergida, donar oportunitats laborals sobretot a persones amb més dificultat d'inserció i el desenvolupament territorial.

#### FUNCIONAMENT

El Consorci del Lluçanès va detectar una necessitat i a la vegada una gran oportunitat per crear un projecte propi d'economia social i solidària que fomentés el desenvolupament econòmic, la cohesió i desenvolupament territorial i la millora de l'ocupació i ocupabilitat al Lluçanès. La idea inicial era crear una cooperativa que prestés serveis a persones, famílies, llars, empreses, entitats i ajuntaments del Lluçanès en els àmbits de neteja, atenció a les persones i gestions.

Es tracta, doncs, de promoure i impulsar una cooperativa des del seu inici, per tal de generar activitat econòmica en el marc de l'economia social, fomentar el cooperativisme com a mecanisme de desenvolupament econòmic integral, reduir l'economia submergida i generar oportunitats d'ocupació a dones majors de 45 anys.

Per fer-ho, es van dur a terme les actuacions següents:

1. Reunions de treball internes entre el Consorci del Lluçanès i tècnics de serveis socials, Departament de Treball, ajuntaments del Lluçanès, Creació i Ateneu Cooperatiu de la Catalunya Central. D'aquí en surt un esbós de com podria ser el projecte cooperatiu, quins serveis podria prestar i qui n'hauria de formar part, així com de la gran oportunitat que suposa.
2. Convocatòria pública de reunió a la població del Lluçanès per explorar el seu interès i complicitat, de la qual surt un grup motor que comença a treballar en el projecte. Tenen lloc diferents trobades amb acompanyament de Creació i l'Ateneu Cooperatiu de la Catalunya Central, per parlar de cooperativisme i desenvolupament empresarial inicial. En aquestes trobades es realitzen accions formatives i de coneixement sobre cooperativisme pel grup impulsor.
3. Conjuntament amb el grup motor, el Consorci contracta els serveis externs per fer el pla de viabilitat econòmica de la cooperativa i l'estudi jurídic, i s'organitzen trobades periòdiques setmanals perquè el grup motor i el Consorci treballin l'estructuració de la cooperativa, així com els serveis que oferirà. El Consorci contracta una cooperativa externa experta en acompanyament per al procés de creació de la cooperativa.
4. En la darrera fase, amb acompanyament del Consorci, es treballa la comunicació i la seva constitució.

## RECURSOS

Aportació econòmica a través d'una subvenció del Departament de Treball que s'ha traslladat en suport material i tècnic:

- Suport tècnic propi: tècnic d'empresa, director tècnic, tècnica de comunicació, administrativa.
- Suport tècnic extern: serveis jurídics i serveis d'acompanyament.
- Suport material: telèfon, ordinador, pàgina web i elements de difusió (marca, tríptics etc.).

## IMPACTE I REPTES DE FUTUR

El principal repte de futur és consolidar la iniciativa perquè esdevingui referent tant al Lluçanès com a altres territoris, i acosti el concepte d'economia social i solidària a la població.

Efectes positius: implicació de la comunitat en el projecte, creació de llocs de treball, visualització de l'ESS al territori.

Efectes negatius: lentitud en la consolidació dels serveis, dificultats per treballar en els serveis més essencials, poc coneixement del funcionament de les organitzacions cooperatives.

## CONTACTE

### Consorci del Lluçanès

Xavier Barniol

Director tècnic

93 888 00 50

[direccio@consorci.llucanes.cat](mailto:direccio@consorci.llucanes.cat)

[www.cuidemllucanes.cat](http://www.cuidemllucanes.cat)

## LA GRAMA, EL PROJECTE DE LA MONEDA LOCAL DE SANTA COLOMA DE GRAMENET

Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet

### DESCRIPCIÓ I OBJECTIUS

La missió o objecte instrumental del projecte és l'augment de l'efecte multiplicador dels fluxos de caixa de l'administració pública a partir de la canalització de part de la despesa pública (subvencions, retribucions, compra a proveïdors, tributs i preus públics, etc.).

Per assolir aquest objectiu s'ha introduït un sistema de pagaments digitals (per internet i telefonia mòbil) que es pot vincular a una xarxa de comerços, cooperatives, empreses, entitats, empleats i empleades de la funció pública i persones a títol particular, etc. de Santa Coloma de Gramenet. D'aquesta manera, s'espera que més diners de tots els que l'Ajuntament inverteix a Santa Coloma (en forma de subvencions, retribucions al personal municipal, compra a proveïdores locals, etc.), es quedin i circulin més vegades i durant més temps entre el teixit econòmic i social de la ciutat.

La visió del projecte és la creació i el desenvolupament d'una xarxa d'economia social i solidària a partir de l'impuls de polítiques innovadores d'estímul de la demanda interna.

### FUNCIONAMENT

L'Ajuntament ha desenvolupat l'"Estudi del Multiplicador Local 3 (LM3)", durant el trienni 2014-16, basat en l'aplicació d'una innovadora metodologia de la *New Economics Foundation* (NEF) que estudia la circulació del diner injectat inicialment des de l'Ajuntament (subvencions a entitats de la ciutat i retribucions al perso-

nal municipal). L'Ajuntament "descobreix" que les fuites de despesa comercialitzable a Santa Coloma de Gramenet són del voltant del 70%.

En aquest context, l'Ajuntament, a través del Departament de Comerç, Fires i Disciplina de Mercat, ha participat com a pilot local en el programa europeu "Digipay4Growth" (2014-16), amb el suport de la Unió Europea (UE), la Diputació de Barcelona (DIBA) i l'Àrea Metropolitana de Barcelona (AMB). Aquest marc i un entorn polític favorable afavoreixen l'inici del projecte de la moneda local digital, que arran d'un procés participatiu obert a la ciutadania adopta el nom de "la grama", i que consisteix en la introducció d'un sistema de pagaments digitals (per Internet i telefonia mòbil), impulsat per pagaments de despesa pública, per exemple subvencions, i vinculat a una xarxa de comerços, empreses, cooperatives, associacions, entitats i persones a títol particular, d'àmbit local, que es configura com a Circuit de Comerç Social de Santa Coloma de Gramenet (CCS Santa Coloma) i es desenvolupa normativament mitjançant el Reglament Municipal del CCS Santa Coloma (Reglament)<sup>1</sup>.

### Com funciona la moneda local: la grama en 3 passos

1. L'ajuntament paga part de les subvencions a través del Sistema de Pagament Digital (moneda local).
2. Les entitats, comerços, cooperatives, persones (perceptores de subvencions) fan compres amb la moneda local als comerços adherits.
3. Els comerços adherits fan compres (com a empresàries i com a consumidores) als comerços adherits, i això fa que el diner circuli més vegades i durant més temps per Santa Coloma de Gramenet.

1. Document accessible a [www.grama.cat](http://www.grama.cat): Normativa i documents. Enllaç directe al document: <https://bop.diba.cat/scripts/ftpisa.aspx?fnew?bop2016&07/022016011717.pdf&1>

El disseny i l'aprovació del Reglament, al llarg del 2016, ha estat una bona oportunitat per confluïr en un més que interessant debat polític, amb el conjunt de grups municipals representats al consistori, i sobretot social, amb un bon nombre d'entitats, entre les quals el grup local de la Xarxa d'Economia Solidària (XES), que ha plantejat un bon nombre d'esmenes que han millorat el marc normatiu del sistema per tal d'apropar-lo als objectius i finalitats de l'economia social i solidària, entenent que la moneda local és l'objecte, mentre que el centre de l'actuació és la xarxa de comerç social que s'hi configura, com a subjecte actiu i corresponsable. Fruit de tot plegat, el disseny de la grama ha comptat des del principi amb un enfocament social, amb particularitats innovadores com les següents:

1. L'Ajuntament bonifica amb un 5% extra aquella part de les subvencions que les entitats de cultura, esports i comerç, entre d'altres, perceben en moneda local. Paral·lelament, s'aplica un 5% de quota a la conversió anticipada de grames a euros. Bonifiquem l'entrada i la circulació de la grama entre el teixit productiu local i establim fórmules de desincentiu de les fuites de despesa generades a partir de la inversió pública.
2. L'Ajuntament ha creat una línia d'ajuts en grames dirigits a estimular el compliment de criteris socials entre el teixit productiu local. Concretament 150.000 grames (2017-19) a comerços, empreses i entitats que promouen el consum de productes ecològics, de proximitat, de comerç just, les pràctiques pròpies del cooperativisme, l'ús d'energies renovables, el treball amb entitats financeres ètiques i solidàries, l'associacionisme d'àmbit local i social, el treball en xarxa, entre d'altres pràctiques que, vinculades a l'ac-

tivitat econòmica, afavoreixen passar d'un mercat (moneda) local a un mercat (moneda) social, promovent el consum responsable entre la població. Paral·lelament, durant el trienni 2017-19 s'encarrega al grup local de la Xarxa d'Economia Solidària (XES) la confecció d'un mapa de consum responsable, que consisteix en una valoració més profunda i participativa de comerços, empreses i entitats que compleixen criteris emmarcats en l'economia social i solidària, i que es pot consultar a pamapam.org.

3. L'Ajuntament ha licitat la gestió tècnica del projecte de la moneda local mitjançant una licitació pública que ha introduït una sèrie de clàusules o requisits i, principalment, criteris socials, ètics i ambientals per a la seva valoració, entre els quals també, com en el cas de la valoració de les subvencions al consum responsable, la innovació de puntuar favorablement l'ús intensiu de la grama, això és el cobrament de part dels pagaments del contracte en moneda local, per a la seva reinversió en el teixit productiu local.

## RECURSOS

Respecte als recursos econòmics, el projecte es finança amb programes públics de suport tècnic i econòmic provinents de la UE, la DIBA i l'AMB (gairebé 500.000 euros durant el període 2014-18), mentre que s'està tramitant un nou ajut europeu de 500.000 euros per al període 2019-22. Pel que fa a les persones amb dedicació al projecte, durant el primer quadrienni el projecte ha estat gestionat per l'equip tècnic i administratiu del Departament de Comerç, Fires i Disciplina de Mercat de l'Ajuntament (4 persones amb dedicació parcial). Per al període 2019-22, l'adjudicatària de la licitació pública destacada en el punt an-

terior es farà càrrec de l'Oficina Tècnica de la Moneda Local, amb un equip de quatre persones amb dedicació parcial o total. D'aquesta manera, el personal municipal es podrà dedicar a aprofundir aspectes entre els destacats en el proper punt.

## IMPACTE I REPTES DE FUTUR

Entre els aspectes positius destaquen els bons resultats d'evolució tècnica del projecte. A grans trets són els següents:

### 1. Pagar despesa pública en grames perquè es quedi a la ciutat (demanda).

Subvencions per valor d'uns 300.000 grames anuals.

- a. A entitats comercials, esportives, socials, veïnals, culturals i ambientals.
- b. A comerços, cooperatives i empreses que compleixen criteris socials.

### 2. Crear i consolidar una xarxa de comerç social de 645 membres (oferta).

- a. De l'entorn de 300 comerços, cooperatives i empreses.
- b. De l'entorn de 150 associacions i entitats.
- c. I de l'entorn de 200 persones vinculades a empreses i entitats a títol particular.

### 3. Fer que el diner circuli més vegades i durant més temps a Santa Coloma (efecte multiplicador).

- a. El 2017-18 només es van convertir de l'entorn d'un 15% de les grames.

(abans el 70% dels diners en subvencions sortien de Santa Coloma).

- b. Cada grama que entra al sistema circula una mitjana de 4,31 vegades.

(dada molt positiva per valorar el moment inicial en què ens trobem)

- c. El 2018 els pagaments en grames s'han multiplicat per 5 respecte al 2017 i el volum de circulació en grames s'ha multiplicat per 4.

De particular importància són els resultats del darrer punt, ja que s'ha aconseguit que la grama no sigui només un instrument perquè el diner es quedi a Santa Coloma i després sigui "convertit" a euros (del tipus "Tiquet Restaurant"), sinó un instrument que circula més vegades i durant més temps entre el teixit productiu de la ciutat (això és l'efecte multiplicador). Per tant, no multipliquem els diners, però sí els intercanvis locals.

Entre els aspectes positius del tipus més qualitatiu, també es destaquen els següents:

### 1. Donar un enfocament social a la xarxa de comerços, entitats i persones de la moneda local, concretament:

- a. Bonificant subvencions en grames.
- b. Valorant 160 comerços i entitats per a l'atorgament de subvencions al compliment de criteris d'economia social i consum responsable.
- c. Treballant amb les entitats de l'economia social i solidària, concretament amb la XES, i mapant les activitats econòmiques i socials emmarcades en l'economia social i el consum responsable: pamapam.org i grama.cat.
- d. Licitant la gestió tècnica del projecte a partir del compliment de criteris socials.
- e. Promovent una gestió orientada al servei a les persones, orientant i acompanyant en l'ús de la tecnologia associada a la grama, amb particular èmfasi en les persones d'edat avançada.

2. Encetar, de forma totalment pionera, l'**estudi de la traçabilitat de la circulació monetària** a partir d'injeccions de despesa pública (on es gasten els diners, qui, quan, on, com, etc.) amb un estudi publicat sobre els resultats del 2017, que vindrà acompanyat en breu de l'edició de 2018, aplicant addicionalment tècniques de geomàrqueting. Amb l'estudi i la publicació del "viatge" que realitzen els diners públics, des de la seva entrada en forma de despesa fins que surten del CCS Santa Coloma, l'Ajuntament promou un model de big data que suposa una clara aposta per la innovació social, caminant cap a un concepte de "despesa pública intel·ligent", que caldrà emmarcar plenament dins de l'economia social i solidària, amb l'objectiu que el model serveixi per construir models de democràcia econòmica.

Finalment, i precisament entre els aspectes per millorar, i com a repte central per a l'evolució futura del projecte, destaca per sobre de tots el de la governança, ja que, si bé s'ha promogut un procés participatiu per a escollir el nom de la moneda local, la grama, un procés que ha servit per sensibilitzar, compartir i aprofundir en el disseny de la iniciativa, a més del debat polític i social destacat juntament amb la gestió orientada al servei a les persones, actuacions que promouen el vincle entre el desenvolupament del projecte i els seus membres, amb tot plegat, manca la creació i sobretot el desenvolupament d'un Consell del Circuit de Comerç Social de Santa Coloma de Gramenet que emmarqui la seva actuació en la governança compartida, a partir de dinàmiques de participació i corresponsabilitat en el govern del projecte, juntament amb l'Ajun-

tament com a institució representativa de la ciutat. Cal caminar, doncs, decididament cap a dinàmiques de democràcia econòmica. Precisament, l'Oficina Tècnica de la Moneda Local ha de permetre alliberar esforços per a centrar-los en aquest punt, tot desenvolupant la canalització de noves tipologies de despesa pública, com les retribucions al personal municipal i la compra pública, a més de l'entrada del conjunt de la ciutadania.

### CONTACTE

**Departament de Comerç, Fires i Disciplina de Mercat**

Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet

## HORTES SOCIALS DE SANTA EUGÈNIA

Ajuntament de Girona

### DESCRIPCIÓ I OBJECTIUS

A finals de 2007, l'Ajuntament de Girona va iniciar un projecte de cessió de parcel·les municipals als ciutadans interessats a utilitzar-les com a hort de lleure. Inicialment, es comptava amb noranta-una hortes que s'oferien en règim de lloguer, mitjançant el pagament d'una taxa anual que variava en funció de la superfície de la parcel·la adjudicada.

Els objectius d'aquestes hortes socials són els següents:

1. Promoure una actuació conjunta entre els usuaris, tendint a la protecció de l'entorn mitjançant els horts ecològics i un òptim aprofitament social i lúdic dels espais concedits, per garantir la supervivència de l'activitat agrícola d'horta a les Hortes de Santa Eugènia.
2. Evitar conflictes o litigis entre els usuaris dels horts concedits i en les àrees d'afectació, per la qual cosa tots ells se sotmeten voluntàriament a allò que disposen els estatuts, així com a qualsevol altre acord vàlid pres en l'Associació d'Usuaris de les Hortes de Santa Eugènia i s'obliguen al seu exacte compliment.
3. Gestionar directament els interessos comuns de l'aprofitament dels horts de concessió, sempre seguint allò establert pel vigent Pla Especial de les Hortes de Santa Eugènia, pel Pla d'usos i gestió que el desenvolupa i per les Normes d'Ús.

4. Proposar a l'Ajuntament de Girona les mesures que estimi oportunes en relació amb el seu àmbit de competències.

### FUNCIONAMENT

L'Ajuntament de Girona, amb la voluntat de recuperar i potenciar l'ús hortícola, vinculat a una funció social i de caire ecològic, alhora que va acostar la ciutadania en general a un extens parc agrícola, a finals de l'any 2007 va engegar el projecte dels horts municipals. Consistia en la cessió de parcel·les municipals als ciutadans interessats a utilitzar-les com a hort de lleure. Inicialment, es comptava amb noranta-una hortes que s'oferien en règim de lloguer, mitjançant el pagament d'una taxa anual que variava en funció de la superfície de la parcel·la adjudicada.

Des de finals del 2009, i amb la voluntat de donar més autonomia als usuaris dels horts, fomentar l'organització social i facilitar-ne la gestió, l'Ajuntament de Girona va posar a disposició de l'Associació d'Usuaris de les Hortes de Santa Eugènia les parcel·les d'horta, a través d'un conveni de cessió d'ús.

En aquest sentit, cal precisar que, segons els estatuts de l'Associació d'Usuaris, les parcel·les es destinen exclusivament a horticultura ecològica i que la concessió té una vigència de cinc anys, prorrogables a proposta de la Junta Directiva si no hi ha llista d'espera al Registre d'Inscripcions de l'Ajuntament de Girona.

Des de finals del 2009, i amb la voluntat de donar més autonomia als usuaris dels horts, fomentar l'organització social i facilitar-ne la gestió, l'Ajuntament de Girona va posar a disposició de l'Associació d'Usuaris de les Hortes de Santa Eugènia les parcel·les d'horta, a través d'un conveni de cessió d'ús.

## RECURSOS

La incorporació de parcel·les en el projecte s'ha anat fent progressivament des de 2007 quan es va començar per les parcel·les públiques. Atesa la demanda, el 2008 es van començar a ampliar en terrenys privats i es van fer els primers "contractes per a la cessió d'ús per a temps determinat en règim de custòdia" fins a l'actualitat.

A data de 2018, hi ha subscrits quatre contractes, que comporten una despesa anual d'uns 6.300 € per 22.915,70 m<sup>2</sup>.

En aquest àmbit, l'Ajuntament de Girona té en marxa el projecte d'horts municipals per a la ciutadania en general, gestionats a través de l'Associació d'Usuaris de les Hortes de Santa Eugènia - AUHSE (des de 2009, actualment 303 parcel·les) i horts socials per a entitats (des de 2013, actualment 27 parcel·les) amb la voluntat de recuperar i potenciar l'ús hortícola, vinculat a una funció social i de caire ecològic, alhora que acostar la ciutadania en general a un extens parc agrícola.

L'Associació d'Usuaris de les Hortes de Santa Eugènia, AUHSE, mitjançant un conveni va rebre la cessió d'ús gratuïta de les parcel·les per tal que les gestionés i les cedís a persones individuals. Per entrar a la llista d'espera, cal que aquestes persones estiguin empadronades a Girona, que siguin majors d'edat i que facin una sol·licitud per registre d'entrada. Un cop entren a la llista d'espera i els arriba el torn, l'AUHSE els cedeix un hort després que hagin assistit a un curs bàsic i pagat la quota de soci i la fiança (acord aprovat per Assemblea General). La quota de soci reverteix sobre les despeses ordinàries de l'entitat.

En el cas dels horts socials destinats a entitats del tercer sector, la gestió és directa mitjançant convenis individuals amb l'Ajuntament de Girona.

Fins al 2017 s'han signat els convenis següents: Tirgi, Associació de Naturalistes de Girona, La Sopa, Xarxa Cooperativa de Santa Eugènia, Càritas, Creu Roja Girona i Fundació Onyar.

L'Assemblea General de l'Associació d'Usuaris de les Hortes de Santa Eugènia ha establert una taxa per a l'any 2018 de 25 € de fiança (primer any) i anualment 10 € per parcel·la + 0,20 € per m<sup>2</sup>.

## IMPACTE I REPTES DE FUTUR

**Impacte:** participació ciutadana en el medi natural, apoderament, gestió col·laborativa de les hortes.

**Resultats:** 303 parcel·les per a horts socials i 27 parcel·les per a entitats.

**Reptes :** millorar la sostenibilitat econòmica de les hortes, ja que a dia d'avui no serien possibles sense l'aportació econòmica de l'Ajuntament.

## CONTACTE

### Ajuntament de Girona

Regidoria Delegada de Paisatge i Hàbitat Urbà  
Àrea de Sostenibilitat, Medi Ambient, Participació, Seguretat i Cooperació  
Secció de Paisatge i Biodiversitat

## IMPLEMENTACIÓ I DESENVOLUPAMENT DE LA PLATAFORMA DECIDIM

### Ajuntament de Salt

## DESCRIPCIÓ I OBJECTIUS

En els últims anys, s'han posat en relleu valors com l'escolta, la corresponsabilitat o l'apoderament de la ciutadania en la governança municipal. En aquesta línia, l'Ajuntament de Salt ha volgut iniciar una sèrie de mesures.

Una d'aquestes va ser el procés participatiu per definir i gestionar l'Ateneu Popular Coma Cros. Una comissió va recórrer el municipi per escoltar l'opinió de la gent respecte de com havia de ser aquest equipament i la programació que s'hi hauria de dur a terme. A més, es van organitzar tres tallers per debatre com organitzar estructuralment l'equipament i es van portar altres experiències per visualitzar diferents models d'organització, des dels tutelats directament per l'administració com els centres cívics de la ciutat de Girona fins a d'altres que s'organitzaven a través del món associatiu i la ciutadania (Ateneu Popular de Nou Barris). En aquesta fase del debat, es va convidar a tot el teixit associatiu de Salt, així com partits polítics i ciutadania en general, i es va aconseguir una participació mitjana entre les 40 i 50 persones. Per iniciar el procés participatiu es van destinar 7.000 € de l'Àrea d'Integració i Convivència per contractar una dinamitzadora durant tres mesos perquè difongués el projecte de l'Ateneu, recollís les demandes ciutadanes de programació i elaborés la memòria del procés.

D'altra banda, l'Ajuntament aposta per ordenar i publicar processos participatius ja realitzats, així com impulsar, millorar i sistematitzar la planificació i execució de tot tipus de processos i accions participatives, actuals i futures. Per a això, vol implementar la plataforma virtual DECIDIM. Aquesta plataforma ha de servir com a eina vertebradora i estructural de qualsevol procés participatiu a la vila de Salt, ja que compta amb múltiples tipologies de participació ciutadana. Per tant, té una doble funció: informació i eina de participació amb la ciutadania, però també centralització, ordenació i planificació interna municipal.

## FUNCIONAMENT

Els avantatges de la plataforma són els següents:

- És de codi obert, de manera que no està subjecta a una propietat intel·lectual.
- Permet col·laborar amb la resta d'entitats públiques per desenvolupar nous projectes i millores de la plataforma, amb l'estalvi i eficiència que això comporta.
- Tant les eines que es tenen actualment, com les previstes a curt termini, permeten cobrir les necessitats de l'Ajuntament en participació ciutadana, alhora que permetrà cobrir-les també a llarg termini.
- S'evita pagar costos de llicència.
- El mateix personal de l'Ajuntament pot fer canvis a la plataforma.
- La plataforma permet tenir una organització transparent, oberta i democràtica.

El període projectat comprèn des d'abril del 2018 fins a l'abril del 2019 (12 mesos), ja que és la durada del contracte amb l'empresa implementadora. Tot i això, l'Ajuntament considera el projecte com a política pública municipal, i per tant, té la voluntat de donar-li continuïtat.

Les fases del procés han estat les següents:

- Gestions administratives prèvies
- Implementació informàtica
- Formació (tant del tècnic auxiliar de l'Àrea d'Informàtica com de la referent de Participació Ciutadana de l'Ajuntament)
- Introducció de la informació dels processos i accions participatives realitzades i finalitzades durant el 2017 i 2018: dotar de cos la plataforma, aportant informació sobre les accions i les seves característiques, com ara el tipus de procés participatiu, el motiu, el període temporal, les fases o els resultats, per informar i donar-lo a conèixer a la ciutadania en global.

## RECURSOS

El cost de la plataforma és d'uns 5.000 € aproximadament.

També cal comptar:

- tècnic auxiliar de l'Àrea d'Informàtica - Dedicació anual (d'abril 2018 a abril 2019) = 15% de la jornada laboral de 37'5 hores setmanals
- referent de Participació Ciutadana de l'Ajuntament - Dedicació anual (d'abril 2018 a abril 2019) = 42% de la jornada laboral de 19 hores setmanals

## IMPACTE I REPTES DE FUTUR

- Ciutadania amb més i millor informació sobre l'activitat de participació ciutadana que es fa habitualment (espais permanents de participació, entre altres).
- Base de dades de la ciutadania que ha participat en els processos participatius virtuals des del DECIDIM i d'altres i, que, voluntàriament, ha donat el seu contacte.

- Més participació ciutadana en els espais permanents de participació i en accions participatives que s'executin en un futur.
- Augment del sentiment de pertinença de Salt per part de la ciutadania.
- Per part de l'Ajuntament, aconseguir un sistema centralitzat i ordenat de qualsevol procés participatiu de Salt.

## CONTACTE

**Participació Ciutadana**, dins de l'Àrea d'Integració i Convivència. També està vinculat a **Alcaldia**.

## INICIATIVES D'INTERCANVI

**Ajuntament de Santa Margarida i els Monjos**

### DESCRIPCIÓ I OBJECTIUS

L'any 2013, l'Ajuntament de Santa Margarida i els Monjos va començar un procés de replantejament de les seves polítiques econòmiques i de la seva incidència directa en la satisfacció de les necessitats de la població, el qual va donar com a resultat una manera d'entendre l'economia des d'una vessant més comunitària.

A partir d'aquí es va apostar per les pràctiques d'intercanvi que aporten altres maneres de consumir, és a dir, de satisfer part de les nostres necessitats sense el procés de compra, alhora que es fomenta l'ajuda mútua, la pertinença a la comunitat i la cooperació.

La llavor sorgeix el 2013 amb la creació del banc del temps que arrenca amb un grup de dotze persones com a grup impulsor, que aposta inicialment pels intercanvis d'habilitats i coneixements de les mateixes persones sòcies entre dues de les sòcies, però també per l'organització de tallers, xerrades, etc.

Va ser des del mateix banc del temps, l'any 2014, que va sorgir la proposta de tirar endavant els mercats d'intercanvi de roba. Sent conscients i coneixedors que hi ha un estoc de roba sobrant després dels mercats, va sorgir la idea de crear un banc de roba per donar sortida a la roba que no s'intercanviava durant els mercats i que s'anava acumulant sense donar-li cap ús.

En aquests moments se segueix treballant i plantejant projectes d'intercanvi per seguir potenciant i fomentant el consum conscient i responsable.

### FUNCIONAMENT

El banc del temps funciona per mitjà d'un grup promotor que tira endavant l'organització i gestió del banc; aquest grup és dinàmic i canviant per tal que hi hagi rotació i renovació. L'ajuntament dona acompanyament i suport al grup promotor (assistència a les reunions i els diferents actes), com també recursos (espai físic com a seu del grup, fullets publicitaris, etc).

De mercats d'intercanvi de roba, se'n realitzen dos a l'any, un de temporada d'estiu i un altre d'hivern. Aquest s'organitza a través del banc del temps amb el suport de l'Ajuntament (també se n'havien fet de llibres i de disfresses). Després de publicitar el mercat i la recollida de roba, durant la setmana prèvia s'organitza un punt de recollida en què les persones que organitzen el mercat fan tornos per tal que la població pugui portar roba. A cada peça se li dona un tiquet, que es portarà el dia del mercat d'intercanvi. Una peça, un tiquet.

Com que no tota la roba recollida durant el mercat d'intercanvi és bescanviada va començar a haver-hi sobrant de roba. El mateix grup impulsor dels mercats va pensar de cedir tota aquesta roba des de Serveis Socials a les persones del municipi que els fes falta. La roba està organitzada i desada per edats, sexe i temporada. Dos dies a la setmana dues persones de plans d'ocupació preparen pacs de roba per a famílies segons les seves necessitats i les reben per cedir-los la roba necessària. Aquestes famílies venen derivades de Serveis Socials. Actualment, no hi ha plans d'ocupació, sinó que són les mateixes educadores i treballadores familiars les que preparen els pacs, però no l'organització i el manteniment de l'espai.

## RECURSOS

Tècnica de desenvolupament local en l'àmbit de l'ESS, en coordinació amb altres persones tècniques de l'Ajuntament (Serveis Socials, Servei Local d'Ocupació, Medi Ambient, etc.).

**Banc del temps:** cessió d'un espai com a seu, armari, ordinador i telèfon (utilitzen l'Espai d'Emprenedoria Social, l'Economia Solidària i l'Ocupació i hi ha un projecte per recuperar un espai en desús). Fullets publicitaris i *roll up*.

**Mercats d'intercanvi:** carpes, taules i cadires (material de l'Ajuntament). Cartells.

**Banc de roba:** Espai d'emmagatzematge de roba, prestatgeries, penja-robes i penjadors. Cinc hores setmanals de dues persones (plans d'ocupació) que preparen els pacos, reben les famílies i mantenen l'espai. Rentadora, ordinador per apuntar entrades i sortides de roba, taula i dues cadires.

## IMPACTE I REPTES DE FUTUR

Pel que fa a l'impacte de conscienciació sobre el consum responsable és difícil de mesurar, tot i que sí que s'han posat condicions per divulgar que les pràctiques d'intercanvi són pràctiques econòmiques que s'escapen de la lògica de la compra per entrar en lògiques d'ajuda mútua i d'aprenentatges de consum conscient.

El que sí que és coneix, per això, són els intercanvis realitzats al banc del temps, els mercats d'intercanvi i la roba cedida pel banc de roba i, per tant, es pot saber l'evolució d'aquest projectes.

Pel que fa al banc de temps, hi ha més intercanvis grupals que no per parelles, és a dir, funcionen molt bé, per exemple, els grups de

conversa d'anglès, jornades en què les mateixes sòcies organitzen un taller (alimentació saludable, gestió de les emocions, etc.), activitats que s'han anat potenciant en detriment dels intercanvis demanats d'un soci a un altre.

Els mercats d'intercanvi de roba han evolucionat de manera força constant en el temps, però no s'han seguit organitzant mercats d'intercanvi de disfresses ni de llibres.

Pel que fa al banc de roba, segueix tenint la funció d'abastir necessitats de famílies del municipi, encara que es fa servir menys darrerament per la falta de recursos per poder-lo gestionar.

És important la renovació i el relleu de les persones del grup promotor de les diferents iniciatives a fi de garantir la continuïtat del projecte. Les persones passen per diferents fases i canvis a la vida que modifiquen el seu grau d'implicació en projectes comunitaris. Actualment ens trobem en un moment de força canvis i apostem per impulsar més la difusió del banc del temps a fi de donar-lo a conèixer a més gent per tal que aquestes persones s'apropin i participin activament en la seva organització.

S'ha de tenir en compte que els altres projectes sorgeixen del banc del temps, per tant, el funcionament d'aquest afecta la resta de projectes. És per això que els canvis en el grup promotor del banc del temps provoca, en part, que també ens estiguem replantejant el funcionament de les altres iniciatives, mercats d'intercanvi de roba i banc de roba.

Estem treballant per buscar solucions que millorin i, si cal, canviar la gestió del banc de roba, alhora que volem ampliar les pràctiques d'intercanvi a béns materials (eines, electrodomèstics, etc.).

## ALGUNES DADES DE LES INICIATIVES D'INTERCANVI:

Total persones sòcies del Banc del Temps 2018: **92**

Intercanvis realitzats durant el 2018: **91**

### BANC DE ROBA

	ANY	ROBA LLIURADA	FAMÍLIES	PERSONES
De novembre a desembre	2016	<b>418</b>	<b>25</b>	<b>42</b>
Tot l'any	2017	<b>524</b>	<b>34</b>	<b>50</b>
Gener i febrer	2018*	<b>147</b>	<b>9</b>	<b>17</b>

\*Des del març del 2018 no hi ha cap persona que gestioni regularment el banc de roba, són les mateixes educadores socials i treballadores socials les qui cedeixen la roba si és necessari. Però no hi ha registre d'aquest moviment.

### MERCAT D'INTERCANVI DE ROBA

ANY	PECES DE ROBA INTERCANVIADES
2018	<b>115</b>
2017	<b>100</b>
2016	<b>78*</b>
2015	<b>234</b>

\* Pluja el dia del mercat i/o els dies de recollida.  
? Dades no recollides.

## CONTACTE

### Àrea de Desenvolupament Local

**Txell Carbó**, tècnica de desenvolupament local en l'àmbit d'ESS.

economiasocial@smmonjos.cat

Espai per l'Emprenedoria Social, l'Economia Solidària i l'Ocupació -93 898 20 17

Ajuntament de Santa Margarida i els Monjos -93 898 02 11

## NAVÀS SOBIRANIA ALIMENTÀRIA

Ajuntament de Navàs

### DESCRIPCIÓ I OBJECTIUS

Navàs Sobirania Alimentària és un projecte pioner que pretén estimular l'economia de proximitat lligada al sector agroecològic, en una iniciativa que busca incidir en la ciutadania des de tots els àmbits, implicant productors, elaboradors, restauradors, botiguers i ciutadans.

Es tracta d'un projecte global de futur pensat per intervenir a curt termini. Es vol estimular l'economia de proximitat lligada al sector agroecològic, recuperant terres, cultius i paisatges tradicionals i assegurant el relleu generacional al món rural, alhora que es promouen accions des de les escoles, els equipaments i serveis municipals per conscienciar i garantir una alimentació sana i respectuosa amb l'entorn i donar resposta a la pobresa alimentària.

La sobirania alimentària és un concepte, un paradigma, una reivindicació i una proposta que ja fa més de vint anys que apareix com a model de reflexió i d'alternativa a la globalització alimentària. La sobirania alimentària parteix del qüestionament profund del sistema agroalimentari, el model de desenvolupament i el sistema socioeconòmic dominants en l'àmbit internacional. Amb el projecte Navàs Sobirania Alimentària es pretén treballar amb aquesta visió global des del món local.

**En aquest sentit, es vol que Navàs SA esdevingui:**

- Un projecte transversal, que agrupi les diverses experiències que les regidories duen a terme.

- Un projecte obert, on la participació dels diferents actors (productors, elaboradors, restauradors i botiguers), i de la ciutadania en general, serveixi per aconseguir un projecte dinàmic i viu, amb constants reflexions i propostes també per part de la ciutadania.
- Un projecte global on l'Ajuntament esdevingui dinamitzador i facilitador de recursos, però també on l'economia local obtingui resultats que es vagin retroalimentant.

#### Els objectius de Navàs SA són:

- Dinamitzar econòmicament el poble a partir d'una economia de proximitat.
- Impulsar l'ocupació en el sector agroecològic, vinculant l'activitat dels productors i elaboradors locals i de proximitat amb els restaurants i comerços del municipi.
- Recuperar terres, producció, paisatge i tradició i donar-ho a conèixer a tothom.
- Assegurar el relleu generacional al món rural, donant suport al jovent que vol recuperar l'entorn, incentivant la incorporació i fixació de nova pagesia i professionalitzant i posant en valor l'ofici de pagès.
- Donar exemple com a Ajuntament en l'ús de productes locals i de proximitat.
- Oferir als infants aliments de qualitat i fer de les escoles, les activitats esportives i els menjadors escolars espais on transmetre els valors d'una alimentació sana i respectuosa amb el nostre entorn.
- Donar resposta a la pobresa alimentària promovent una economia solidària mitjançant l'apoderament de les persones en situació de vulnerabilitat i l'impuls de mesures per a l'accés favorable a la terra per part de les dones, els joves i les persones en situació de vulnerabilitat.

- Promoure les bones pràctiques agràries i d'ús dels recursos.
- Protegir el sol agrari de l'especulació, com un actiu territorial estratègic que permet protegir el patrimoni natural i ambiental, i millorar la qualitat del nostre entorn.

#### FUNCIONAMENT

Navàs SA és un projecte transversal que incideix en les diferents regidories de l'Ajuntament i en diferents nivells i agents socials. En una primera fase es van identificar quines línies de treball es duien a terme des de cada regidoria, a més de proposar les línies que es podrien desenvolupar amb el nou projecte. Aquesta fase va concloure amb la redacció d'un document que ha servit com a pla d'actuació inicial.

Basant-se en aquest document es van executar les primeres actuacions i valorar quines eren viables dur a terme. Entre les primeres actuacions acomplertes hi va haver la campanya de promoció del consum de proximitat i ecològic amb els establiments alimentaris locals. A més, també s'ha tingut sempre en compte que, en els actes organitzats i promoguts per l'Ajuntament, el menjar que se servís fos de proximitat i ecològic.

Al cap d'un temps es va anar conformant un equip de treball entre el mateix Ajuntament i entitats externes com l'Associació Menjadors Ecològics, l'equip de Llaurant Barcelona, l'Associació Arran de Terra i la cooperativa Frescoop. A través d'aquest equip es van identificar com a àmbits d'actuació prioritaris el suport i la dinamització de la pagesia local i la transformació dels menjadors de col·lectivitats, deixant per quan el projecte estigués més madurat la creació d'una central de compres.

En la tercera i actual fase es va entendre que la majoria de projectes que s'estaven executant podien agafar més solidesa si es discutien i s'acordaven amb altres agents del territori. A partir d'aquesta necessitat i d'obtenir finançament per part de la Diputació de Barcelona, hem començat a desenvolupar la Xarxa per la Sobirania Alimentària a la Catalunya Central. Aquesta xarxa mira d'agrupar totes les entitats públiques i privades del territori que treballen per fomentar un canvi de model agroalimentari cap a un nou model més sostenible econòmicament, socialment i ambientalment. A més d'agrupar, pretén ser una eina col·lectiva per pensar col·lectivament nous projectes de més magnitud, així com fer reals i més eficients els que estan plantejats per a l'actualitat, optimitzant els recursos en personal i econòmics a les necessitats del territori.

#### RECURSOS

L'Ajuntament va destinar una partida de 50.000 euros el 2017 per impulsar el projecte. Durant el 2018, la partida municipal ha estat de 80.000 €, comptant que s'han aconseguit 10.000 € de la Fundació Carasso i 30.000 € d'una actuació conjunta amb l'Ajuntament d'Artés a la subvenció d'Iniciatives Territorials Innovadores de Desenvolupament Econòmic de la Diputació de Barcelona. Pel que fa al personal, s'ha comptat des dels inicis amb una tècnica en sobirania alimentària, amb la feina de cada regidora i amb les contractacions externes d'assessors per a accions concretes del projecte.

#### IMPACTE I REPTES DE FUTUR

##### Els impactes aconseguits fins al moment són:

- La presentació del projecte i el consegüent inici de les accions va generar múltiples sinergies amb municipis, entitats i actors de fora de Navàs que treballen a l'entorn de la sobirania alimentària i dels quals es rep suport, acompanyament o assessorament puntual.
- La sensibilització de la ciutadania per tal que adopti uns hàbits de consum que tinguin en compte la proximitat dels productes i la manera com estan elaborats.
- Un millor coneixement dels productes locals i de proximitat, així com dels productors que hi ha al darrere.
- Un canvi de destí dels diners públics cap a la inversió en projectes del territori en comptes que es destinin a la gran agroindústria, a fi de promoure el creixement dels projectes que protegeixen el territori i li donen futur.
- El coneixement dels reptes del sector primari municipal, així com de noves formes de producció agrària més sostenibles (econòmicament, socialment i ambientalment), per part de la pagesia local.

##### Algunes de les dificultats detectades són:

- El treball en xarxa entre diferents departaments per desenvolupar un projecte de caràcter global.
- La comprensió del sector primari per explorar noves vies de viabilitat de les empreses agràries fora de les proposades per la indústria agroalimentària.
- Com explicar de forma planera i desenvolupar experiències pràctiques que mostrin què vol dir la sobirania alimentària.



**Els principals reptes de futur són:**

- S'espera poder dur a terme un treball en xarxa amb totes les entitats públiques i privades del territori a fi de potenciar tots els projectes que s'estan portant a terme, així com aconseguir impulsar palanques de canvi importants que facilitin la transició agroecològica del sector primari, sempre posant en el centre dels projectes la pagesia del territori.
- S'espera una reducció dels intermediaris en la distribució i comercialització dels productes agroalimentaris, donant més viabilitat a les explotacions agràries.
- S'espera aconseguir que els menjadors de col·lectivitats (escoles i residència de gent gran) siguin menjadors sostenibles, amb aliments ecològics i de proximitat.

**CONTACTE****Jordi Almiñana Domènech**

Tècnic en Sobirania Alimentària i Energètica

sobiranies@navas.cat – 93 839 00 22

Ajuntament de Navàs

www.navas.cat / www.turisme.navas.cat

**PRESCRIPCIÓ SOCIAL**

Ajuntament de Palafrugell

**DESCRIPCIÓ I OBJECTIUS**

El Centre de Salut Primària, amb la implicació de Benestar Social i Caritas, vol orientar les persones ateses cap a activitats de la comunitat per apoderar-les i evitar medicalitzar els problemes que causen malestar a la vida.

L'objectiu és promoure la salut emocional i el benestar dels més vulnerables amb les activitats comunitàries que resulten beneficioses per a la salut i per millorar la qualitat de vida sense medicació.

**FUNCIONAMENT**

Aquesta idea va ser proposada pel director del CAP a Benestar Social. En el nostre cas es tracta d'un projecte incipient; actualment s'està contactant amb les diferents associacions de Palafrugell presentant-los el projecte i animant-los a participar-hi. Es treballa amb una llista de 140 entitats.

Es té en consideració l'aspecte econòmic i la possibilitat d'oferir en alguns casos subvencions becaes.

Quan es disposi d'unes 30 o 40 entitats implicades, s'informarà els professionals que ja poden utilitzar aquests recursos i s'organitzarà un acte de presentació a la població per donar a conèixer el projecte.

L'Ajuntament facilitarà recursos materials: receptaris per als professionals prescriptors i el catàleg d'activitats, que també es podrà consultar en xarxa.

El catàleg dona informació sobre activitat, entitat, lloc on s'imparteix, horari, persona de contacte i breu descripció de l'activitat.

El talonari de prescripció, amb dos matrius, tindrà una doble funció: com a recordatori al pacient d'aquestes dades i com a mecanisme de seguiment.

La segona matriu es farà arribar a la persona (dependent de Caritas) que farà el seguiment de les activitats: acompanyarà o redirigirà les persones i els donarà suport.

**RECURSOS**

Encara que la idea va agradar molt des d'un principi, la feina es va engegar en trobar recursos humans disposats a confeccionar el mapa d'actius que es volguessin implicar en el projecte: una persona de Caritas, una psicòloga i una tècnica de Benestar Social.

Pel que fa als recursos econòmics, l'Ajuntament farà una aportació econòmica.

**IMPACTE**

De moment, el projecte ha sigut molt ben rebut per tots els agents implicats. S'estan trobant associacions que s'hi volen implicar i esperen poder presentar-lo en pocs mesos.

En altres poblacions, Prescripció Social ha sigut ben rebut i molts pacients han deixat la medicació, s'han apuntat a les activitats i estan entusiasmats amb la seva millora emocional.

**CONTACTE**

Àrea de Benestar Social i Ciutadania

Ajuntament de Palafrugell

**PRESSUPOST PARTICIPATIU**

Ajuntament d'Argentona

**DESCRIPCIÓ I OBJECTIUS**

L'Ajuntament d'Argentona va iniciar el 2016 un projecte innovador i ambiciós en l'àmbit de la participació ciutadana: un pressupost participatiu amb el qual els ciutadans i ciutadanes podien debatre i decidir el destí de 500.000 euros de la partida d'inversions del pressupost municipal per a l'any 2017.

El pressupost municipal és l'eina més important que tenen els governs per donar resposta a les necessitats del municipi i la seva ciutadania. Gran part del pressupost municipal es destina a cobrir les despeses corrents de l'Ajuntament per al funcionament del dia a dia. La partida d'inversions permet a l'Ajuntament realitzar actuacions de ciutat i projectes que s'associen generalment a l'espai públic, l'urbanisme, els equipaments i la mobilitat.

L'experiència s'ha repetit als anys 2017 i 2018, cosa que ha suposat en total l'obertura d'1,5 milions d'euros del pressupost municipal perquè la ciutadania decidís quins projectes eren prioritaris durant el mandat.

**FUNCIONAMENT**

El procés participatiu del pressupost a Argentona ha comptat amb un calendari llarg i intens que ha combinat les fases informatives, de seguiment i participació.

En una fase inicial es van recollir propostes i idees d'inversió de la ciutadania, les entitats i els col·lectius, per mitjà d'un formulari en línia al web municipal i punts de recollida als equipaments municipals, i per mitjà de reunions sectorials amb diversos grups de població.

Després d'una fase d'avaluació i valoració tècnica de les propostes, es van impulsar taules de debat amb el veïnat i una taula final, que va escollir les propostes finalistes que se sotmetrien a una consulta ciutadana.

La consulta ciutadana s'adreçava a veïns i veïnes majors de 16 anys i es podia participar en línia o a través d'urna, escollint un màxim de tres propostes de la llista de projectes finalistes. Durant les setmanes prèvies a la consulta i també en els dies de votació, es van dur a terme diverses accions de dinamització al carrer per incentivar la participació.

Una comissió de seguiment va anar validant i acompanyant el procés de participació des de l'inici i fins al final, i també vetllant pel retorn a la ciutadania i per l'execució dels projectes guanyadors.

## RECURSOS

El procés l'ha impulsat la Regidoria de Participació Ciutadana, a través del tècnic de comunicació i participació ciutadana, i amb el suport extern d'una consultoria de participació ciutadana, que ha donat suport en la dinamització i gestió dels espais de debat, taules de treball i promoció de la consulta ciutadana.

## IMPACTE I REPTES DE FUTUR

Després de tres edicions consecutives, els índexs de participació en aquest procés participatiu confirmen l'interès i la voluntat d'una part de la ciutadania per fer-se corresponsable i participar en els afers de l'administració local i del seu municipi. Ha esdevingut el procés més important de participació ciutadana realitzat mai a Argentona, i ha permès als veïns i veïnes decidir la destinació d'una quantitat molt important del pressupost municipal.

Les dades concretes de participació per anys han estat: el 2016, 872 persones (8,7% del cens); el 2017, 867 persones (8,5% del cens), i el 2018: 1.073 persones (10,4% del cens).

Com a aspectes per millorar es planteja la necessitat de seguir buscant fórmules que incentivin la participació de certs col·lectius i sectors de la població que no s'impliquen en la gestió del municipi, així com seguir avançant a fer pedagogia i cultura de la participació ciutadana. També cal tenir molt en compte els terminis de l'administració i es valora positivament fer aquests processos participatius biennalment o, fins i tot, a l'inici del mandat, per tal de disposar de temps per poder executar els projectes.

## CONTACTE

**Sergi Fernández Maraver**, tècnic de Comunicació i Participació Ciutadana de l'Ajuntament d'Argentona

[fernandezms@argentona.cat](mailto:fernandezms@argentona.cat)

Tel. 937974900

## PRESSUPOSTOS PARTICIPATIUS 2018-2019

Ajuntament de Palau-solità i Plegamans

### DESCRIPCIÓ I OBJECTIUS

Vivim en una societat cada dia més exigent amb les seves institucions. Els ciutadans no només volen saber què fan els seus governs, sinó també participar directament en la presa de decisions sobre els àmbits que els afecten. Un Ajuntament obert i transparent ha de ser capaç d'executar bons projectes i, al mateix temps, implicar i integrar la ciutadania en la seva acció política. En aquest sentit, els pressupostos participatius 2018 de l'Ajuntament de Palau-solità i Plegamans constitueixen una eina de treball bàsica i imprescindible per implicar els veïns i veïnes en la discussió i deliberació sobre les decisions importants per al present i futur del seu municipi.

Es van establir tres objectius fonamentals per a aquesta primera edició del projecte:

- D'una banda, havia de servir a l'Ajuntament com a instrument de diagnòstic social i de captació de demandes ciutadanes, ja fossin de caràcter genèric o bé fossin referència a alguna problemàtica o temàtica concreta. I un bon coneixement de les percepcions ciutadanes és el primer pas cap a la posterior implementació de polítiques públiques que responguin de manera adequada a les necessitats de la població.
- D'altra banda, havia de fomentar la participació i afavorir el debat col·lectiu a través d'un procés inclusiu adreçat a tota la població, formi part del teixit associatiu del municipi o no.

- Finalment, i més enllà dels projectes que han acabat sent escollits per la població, el procés de pressupostos participatius tenia per objectiu dotar l'Ajuntament d'una valuosa llista de projectes de futur en matèria d'inversions, ordenats segons criteris de preferència dels veïns i veïnes.

### FUNCIONAMENT

La metodologia concreta utilitzada per al procés de pressupostos participatius, que tot seguit es descriu, va venir donada pel document de bases reguladores dissenyades abans de l'inici dels treballs i aprovat en sessió plenària al consistori.

#### Primera fase. Presentació de propostes

*Qui pot presentar propostes?*

- Persones majors de 16 anys empadronades al municipi
- Les associacions i entitats registrades de la vila

*Com es presenten les propostes?*

- Telemàticament
- Presencialment

#### Segona fase. Anàlisi i validació de les propostes recollides

Les butlletes recollides presencialment i telemàticament van ser valorades i analitzades per la Comissió d'Impuls i Gestió del Procés Participatiu i pels Serveis Tècnics Municipals.

#### Quins requisits han de complir les propostes per ser vàlides?

- Han de ser propostes d'inversió de competència municipal
- No poden superar l'import de 120.000 €
- No poden provocar exclusió social
- No poden referir-se a actuacions que ja s'estiguin portant a terme

- Cal que siguin propostes viables tècnicament
- No poden contradir el marc jurídic i legal existent

### Tercera fase. Sessió pública de presentació de les propostes finalistes

Les propostes que van superar el filtratge anterior es van considerar finalistes i van ser presentades públicament en un acte obert a tota la ciutadania.

### Quarta fase. Votació de les propostes

*Qui pot votar?*

- Tindran dret a vot totes les persones majors de 16 anys empadronades al municipi.

*Com es pot votar?*

- Votació telemàtica
- Votació presencial

### IMPACTE I REPTES DE FUTUR

Es considera que el procés de pressupostos participatius pot ser qualificat d'èxit. Tant en la seva concepció com en el desplegament, la metodologia emprada ha demostrat ser tècnicament impecable i políticament integradora i inclusiva. El fet d'haver dotat el projecte d'una comissió de seguiment plural i representativa ha proporcionat una gran transparència al procés.

Pel que fa als resultats de participació obtinguts en la votació final, les xifres poden ser definides com a satisfactòries. Cal tenir en compte que l'edició d'enguany era la primera convocatòria de pressupost participatiu en tota regla que es feia al municipi i que, per ser una cosa nova i molt desconeguda encara per molta gent, és una actuació que necessita cert rodatge per anar guanyant força i adhesió popular. Sens dubte, no hi ha millor arma per incrementar la participació en futures edicions

que complir allò votat per la ciutadania, incloure-ho al pressupost i executar-ho abans del començament de la propera edició, fent palesa així la utilitat i l'interès d'aquest projecte. En qualsevol cas, queda clar que, si no hi va haver més participació, no va ser per manca de difusió o per un mal treball comunicatiu de l'Ajuntament, que va utilitzar tots els recursos al seu abast per informar/motivar la ciutadania.

### FITXA TÈCNICA DE LA VOTACIÓ

Propostes vàlides sotmeses a votació: **81**

Vots emesos de suport a les propostes: **1.106**

Nombre de persones amb dret a vot (cens): **12.333**

Nombre de persones que han exercit el seu vot: **504**

Percentatge de participació: **4,09%**

Quantitat sotmesa a decisió ciutadana: **120.000 €**

### CONTACTE

**Regidoria de Participació**

Plaça de la Vila, 1

08184 Palau-solità i Plegamans

## PROJECTE OMLIM ELS BUITS!

Ajuntament de Cabrils

### DESCRIPCIÓ I OBJECTIUS

Aquest projecte neix per provar d'oferir noves respostes a problemàtiques associades a l'habitatge com són els habitatges buits i l'accés a l'habitatge. A Cabrils aquest projecte es materialitza en un conveni entre l'Ajuntament de Cabrils i la CONFAVC com a impulsora del projecte i de la cooperativa Omplim els Buits!.

Els darrers anys s'ha constatat l'existència d'una part del parc d'habitatges que roman en desús per diferents motius. Quan la propietat està en mans de particulars, els motius més habituals són un estat deficient de conservació però associat a una manca de capacitat econòmica per fer front a la seva adequació, o a dificultats per accedir a finançament per entomar la rehabilitació necessària; desconfiança o por de llogar; descontentament amb els serveis de les administracions d'immobles, o la percepció que suposaria afrontar una càrrega excessiva de gestió. En aquest sentit, Omplim els Buits! és un projecte per poder gestionar l'habitatge buit de particulars fent possible destinar-lo a lloguer a preu assequible.

Alhora s'ha observat certa dificultat per accedir a l'habitatge al municipi a persones que tenen ingressos regulars però no suficients per poder assumir els preus de mercat, una dificultat especialment notable entre la població jove o també en famílies monoparentals. Així, Omplim els Buits! vol facilitar l'accés a l'habitatge, no com a habitatges d'emergència social o d'inclusió de col·lectius amb dificultats greus, sinó de facilitar l'accés a l'habitatge assequible al mateix temps que s'ofereix als propietaris una solució de gestió.

### FUNCIONAMENT

Hi ha una fase prèvia exploratòria per detectar l'ús anòmal d'habitatges, principalment els que estan en desús o buits. Aquesta exploració hauria d'anar després acompanyada de distingir la titularitat dels habitatges.

També és interessant conèixer, amb més o menys deteniment, les diverses necessitats d'accés a l'habitatge del municipi.

Cal coordinar el treball de les diferents àrees de l'Ajuntament de Cabrils implicades, en aquest cas la Regidoria de Participació, Transparència i Regeneració Institucional, que és la que s'ocupa tant de les qüestions associades a la participació com dels projectes d'economia social i solidària, i la Regidoria d'Urbanisme i Habitatge, i definir el paper de cadascuna.

S'ha d'elaborar el conveni entre l'Ajuntament de Cabrils i la CONFAVC, presentar el projecte al conjunt del Ple i fer partícips els grups municipals per garantir una continuïtat del projecte independentment de la composició del govern.

Així mateix, s'han de dissenyar, organitzar i implementar conjuntament les accions per desenvolupar, com ara:

- Creació d'una oficina d'atenció o punt d'informació setmanal al mateix Ajuntament de Cabrils. L'oficina és portada per personal de la CONFAVC.
- Acompanyament dels grups d'usuàries en tot el procés.

Estudiar i implementar, si escau, per part de l'Ajuntament actuacions que promoguin la cessió d'habitatges buits, com pot ser a través d'ajudes puntuals, etc., entenent que aquesta cessió ajuda a combatre com a mínim dues problemàtiques: la de l'accés a l'habitatge i

la dels mateixos habitatges buits, que tenen problemàtiques associades (per exemple, el deteriorament de les edificacions i el risc per a la seguretat que suposa).

## RECURSOS

Els recursos aportats per l'Ajuntament de Cabriils han estat:

- recursos materials: un espai (i subministraments) per instal·lar l'oficina d'atenció o punt d'informació, una sala per a les reunions del grup d'usuàries...
- recursos humans: cap de forma específica; els tècnics de l'Àrea de Participació i d'Habitatge podrien assumir tasques d'informació per derivar les consultes cap a l'oficina d'atenció o el primer d'adequació de materials per a la difusió del projecte.
- recursos econòmics: es preveu destinar partides a l'elaboració de materials per a la difusió del projecte (tipus díptics, cartells... i virtuals).

## IMPACTE I REPTES DE FUTUR

El projecte tot just comença a caminar, encara que fa temps que la CONFAVC treballa en la seva ideació i disseny i des de fa uns mesos que definim conjuntament la participació de l'Ajuntament de Cabriils.

Un primer efecte positiu és la mateixa materialització del conveni -el primer que es fa entre la CONFAVC i un ajuntament per desenvolupar Omplim els Buits!-, que dona més visibilitat a aquest projecte amb voluntat d'expandir-se a tot el país, i que pot servir de model per a d'altres municipis. Un altre efecte positiu ja visible és l'interès manifestat formalment per un grup de persones de constituir-se en grup estable -bé a la jornada de

presentació del projecte, bé per via electrònica o adreçant-se al mateix ajuntament. Així mateix, hi ha l'interès que hauria despertat entre entitats i grups que treballen en defensa d'un habitatge digne de la zona del Maresme. O un altre efecte valorat com a positiu es la divulgació i visibilització d'altres formes de tinença, gestió i accés a l'habitatge.

Precisament, els principals reptes de futur són:

- Incorporar el major nombre d'habitatges en desús o buits a aquest projecte. En aquest sentit, el paper de l'Ajuntament pot esdevenir cabdal a l'hora de exercir un rol de mediador de confiança entre els veïnats propietaris d'habitatges i la CONFAVC/Omplim els Buits!, que es farà càrrec de la gestió.
- Facilitar l'accés a l'habitatge en el municipi, especialment entre el jovent que accedeix per primer cop a un.
- Incidir indirectament sobre el preu de l'habitatge de lloguer.

## CONTACTE

**Regidoria de Participació, Transparència i Regeneració Institucional**

Tel. 93 753 96 60, ext. 7

[participacio@cabriils.cat](mailto:participacio@cabriils.cat)

## PROJECTE VINYES PER CALOR

Ajuntament de Vilafranca del Penedès

### DESCRIPCIÓ I OBJECTIUS

El projecte Vinyes per calor (V4H) està impulsat i coordinat per l'Ajuntament de Vilafranca del Penedès, una de les zones vitivinícoles més importants de Catalunya, i compta amb la col·laboració de tres socis beneficiaris: COVIDES (cooperativa vinícola que agrupa els productors de raïm), INNOVI (el clúster català del vi) i NOU VERD (cooperativa d'iniciativa social).

Aquest projecte està cofinançat pel Programa LIFE de la Comissió Europea i està enfocat a demostrar la viabilitat del Cercle Virtuós de la Vinya (VVC), que consisteix en l'aprofitament de la biomassa agrícola procedent de la poda de la vinya (sarments) com a font d'energia local i renovable, demostrant-ne els beneficis ambientals, econòmics i socials per a la regió i per al sector vitivinícola.

L'Ajuntament de Vilafranca coordina el model de gestió i s'encarrega del subministrament final de l'energia, fa d'enllaç entre els consumidors d'energia tèrmica (ja siguin cellers o edificis municipals) i els gestors de la biomassa i, alhora, assumeix el paper d'empresa de subministrament d'energia. En el marc del projecte, també s'ha desenvolupat la distribució de calefacció amb biomassa per donar servei a diversos equipaments municipals.

Els objectius que es volen assolir amb aquesta nova manera d'aprofitar i gestionar les restes de poda de la vinya van més enllà de ser una font d'energia alternativa:

- Tancar el cercle de la biomassa de vinya present al territori de la vegueria Penedès, tractant-la com un recurs, no com un residu;

- Introduir un model de gestió basat en l'autosuficiència i diversificació energètica, aspectes clau en el segle XXI;
- Realitzar una gestió eficient i ètica dels recursos de biomassa disponibles al territori, en especial de la biomassa resultant de la poda de la vinya, per ser una de les fonts d'energia renovable presents al territori;
- Crear llocs de treball en el marc de l'economia verda, prioritzant la creació de llocs de treball per a persones amb discapacitat i especial vulnerabilitat social;
- Adoptar solucions tecnològicament avançades i econòmicament viables en matèria energètica;
- Treballar per oferir condicions contractuals més avantatjoses dels subministraments d'energia tèrmica;
- Contribuir, en definitiva, a aconseguir els objectius de l'estratègia europea 20-20-20, en què per a l'any 2020 s'ha de reduir un 20% el consum d'energia primària, reduir un altre 20% les emissions de gasos d'efecte hivernacle (GEH) i arribar al 20% del consum energètic a partir de fonts d'energia renovables.

### FUNCIONAMENT

Els socis del projecte Vinyes per Calor tenen les funcions següents:

#### Ajuntament de Vilafranca del Penedès:

Coordina el model de gestió i s'encarrega del subministrament final de l'energia, és a dir, fa d'enllaç entre els consumidors d'energia tèrmica (ja siguin cellers o edificis municipals) i els gestors de la biomassa i, alhora, assumeix el paper d'empresa de subministrament d'energia. Aquesta activitat es porta a terme a través de l'Empresa Municipal d'Aigües de Vilafranca (EMAVSA), que s'ha convertit en una empresa

de serveis energètics. En el marc del projecte, també ha desenvolupat un *district heating* amb biomassa per donar servei a diversos equipaments municipals.

#### Cooperativa Nou Verd:

Gestiona el subministrament de biomassa. Realitza els treballs de recollida de les restes de poda de la vinya (els sarments) i gestiona les instal·lacions per emmagatzemar i tractar el combustible obtingut i subministrar-lo al punt de consum (caldera de biomassa). Nou Verd SCCL és una cooperativa social sense afany de lucre que va ser creada per treballadors desocupats amb discapacitat mental amb la finalitat de promoure i incorporar persones amb discapacitat en el món laboral en particular els que pateixen malalties mentals.

#### Innovi:

Clúster del sector vitivinícola català que promou la competitivitat i la innovació en el sector i representa els cellers (potencials consumidors). En el projecte, s'hi ha implicat Caves Vilarnau, que ha instal·lat una caldera de biomassa de vinya.

#### Cooperativa Covides:

Aglutina els productors de raïm de la zona, que suposen unes 2.200 hectàrees. Gestiona i assegura el subministrament de la biomassa, proporcionant les parcel·les de vinya on es fa la recollida de sarments. Un cop recollida la biomassa de les diferents parcel·les, es transporta a una planta d'emmagatzematge, on s'asseca i es prepara per ser distribuïda.

Aquesta planta de biomassa s'ha instal·lat en una antiga fàbrica abandonada d'alumini al municipi de Vilafranca del Penedès, que s'ha recuperat per a aquest nou ús. Aquesta instal·lació, una de les més emblemàtiques del projecte Vinyes per Calor, ocupa prop de

5.000 m<sup>2</sup> i es troba en un enclavament estratègic que facilita el subministrament al *district heating* del barri de La Girada, a Vilafranca; d'aquesta manera, en reduir els costos de transport, s'assegura un preu competitiu.

Un altre aspecte rellevant ha estat el disseny del model de subministrament d'energia procedent de la biomassa de la vinya. En aquest cas s'ha optat perquè l'Empresa Municipal d'Aigües de Vilafranca (EMAVSA) es converteixi en empresa de serveis energètics i sigui l'encarregada, un cop finalitzat el projecte, de seguir subministrant energia tèrmica als usuaris del *district heating*, cobrant un cost per kWh consumit. EMAVSA també s'encarrega de gestionar amb NOU VERD el subministrament de biomassa per al funcionament de les calderes. El model energètic iniciat amb aquesta nova empresa ha de ser consolidat mitjançant l'ampliació de la seva cartera de serveis i de clients en properes fases del projecte.

#### Producció d'energia, quan la vinya es transforma en calor:

L'aprofitament de la biomassa de la vinya es realitza per combustió en calderes de biomassa que produeixen aigua calenta per a calefacció o ACS (aigua calenta sanitària). En el marc del projecte s'han instal·lat dues calderes de biomassa de vinya:

- Caldera de 500 KW instal·lada al nou *district heating* del barri de la Girada, que dona subministrament a quatre equipaments públics de Vilafranca: Escola Dolors Piera (CEIP), Centre de Recursos Pedagògics, Guarderia El Parquet i Arxiu Comarcal de l'Alt Penedès.
- Caldera de 130 KW a Caves Vilarnau, que els ha permès substituir totalment el consum de combustibles fòssils.

El canvi a biomassa de la vinya com a font d'energia renovable ha suposat una reducció de les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle, a més d'un important estalvi econòmic de gasoil o de gas natural per a calderes.

En la propera fase del projecte està previst que aquesta forma d'energia neta i renovable arribi al ciutadà, atès que l'experiència demostra que la biomassa agrícola ofereix un rendiment tèrmic excel·lent i les instal·lacions han funcionat sense problemes.

La implantació de calderes d'aquest tipus en zones urbanes és només aconsellable en format de caldera centralitzada (*district heating*) i en usos que impliquin un consum prolongat, si no, el rendiment de la instal·lació no serà l'adequat i caldrà més temps per al retorn de la inversió.

El *district heating* del barri de La Girada és l'assoliment més emblemàtic del projecte Vinyes x Calor: ha suposat implantar un nou model energètic a la ciutat de Vilafranca del Penedès, amb una font d'energia renovable i d'origen local. La gestió del subministrament es realitza a través d'EMAVSA, l'empresa municipal d'aigua reconvertida ara en empresa de serveis energètics.

El model energètic iniciat amb aquesta nova empresa ha de ser consolidat mitjançant l'ampliació de la seva cartera de serveis i de clients en properes fases del projecte.

#### RECURSOS

El projecte té un pressupost global de 1.296.842 euros, dels quals 1.045.519 són elegibles i 518.473 seran subvencionats per la Comissió Europea.

#### IMPACTE I REPTES DE FUTUR

Els beneficis d'aquesta nova manera d'aprofitar i gestionar les restes de poda de la vinya van més enllà de ser una font d'energia alternativa:

- S'obté energia renovable km 0, descentralitzada i propera, que redueix la dependència dels combustibles fòssils i dels grans grups energètics.
- Es redueixen les emissions de CO2 per atenuar els efectes del canvi climàtic, perquè se substitueixen els combustibles fòssils tradicionals per la biomassa de la vinya.
- Es genera una nova economia verda local, en la qual es creen nous llocs de treball per a persones amb discapacitat i especial vulnerabilitat social, relacionats amb la recollida i el tractament de la biomassa, i es valoritza un residu transformant-lo en un recurs energètic.
- Es redueix la factura energètica perquè es fa servir la biomassa de la vinya, fàcilment disponible a la regió i més econòmica que els combustibles tradicionals.
- Augmenta la competitivitat i la innovació a la zona (desenvolupament de maquinària agrícola de recollida de poda, noves instal·lacions d'energia renovable, viabilitat del model VVC fàcilment exportable a altres zones vinícoles...), donant un valor afegit a l'economia de la comarca del Penedès.

#### CONTACTE

**Servei de Promoció Econòmica de l'Ajuntament de Vilafranca del Penedès**

**Servei de Medi Ambient de l'Ajuntament de Vilafranca del Penedès**

**Servei de Relacions Internacionals de l'Ajuntament de Vilafranca del Penedès**

## TURUTA, LA MONEDA SOCIAL I LOCAL DE VILANOVA I LA GELTRÚ

Ajuntament de Vilanova i la Geltrú

### DESCRIPCIÓ I OBJECTIUS

El projecte Turuta consisteix en la posada en funcionament d'un sistema d'intercanvi local en forma de saldo virtual que serveix com a mitjà de pagament per adquirir o intercanviar, entès com una unitat de compte interna entre els membres de l'Associació ECOL3VNG (coneguda popularment com a moneda social) que l'han creat i en promouen la implementació.

Permet transaccions de béns i serveis entre les persones sòcies i esdevé també un sistema de finançament propi que ajuda a impulsar l'economia local, en afavorir la producció i el consum locals.

### FUNCIONAMENT

L'Associació Ecol3vng es va crear l'11 de maig de 2011. Té 438 membres, dels quals 46 són oferents professionals (31.12.2018). Va presentar a l'Assemblea Municipal Oberta-AMO (16/11/2013) la proposta "Reconeixement de la Turuta com a moneda social local", la qual va ser aprovada. La Regidoria de Medi Ambient es dona d'alta com a soci de l'entitat (23/05/2014). L'Ajuntament aprova per unanimitat en Ple municipal la proposta de l'AMO. La regidora de Medi Ambient, durant el Ple, proposa establir un conveni de col·laboració permanent amb l'associació mitjançant el qual determinats programes i accions de la Regidoria puguin ser compensats amb turutes (7/7/2014). Les ordenances fiscals de l'Ajuntament incorporen la turuta per abonar un

25% algunes de les taxes de la Regidoria que s'amplien en les ordenances de l'any següent (novembre 2016). Aquestes taxes continuen vigents en les ordenances 2018-19.

### RECURSOS

La Regidoria de Medi Ambient té una tècnica assignada com a interlocutora amb l'associació. L'entitat disposa des de gener de 2019 d'una sala en l'equipament, actual seu de la Regidoria, com a espai/servei d'atenció a socis i ciutadania. Diversos socis i sòcies de l'entitat participen activament i, de forma voluntària, en desenvolupar projectes que impulsa l'entitat. L'Ajuntament no destina recursos econòmics al projecte, que és autofinançat per l'entitat que l'impulsa.

### IMPACTE I REPTES DE FUTUR

**Positiu:** És una iniciativa de participació ciutadana que estimula i dinamitza l'economia local, els productors i productes de proximitat, la cohesió i el compromís social i les relacions de bon veïnatge, creant un ecosistema econòmic local que proporciona enriquiment mutu i la creació d'un mercat social, creant un cercle de confiança i resiliència local. Ajuda a lluitar contra les desigualtats i l'exclusió social i a reduir l'impacte negatiu mediambiental.

**Negatiu:** És encara un projecte petit i de difícil comprensió per la ciutadania i de lent creixement. Té poc impacte en el desenvolupament local i no és de fàcil encaix per a la seva plena incorporació en el si de l'administració local.

**Aspectes per millorar:** Caldria més implicació del govern municipal que permetés una incorporació real en l'Ajuntament i a la vegada

donar-li visibilitat entre la ciutadania, i dotar el projecte d'una gestió publicoprivada que permetés el seu creixement estratègic.

### CONTACTE

Ajuntament de Vilanova i la Geltrú

Servei de Medi Ambient:

**Neus Pijoan (cap de Servei)**

[npjioan@vilanova.cat](mailto:npjioan@vilanova.cat)

**Pilar Pérez (tècnica veterinària)**

[pperez@vilanova.cat](mailto:pperez@vilanova.cat)

**Associació ECOL3VNG**

**Ton Dalmau Llagostera**, president de l'entitat: [tondalmau@gmail.com](mailto:tondalmau@gmail.com)

A B R

